

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย
จังหวัดนนทบุรี

นางสาวมิเรียม ชื่นสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Effects of Using a Guidance Activities Package for Development of Social
Life Skills of Mathayom Suksa II Students of Suksasongkroh Bang Kruay
School in Nonthaburi Province**

Miss Miriam Zoonsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย
จังหวัดนนทบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสาวมิเรียม ชื่นสุวรรณ

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล

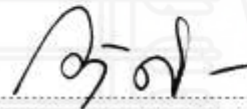
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. โปธิพันธ์ พานิช)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ผู้วิจัย นางสาวมิริยม ชื่นสุวรรณ รัศมี นักศึกษา 2522400288 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนว) **อาจารย์ที่ปรึกษา (1)** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน
กลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม
(2) เปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองก่อนและกลุ่มควบคุมหลัง
การทดลอง และ (3) เปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่มีภูมิหลังทางชีว
สังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2554
ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบ
กลุ่ม 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เครื่องมือที่ใช้คือ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ทักษะชีวิตด้านสังคม (2) กิจกรรมแนะแนวอื่น ๆ และ (3) แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคมซึ่งมีค่า
ความเที่ยงเท่ากับ .82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้าน
สังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้าน
สังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
และ (3) กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว ทักษะชีวิตด้านสังคม มัธยมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package for Development of Social Life Skills of Mathayom Suksa II Students of Suksasongkroh Bang Kruay School in Nonthaburi Province

Researcher: Miss Miriam Zoonsuwan; **ID:** 2522400288;

Degree: Master of Education (Guidance);

Thesis advisors: (1) Dr. Wunlapa Sabaiying, Assistant Professor;

(2) Dr. Chiaranai Songchaikul, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare social life skills of students in the experimental group before and after using a guidance activities package for development of social life skills; (2) to compare the post-experiment social life skills of students in the experimental and control groups; and (3) to compare social life skills of the experimental group students with different bio-social backgrounds after using the guidance activities package for development of social life skills.

The research sample for this study consisted of 40 Mathayom Suksa II Students in an intact heterogeneous classroom of Suksasongkroh Bang Kruay School in the 2011 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a guidance activities package for development of social life skills; (2) other guidance activities; and (3) a scale to assess social life skills. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and two-way analysis of variance.

Research findings showed that (1) the post-experiment social life skills of the experimental group using the guidance activities package for development of social skills were significantly higher than their pre-experiment counterpart at the .05 level; (2) social life skills of the experimental group using the activities package for development of social life skills were significantly higher than those of the control group students at the .05 level; and (3) after using the guidance activities package for development of social skills, experimental group students with different bio-social backgrounds did not significantly differ in their social skills.

Keywords: Guidance activities package, Social life skill, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล ที่คอยให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ชีวิต ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ให้แนวทางเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนการติดตามดูแลด้วยความห่วงใยเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. โภธิพันธ์ พานิช ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านมาเป็นประธานกรรมการสอบ และยังได้ให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอกราบพระคุณบรรดาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนวต่างๆ ท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ความเอื้ออาทร และให้ประสบการณ์ที่ดีต่อบรรดาศิษย์ด้วยใจกว้างขวางเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปรีชา ทันทวี อาจารย์อมรรพรรณ แก้วผ่อง และ คุณสุคนธ์ มุลประปัส ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

และขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว และทุกๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆ ด้าน คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใยเสมอมา ขอให้ท่านได้รับสิ่งดีงามตอบแทนในน้ำใจดีของทุกท่านเสมอไป

มิเรียม ชุ้นสุวรรณ

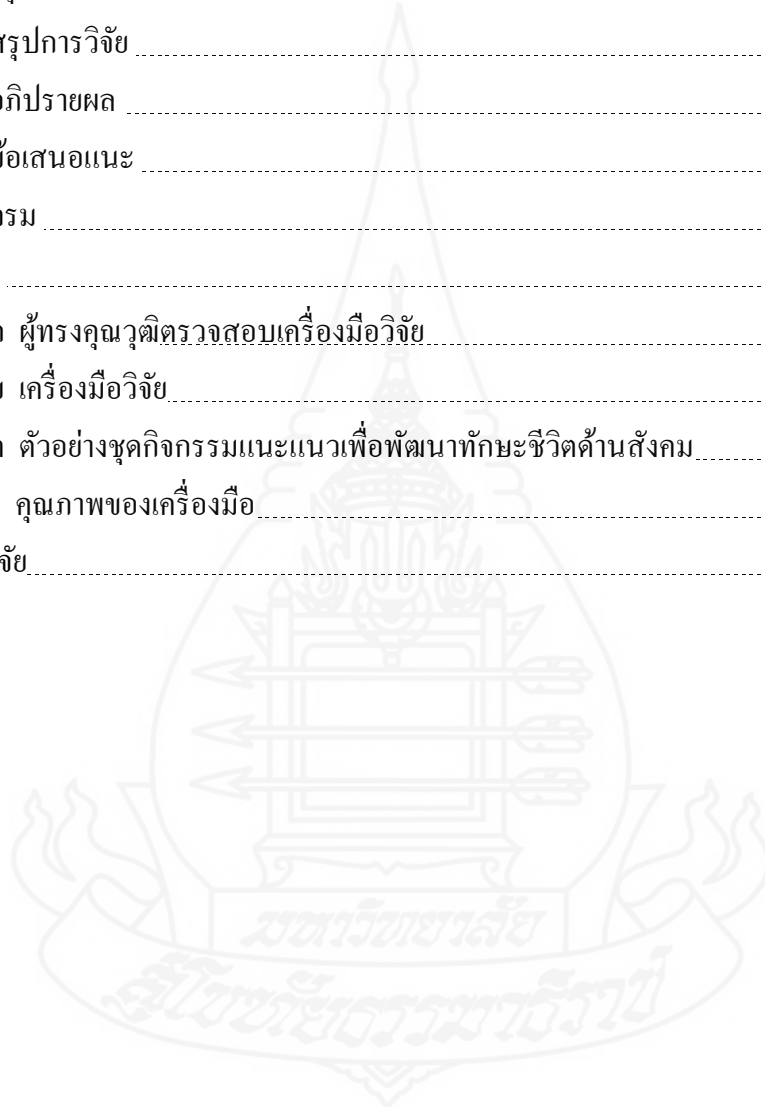
กันยายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องทฤษฎีชีวิตด้านสังคม	9
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นตอนต้น	17
การพัฒนาทฤษฎีชีวิตด้านสังคม	25
ภูมิหลังทางชีวสังคมกับทฤษฎีชีวิตด้านสังคม	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประเภทและแบบการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
ตัวอย่างและนิยามปฏิบัติการ	43
เครื่องมือวิจัยและวิธีสร้าง	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	70
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปการวิจัย	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	91
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	92
ข เครื่องมือวิจัย	97
ค ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม	113
ง คุณภาพของเครื่องมือ	151
ประวัติผู้วิจัย	154

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	รูปแบบการวิจัย..... 40
ตารางที่ 3.2	ขั้นตอนการวัดและการจัดกระทำในการวิจัย..... 40
ตารางที่ 3.3	โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม..... 49
ตารางที่ 3.4	ผังแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม..... 60
ตารางที่ 3.5	การดำเนินการทดลอง..... 64
ตารางที่ 4.1	ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง..... 67
ตารางที่ 4.2	แสดงผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน..... 69
ตารางที่ 4.3	ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง..... 70
ตารางที่ 4.4	ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อน และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม..... 71
ตารางที่ 4.5	แสดงผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง..... 72
ตารางที่ 4.6	ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับเพศ..... 73
ตารางที่ 4.7	ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับผล การเรียนเฉลี่ย..... 74
ตารางที่ 4.8	ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับอาชีพ ของผู้ปกครอง..... 75

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร.....	4
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคนเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง เพราะคนเป็นเป้าหมายหลักที่จะได้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายได้จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในทุกแง่มุมอย่างสมดุล ทั้งทางด้านจิตใจ ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ ทักษะความสามารถ ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านคุณธรรมและความรู้ อันจะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล มีความพอประมาณและมีภูมิคุ้มกันที่ดี(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10: 57) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 12) บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(พ.ศ.2547) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2547: 3) ได้เน้นว่า “เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข”

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน ให้รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักพึ่งพาตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ 2546: 24) และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 17)

ยัง ได้ระบุไว้ว่า “กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม” ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในสถานศึกษาได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว การดำเนินงานแนะแนวจึงจัดกระทำโดย “มุ่งเน้นถึงการแนะแนวเชิงลึก มุ่งส่งเสริม

พัฒนาและการป้องกันมากกว่าเน้นการแก้ปัญหา สามารถสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ” (กรมวิชาการ 2545: 2)

ข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรมวิชาการ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีความสอดคล้องกัน โดยเน้นความสำคัญที่การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพคือ ให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน เป็นสังคม มีแนวปฏิบัติและข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน ดังนั้นการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมมากขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส (กระทรวงศึกษาธิการ 2548: 9) ต้องจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส โดยต้องบูรณาการทั้งด้านวิชาการ ศิลปกรรม จริยธรรม และด้านทักษะชีวิต ในสัดส่วนที่เหมาะสมและมีมาตรฐานคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในระบบปกติ

โรงเรียนซึ่งเป็นสถานบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนให้มีทักษะชีวิตด้านสังคมได้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 11) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต และยังสามารถกำหนดให้เป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้เรียนคือต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดว่าอยู่ในช่วงวัยที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไปเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างเต็มที่ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ หากวัยรุ่นไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองหรือมีความบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว จะพบว่าการพัฒนาเยาวชนในสังคมไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้คุณลักษณะของผู้มีทักษะชีวิตที่ดี หากวัยรุ่นได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จะช่วยป้องกันปัญหาในสังคมได้มาก ศรีเรือน แก้วกังวาน (2549: 329) กล่าวว่า “วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าวัยรุ่นได้ดำเนินชีวิตในช่วงวัยนี้ผ่านไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนนัก ย่อมก้าวผ่านเพื่อเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ได้ด้วยดี แต่หากเป็นไปในทางตรงกันข้ามวัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบกับความยุ่งยากมาก เหตุว่าเป็นวัยที่

มีการพัฒนาด้านต่างๆ และเป็นวัยที่พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนวัยรุ่น

การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งด้วยเหตุว่าหากวัยรุ่นมีทักษะชีวิตด้านสังคมแล้ว จะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งที่จะสร้างสังคมให้น่าอยู่โดยการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในสังคม และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจได้ เพราะคุณภาพของคนเป็นตัวแปรสำคัญของการพัฒนาประเทศโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการบริการ ที่เรียกว่าสังคมแห่งการเรียนรู้ หัวใจสำคัญของสังคมยุคนี้คือความรู้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องอาศัยความคิดในการแก้ปัญหา และต้องรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีให้เต็มศักยภาพของตน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ การพัฒนาทักษะชีวิตสามารถพัฒนาได้หลายๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว และด้านสังคมและชุมชน ซึ่งจะทำได้สำเร็จก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดแนวทางของชีวิตให้อยู่ในทิศทางที่ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติต้องการ ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวว่าสามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้มากน้อยเพียงใด

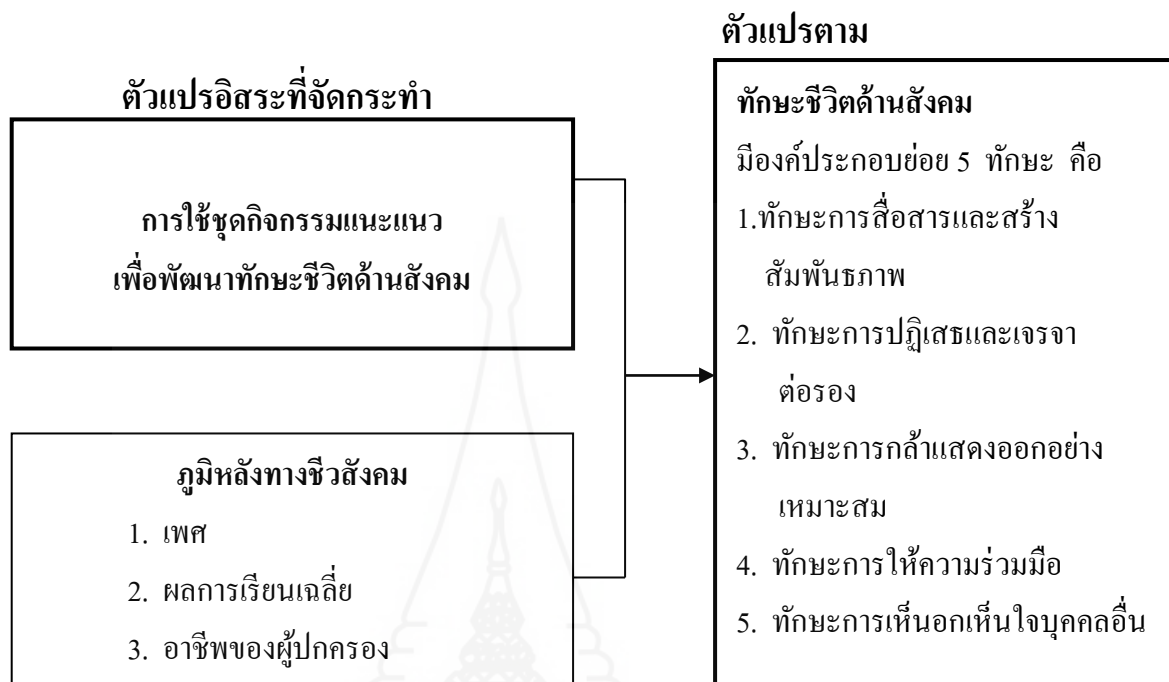
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

2.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงขึ้นหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม
- 4.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม
- 4.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมเพิ่มขึ้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 มี 2 ห้องเรียน จำนวน 73 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 40 คน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลายเป็นตัวแทนของประชากรได้

5.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) *ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ* คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

2) *ตัวแปรอิสระสมทบ* คือ ภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

5.2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 *ทักษะชีวิต* หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมที่จะสามารถจัดการกับความต้อการและปัญหาต่าง ๆ ที่มากระตุ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 *ทักษะด้านสังคม* หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับตัวหรือความสามารถในการจัดการกับความต้อการ ปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมจนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีองค์ประกอบย่อย 5 ทักษะ ดังต่อไปนี้

6.2.1 *ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ* หมายถึง ความสามารถในการพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น

6.2.2 ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง หมายถึง ความสามารถในการหลีกเลี่ยงจากการมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อถูกชักชวนจากเพื่อน โดยการแสดงออกและหาทางออกอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เสียสัมพันธภาพ

6.2.3 ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม หมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่ปกป้องในสิทธิของตนเองและไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

6.2.4 ทักษะการให้ความร่วมมือ หมายถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน การให้ความร่วมมือในการเรียนการศึกษา หรือการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันกับบุคคลอื่นๆ

6.2.5 ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น หมายถึงความสามารถในการแสดงออกอย่างเหมาะสมถึงการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความต้องการของผู้อื่นในลักษณะ เอาใจเขามาใส่ใจเรา

6.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม หรือในที่นี้อาจเรียกสั้นๆว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวฯ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม หมายถึง กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุด โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว 12 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ ทิศนา แจมมณี (2545: 142 - 144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ac) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ (G) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ (E) เน้นกระบวนการ (P) และเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Ap) และมีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น

6.4 **นักเรียน** คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย ปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 1

6.5 **กิจกรรมแนวอื่น ๆ** หมายถึง กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมซึ่งใช้กันโดยทั่วไปกับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ได้นำมาใช้กับกลุ่มควบคุม จำนวน 12 กิจกรรม

6.6 **ภูมิหลังทางชีวิตสังคม** ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง

6.6.1 **เพศ** แบ่งเป็น เพศหญิง เพศชาย

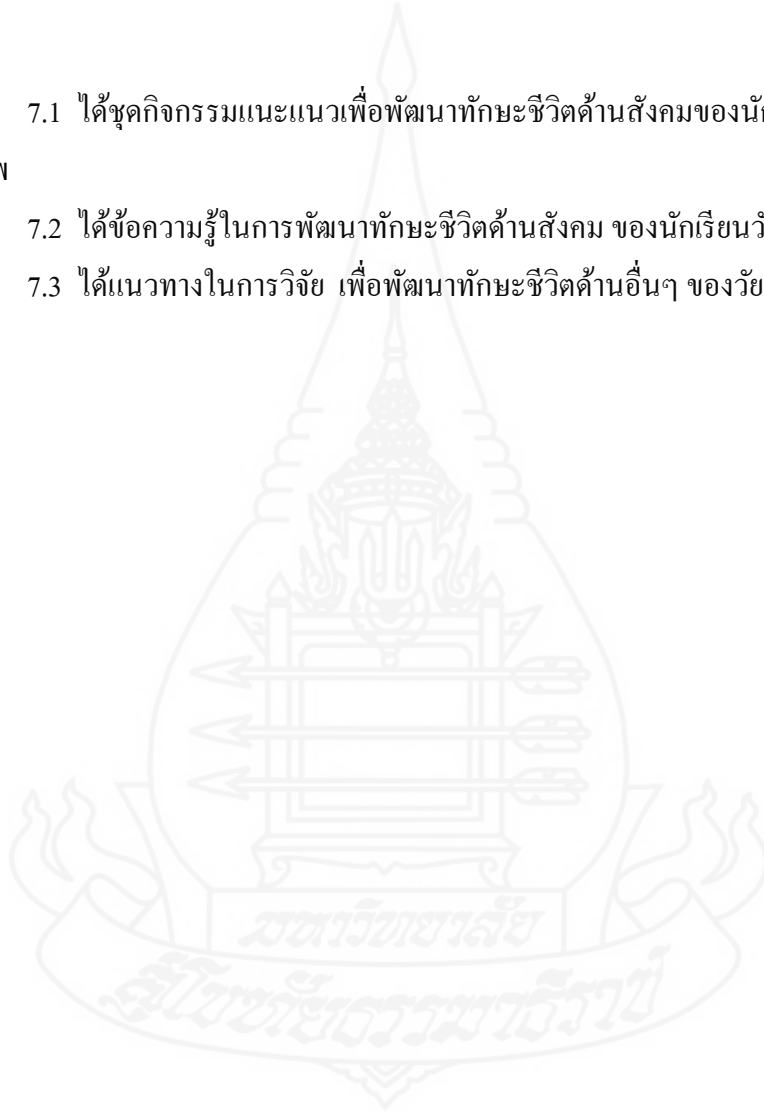
6.6.2 **ผลการเรียนเฉลี่ย** หมายถึง ระดับผลการเรียนซึ่งเป็นความสามารถทางสมองของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนในปีการศึกษา 2553

6.6.3 **อาชีพของผู้ปกครอง** หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว งานวิจัยนี้ระบุไว้ 3 กลุ่มอาชีพ คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีคุณภาพ
- 7.2 ได้ข้อความรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น
- 7.3 ได้แนวทางในการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านอื่นๆ ของวัยรุ่นตอนต้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถประมวลและกำหนดอยู่ในขอบข่ายของหัวข้อสำคัญต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านสังคม
  - 1.1 ความหมายของทักษะชีวิต
  - 1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
  - 1.3 องค์ประกอบของทักษะด้านสังคม
2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นตอนต้น
  - 2.1 ทฤษฎีพัฒนาการของวัยรุ่น
  - 2.2 ทฤษฎีเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ
  - 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
  - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม
  - 3.1 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยธรรมชาติ
  - 3.2 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยการจัดการเรียนการสอนหรือจัดอบรม
  - 3.3 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
4. ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือสมทบที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านสังคม
  - 4.1 เพศ
  - 4.2 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย
  - 4.3 อาชีพของผู้ปกครอง

ต่อไปนี้เป็นกรรณการรายงานเอกสารและงานวิจัยที่ได้ประมวลมา ซึ่งนำเสนอตามลำดับของหัวข้อสำคัญดังกล่าว

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องทักษะชีวิตด้านสังคม

1.1 ความหมายของทักษะชีวิต (Life Skills)

องค์การอนามัยโลก (2541: 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัว โดยมีพฤติกรรมที่เหมาะสมทำให้สามารถจัดการกับความต้อองการและความขัดแย้งของตนเองในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538: 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถที่จะจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2542: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติและทักษะ ในการที่จะจัดการกับปัญหารอบตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับรับสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพอิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม เป็นต้น

ประเสริฐ ต้นสกุล (2538: 15) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถเชิงสังคมวิทยา (Psychosocial competence) เป็นทักษะภายในที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาภา ถนัดช่าง (2538: 1) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตให้อยู่รอด อยู่ดี อยู่เย็น เพื่อให้เกิดความสุข ความสำเร็จ และเป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตหมายถึง ความสามารถที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม สามารถจัดการกับความต้อองการ ความขัดแย้ง และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

จากการศึกษาพบว่า มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และนักวิชาการได้จำแนกองค์ประกอบไว้อย่างหลากหลาย และที่สำคัญดังนี้

แมนกรูก้า วิทแมน และโพสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner, 2001 อ้างถึงในสกล วรเจริญศรี 2550: 42) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กและวัยรุ่นได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตไว้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทักษะทางสังคม (Social Skills) ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะระหว่างบุคคล(การพัฒนาสัมพันธภาพ) ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจ

2. องค์ประกอบทักษะทางความคิด (Cognitive Skills) ประกอบด้วยการจัดการความเครียด การจัดการกับความวิตกกังวลถึงความโกรธ ทักษะสำหรับการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง (การบริหารจัดการและดูแลตนเอง)

3. องค์ประกอบทักษะการเผชิญอารมณ์ (Emotional Coping Skills) ประกอบด้วย การจัดการความเครียด การจัดการกับความวิตกกังวลถึงความโกรธ ทักษะสำหรับการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง

ยูเนสโก (อ้างถึงใน สกค วรเจริญศรี 2550: 42) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถทางความคิด เป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่จะรู้ แบ่งออกเป็น 2 ทักษะคือ ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ด้านความสามารถส่วนบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ทักษะ คือ ทักษะการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง ทักษะการจัดการกับความวิตกกังวล ทักษะการจัดการกับความเครียด

3. ด้านความสามารถระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 5 ทักษะ คือ ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการเห็นอกเห็นใจ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการให้ความร่วมมือ

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต ได้ว่ามีการแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้อย่างหลากหลาย ในแต่ละองค์ประกอบมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด มีความเหมาะสมกับกลุ่มและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของแมนกรูก้า วิทแมน และ โปสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner) มาเป็นหลัก โดยเลือกองค์ประกอบทักษะทางสังคมมาทำการศึกษา เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ไม่มีใครสามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน การแสดงบทบาทที่ตนเองมีอย่างถูกต้อง ทำให้มนุษย์สามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.3 องค์ประกอบของทักษะด้านสังคม

แมนกรูก้า วิทแมน และ โปสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner, 2001 อ้างถึงในสกค วรเจริญศรี 2550 :43-44) ได้แบ่งองค์ประกอบทักษะด้านสังคม (Social Skills) เป็น 5 ทักษะดังนี้

1. ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication Skill) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น
  2. ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง (Refusal and Negotiation Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น
  3. ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (Assertive Skill) หมายถึง ความสามารถของการแสดงพฤติกรรมที่ปกป้องในสิทธิของตนเอง และไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่น การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ
  4. ทักษะการให้ความร่วมมือ (Cooperative Skill) หมายถึง ความสามารถในการเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเองที่ใช้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การให้การสนับสนุนและการให้ความไว้วางใจสมาชิกกลุ่มตลอดจนการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลเมื่อทำงานร่วมกัน
  5. ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น (Empathetic Skill) หมายถึง ความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่างๆ
- ริกจิโอ (Riggio, 1986: 649) ได้แบ่งทักษะด้านสังคมออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้
1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยไม่ใช่ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายทางอารมณ์ และทางภาษาท่าทางโดยรวมถึงการแสดงเจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมระหว่างบุคคล โดยไม่ใช่ถ้อยคำ
  2. ความไวในการรับรู้อารมณ์บุคคลอื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความหมายการแสดงออกทางอารมณ์ และภาษาท่าทางของบุคคลอื่น โดยที่บุคคลนั้นไม่ต้องใช้ถ้อยคำแสดงออกมา
  3. การควบคุมทางอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับ สะกดกลั้น และปรับอารมณ์ของตนเองได้
  4. การแสดงออกทางสังคม (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ภาษาพูดในการเข้าร่วมสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความหมายจากการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำของบุคคลอื่นได้

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคมอย่างเหมาะสม มีทักษะในการแสดงตน และสามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง

โกลแมน (Goleman, 1998: 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะด้านสังคมดังนี้

1. การโน้มน้าว (Influence) มีอิทธิพล และสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม
2. การสื่อสารที่ดี (Communication) เปิดใจกว้างในการรับฟัง และสื่อสารโต้ตอบด้วยความชัดเจนและน่าเชื่อถือ
3. มีความเป็นผู้นำ (Leadership) สามารถผลักดันและชักนำบุคคลและกลุ่มคนได้ดี
4. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) มีความคิดริเริ่มและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้ดี
5. การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) มีความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง หาทางยุติความไม่เข้าใจกัน
6. การสร้างความสัมพันธ์ (Building Bonds) เสริมสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ช่วยและสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์
7. การร่วมมือร่วมใจกัน (Collaboration and Cooperation) การช่วยเหลือและร่วมมือ โดยการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน
8. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Team Capabilities) การสร้างพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของกลุ่ม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งการพูด การกระทำ และความรู้สึก ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม และการทำงานร่วมกันในกลุ่ม โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของแมนกรูก้า วิทแมน และโพสเนอร์ (Mangrulkar; Whitman; & Posner) มาเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่ามีความครอบคลุมทางด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การอยู่ร่วมกันในสังคม และมีความเหมาะสมกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.3.1 ความหมายของทักษะด้านสังคม

ทักษะด้านสังคม เป็นคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้แทนคำว่า “Social Skill” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีนักวิชาการ นักการศึกษา และบุคคลสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมไทยได้ให้คำจำกัดความของทักษะด้านสังคมไว้ดังนี้

สมโภช เอี่ยมสุภานิต (2540: 2) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคมหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกของตนเองตามประสิทธิภาพและความพึงพอใจ ตลอดจนให้ความต้องการแห่งตนสามารถบรรลุได้โดยไม่ละเมิดสิทธิและความพึงพอใจของบุคคลอื่น

วิลาศลักษณ์ ชวัลลดี (2540: 40) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคม หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้ดีสามารถอ่านสถานการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่นสามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการชักจูงและเป็นผู้ดำเนินการประนีประนอมและยุติข้อโต้แย้งเพื่อการร่วมมือกันและทำงานเป็นทีมได้

อุษณีย์ โพธิสุข (2545: 120) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคม เป็นความสามารถที่เรา รู้จัก เข้าใจความรู้สึก ความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่าง ๆ ของคนที่เราเกี่ยวข้องกับตัว รวมทั้งรู้จักที่จะสร้างสายสัมพันธ์ให้มั่นคงด้วยความรัก ความเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

ฮาร์กี้ และ แมคคาร์ตัน (Hargie;& McCartan,1986) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคมหมายถึง ทักษะที่ใช้เมื่อบุคคลมีการกระทำระหว่างกัน ในระดับของการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

อาร์จิล (Argyle. 1995: 99) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคม เป็นแบบแผนของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมได้โดยสามารถประเมินได้จากการแสดงบทบาททางสังคม การสัมผัส และการประเมินโดยบุคคลอื่น

โกลแมน (Goleman. 1998: 95) ได้ให้ความหมายของทักษะด้านสังคมไว้ว่า ทักษะด้านสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพและสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กร และทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคี ประองคองกัน

สรุปได้ว่า ทักษะด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น โดยอาศัยความสามารถในการสื่อสาร ความกล้าที่จะสบตาพูดคุย กล้าเริ่มสนทนา การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง สามารถที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี รับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่นได้และแสดงบทบาทที่ถูกต้องถูกกาลเทศะเมื่ออยู่ในสังคม

1.3.3 ความสำคัญของทักษะด้านสังคม

ได้มีผู้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะด้านสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้
 ปีทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2535: 19) กล่าวว่า ทักษะด้านสังคมมีส่วนช่วยพัฒนาบุคคลและสังคม มีส่วนช่วยพัฒนาบุคคล ได้แก่ การที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างราบรื่นตลอดจนนำไปแสวงหาความรู้ใหม่ด้วย มีส่วนช่วยพัฒนาสังคม ได้แก่ การที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้และพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

สุขุมาด เกษมสุข (2535: 10 - 11) กล่าวถึง ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคมที่จะต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมการทำงาน จนถึงสังคมชุมชน ประเทศและโลก ทุกสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ พึ่งพาอาศัยกันซึ่งต้องอาศัยทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคมมีความสำคัญทั้งทางด้านส่วนบุคคล และทางด้านสังคม

ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไร ทักษะด้านสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น บุคคลต้องมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถสื่อความหมาย ความเข้าใจกัน สามารถทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธีเมื่อเกิดความขัดแย้ง รู้จักคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ในทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่จะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดที่สมาชิกเป็นผู้ที่มีทักษะด้านสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี สมาชิกรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมในลักษณะตรงกันข้าม

ถ้าสมาชิกขาดทักษะด้านสังคม สังคมนั้นย่อมมีปัญหา ไม่สงบสุข และมีแต่ความเสื่อม ทักษะด้านสังคมจึงมีความสำคัญ ช่วยพัฒนาทั้งบุคคลและสังคมก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 220) ให้แนวคิดว่า ทักษะด้านสังคมนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อตัวเด็กทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว และสุขภาพจิตของเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะด้านสังคม โดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่พัฒนาเด็กทุกฝ่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 90-91) ให้แนวคิดว่า การจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาในชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ คือ ความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้คือ ทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ทุกคนต้องมี ต้องเรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกลมุขณะของชีวิต

สรุปได้ว่า ทักษะด้านสังคมเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องดำรงชีวิต และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ทักษะด้านสังคมจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อบุคคลในสังคมสามารถดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ก็จะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่และสงบสุข

1.3.4 ลักษณะของบุคคลที่มีทักษะด้านสังคม

ทักษะด้านสังคมมีจำนวนมากมายแตกต่างกันตามวัฒนธรรมการจัดตั้งของแต่ละท้องถิ่น ในที่นี้ผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิดของแมนกรูเก้ วิตแมนและโพสเนอร์ (Mangrulkar: Whitman:&Posner 2001: 22) :ซึ่ง ควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะตามทักษะด้านสังคมดังนี้

ทักษะการติดต่อสื่อสาร เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสื่อสารพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ และการรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น

ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่น การรู้จักประนีประนอมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นสอดคล้องกับความคิดของตน และเสนอทางเลือกที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น

ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นบุคคลที่สามารถแสดงพฤติกรรมเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง และไม่ล่วงล้ำในสิทธิของบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่นและการแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ

ทักษะการให้ความร่วมมือ เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเองที่ใช้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การให้การสนับสนุนและการให้ความไว้วางใจสมาชิกกลุ่มตลอดจนการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลเมื่อทำงานร่วมกัน

ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

สรุปได้ว่าผู้ที่มีทักษะชีวิตด้านสังคม ควรจะมีลักษณะเป็นบุคคลที่มีความสามารถในด้านทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น เพื่อที่จะได้มีทักษะในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

1.3.5 วิธีการวัดทักษะชีวิตด้านสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะทางสังคม และความสามารถทางสังคมเริ่มมากกว่า 75 ปีแล้ว (สันสนีย์ นาคะสนธิ. 2545: 17) โดยมีนักจิตวิทยาได้พยายามให้นิยาม และทำการวัดเชาวน์สังคมอย่างไรก็ตามงานวิจัยในเรื่อง เชาวน์สังคมในก่อนหน้านี้ได้แบ่งแยกเชาวน์สังคมออกจากเชาวน์ทั่ว ๆ ไป โดยให้ความสำคัญไปที่ การมีไหวพริบทางสังคม ซึ่งได้แก่ ทักษะในการรับรู้ การแปลรหัสและความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารทางสังคม แต่ในขณะนี้เชาวน์สังคมได้มีการเกี่ยวพันมากไปกว่าการมีไหวพริบทางสังคมเพียงอย่างเดียว เพราะขอบเขตของโครงสร้างเชาวน์สังคม ได้ขยายเพิ่มเติมไปรวมกับทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม เช่น คำพูด การแสดงออกทางอารมณ์ กฎเกณฑ์พฤติกรรมทางสังคม และความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม หรือที่เรียกกันว่า เป็นทักษะพื้นฐานของการติดต่อสื่อสารซึ่งจัดว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของทักษะด้านสังคม

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่ทำการศึกษาและวัดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม เช่น ริจิจิโอ (Riggio, 1998: 842) ได้สร้างแบบสำรวจทักษะทางสังคม (Social Skills Inventory หรือ SSI) ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่มีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการประเมินทักษะขั้นพื้นฐานของการสื่อสารทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น การควบคุมทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคมและการควบคุมทางสังคม ซึ่งในแบบสำรวจจะมีข้อคำถามรวมทั้งหมด 90 ข้อสามารถใช้วัดกับผู้ที่มิอายุ ตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ทั้งในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล การฝึกการจัดการ และความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของฝ่ายบุคคล และในการศึกษาด้านสุขภาพจิต โดยในการทดสอบแต่ละครั้งจะใช้เวลาในการทดสอบประมาณ 30 – 45 นาที

ฮาร์กีย์ และแม็คคาร์ตัน (Hargie; & McCartan.1986,อ้างถึงในนพรัตน์ นาชาสิงห์ 2551: 28) กล่าวว่าวิธีการประเมินการฝึกทักษะทางสังคมมีหลายวิธี ซึ่งได้แก่

1. แบบสอบถามของคณะที่ทำงานร่วมกัน (Staff Questionnaires)
2. แบบรายงานตนเอง (Self Report)
3. แบบสอบถาม (Questionnaires) ชนิดต่างๆ เช่น แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามชนิดให้เติมข้อความ (Sentence Completion)
4. การสัมภาษณ์ (Interview of Patient) ตัวผู้ถูกวัด เพื่อนผู้ถูกวัด และผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกวัด

สรุปได้ว่า การวัดทักษะทางสังคมสามารถวัดโดยใช้เทคนิค วิธีการวัดที่แตกต่างกันออกไป เช่น การประเมินตนเองโดยการรายงานตนเอง (Self Report) ซึ่งสามารถประเมินตนเองโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การตอบแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) หรือการตอบแบบสอบถามแบบเติมข้อความ (Sentence Completion) เป็นต้น หรือการประเมินโดยบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่รับรู้และเกี่ยวข้องกับผู้ถูกวัด และทราบถึงพฤติกรรมของผู้ที่ถูกวัดอย่างแท้จริง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกวัด เป็นต้น ซึ่งสามารถวัดโดยวิธีการสัมภาษณ์ หรือการสังเกต ต่อมาริกจีโอ (Riggio) ได้สร้างแบบสอบถามทักษะทางสังคมขึ้นมาและเป็นแบบสอบถามที่ได้รับความนิยมในวงกว้างและมีชื่อเสียง โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่าชนิด 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวัดทักษะชีวิตด้านสังคมแบบมาตราประมาณค่า ชนิด 6 ระดับ ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น 5 ทักษะๆละ 8 ข้อ รวม 40 ข้อ

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นตอนต้น

2.1 ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของอีริก.เอช.อีริกสัน (Erik H. Ericson)

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2546 : 28-32) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีนี้ไว้ดังนี้

บุคลิกภาพของบุคคล เกิดจากการที่บุคคลได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมตลอดเวลา การอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตและบุคลิกภาพของบุคคลและบุคลิกภาพของบุคคล เขาได้แบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นไว้วางใจ – ไม่ไว้วางใจ (อายุ 0-1 ปี) เป็นขั้นพัฒนาตามความเชื่อถือและไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งมีผลสะท้อนการมองโลกในเชิงบวกและเชิงลบ

2. ขั้นเป็นตัวของตัวเอง (อายุ 2-3 ปี) เป็นช่วงวัยในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ชั้นมีความคิดริเริ่ม – ความรู้ลึกซึ้ง (อายุ 4-5 ปี) เป็นระยะเวลาที่มีผลต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
  4. ชั้นมีความขยันหมั่นเพียร- ความรู้ลึกซึ้ง (อายุ 6-11 ปี) เป็นช่วงที่เด็กไปโรงเรียน เกิดการเรียนรู้ฝึกฝนทักษะการเขียน ในช่วงนี้เด็กต้องการกำลังใจจากผู้ใหญ่เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและมีความมานะอดทน
  5. ชั้นแสวงหาเอกลักษณ์ – ความสับสนในบทบาท (อายุ 12-18 ปี) ในช่วงนี้เป็นช่วงวัยรุ่น เป็นวัยแห่งการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งผลจากการสังสมใน 4 ขั้นที่ผ่านมาจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ ถ้าหากในวัยนี้เด็กขาดประสบการณ์การหล่อหลอมบุคลิกภาพจะส่งผลในด้านการตามเพื่อน – ติดเพื่อน
  6. ชั้นมีความผูกพัน – แยกตัว เป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ เริ่มออกไปประกอบอาชีพ การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตน ถ้าหากบุคคลใดขาดความสมหวังในชีวิตจะมีนิสัยชอบอิจฉาริษยา ไม่สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้ ถ้าหากแต่งงานแล้ว การขาดความเข้าใจจะเป็นเหตุแห่งการหย่าร้าง
  7. ชั้นการทำประโยชน์สร้างสรรค์ – ความเห็นแก่ตัว ในช่วงวัยนี้อยู่ในวัยกลางคน ถ้าหากบุคคลได้รับการฝึกฝนความรับผิดชอบมาก่อน จะส่งผลในการช่วยเหลือสังคมโดยรวม
  8. ชั้นบูรณภาพ – สิ้นหวัง วัยสูงอายุจัดเป็นช่วงสุดท้ายของชีวิต ถ้าหากบุคคลได้รับการยกย่องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงจะรู้สึกภาคภูมิใจ ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่สมหวังกับการดำรงชีวิตในวัยหนุ่มสาวจะกลายเป็นคนโดดเดี่ยว เหงา สิ้นหวัง และขาดความสุขในการดำรงชีวิต
- ขั้นพัฒนาการวัยรุ่นของอีริก.เอช.อีริกสัน (Erik H. Ericson) สามารถสรุปได้ดังนี้
- ขั้นแสวงหาเอกลักษณ์ – ความสับสนในบทบาท (12 – 18 ปี) เป็นช่วงวัยรุ่นที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เด็กที่ผ่านขั้นพัฒนาการทั้ง 4 ขั้นแรกด้วยดีก็จะสามารถค้นพบตัวเอง รู้จักตนเอง รู้ถึงความต้องการ ความสามารถ ความถนัด เด็กก็จะแสดงบทบาทได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ถ้าเด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ขั้นเป็นไปในทางลบ ก็จะทำให้มีปัญหาในการปรับตัวอย่างมาก และถ้าไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้ถึงความต้องการและเป้าหมายในชีวิตของตนเองแล้ว เด็กก็ไม่อาจแสดงบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม อาจทำอะไรตามกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ออกหน้าว่าตนไม่โดดเดี่ยว แต่อย่างไรก็ตามวัยรุ่นก็ยังคงเผชิญกับสิ่งแวดล้อมแปลกใหม่มากมายทั้งจากภายในร่างกายที่เปลี่ยนแปลงของตนเอง จากความคาดหวังของสังคมและค่านิยมของสังคม อาจทำให้เด็กสับสนปรับตัวไม่ได้ก็มี ดังนั้นในวัยนี้ถ้าผู้ใหญ่เข้าใจ ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กวัยรุ่นได้แสดงออกถูกทาง ให้เขาค้นพบเอกลักษณ์ของตนเอง เขาก็จะพัฒนา

บุคลิกภาพได้สมบูรณ์ วัยรุ่นที่ขาดเอกลักษณ์จะไม่เข้าใจตนเอง ไม่เข้าใจบทบาทที่สมควร จึงทำให้บุคลิกภาพไม่สมบูรณ์

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของโอกาสที่จะสร้างทักษะและพฤติกรรมทางบวกต่างๆ ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางภาพลักษณ์ต่อตนเองและมีความสามารถที่จะคิดอย่างเป็นนามธรรมและความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ดี การพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ เป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้วัยรุ่นมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้ดี

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ของ สกินเนอร์ (Skinner) ปรีชา วิหคโต (2549: 16 - 22) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีไว้ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของสกินเนอร์ สกินเนอร์มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เกิดจากการกระทำ หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งพึงพอใจ จะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งที่ไม่พอใจ จะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดลดน้อยลง สกินเนอร์มีแนวคิดว่าการกระทำของเราทำให้เกิดผลการกระทำเสมอไม่ว่าการกระทำนั้นจะนำไปอย่างตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ทำให้ไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และสกินเนอร์ เรียกพฤติกรรมที่ทำของเราแล้วเกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามมานี้ว่า operant ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และเรียกผลที่เกิดจากการกระทำนี้ว่า Consequence หรือ “ผลที่เกิดจากการกระทำ หรือผลกรรม” จากแนวคิดนี้ การกระทำทุกครั้งของมนุษย์ จะมีผลที่เกิดจากการกระทำทุกครั้งเพียงแต่ผลที่เกิดขึ้นนั้น เรารู้ตัวหรือไม่รู้ตัว เกิดขึ้นทันทีหรือไม่ทันทีเท่านั้น

จากแนวคิดนี้ ทฤษฎีของสกินเนอร์จึงมีชื่อเรียกอย่างน้อย 3 ชื่อได้แก่

ชื่อที่ 1 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) หมายถึงมนุษย์เรียนรู้ว่าการกระทำของตน นำไปสู่ผลอะไร จนเกิดเป็นการเรียนรู้เงื่อนไขว่า ถ้าทำเช่นนี้แล้วจะได้ผลอะไร ดังนั้น จึงต้องแสดงการกระทำนั้น ๆ ออกมา จึงจะได้ผลที่ต้องการ เช่น ทำรายงานจึงจะได้คะแนน ทำงาน จึงจะได้เงิน

ชื่อที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขเครื่องมือ (Instrument Conditioning) หมายถึงการกระทำของมนุษย์เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้ผลที่ตนเองต้องการ เช่น การทำรายงานเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้คะแนน หรือทำงาน เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้เงิน

ชื่อที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลจากการกระทำ หมายถึง การใช้ผลจากการกระทำเป็นเงื่อนไขทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ว่าต้องทำอะไร เช่น ใช้คะแนนเป็นเงื่อนไขทำให้คนทำรายงาน ใช้เงินเป็นเงื่อนไขทำให้คนทำงาน

พฤติกรรมที่สกินเนอร์ ให้ความสนใจคือพฤติกรรมที่ทำออกมาเอง แล้วได้รับผลบางอย่างซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นในสังคม เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น พฤติกรรมการสอนการทำงาน พฤติกรรมเหล่านี้ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ ไม่ใช่พฤติกรรมกิริยาสะท้อน ไม่ใช่พฤติกรรมที่ไม่ต้องเรียนรู้ก็ทำได้ แต่เป็นพฤติกรรมที่มนุษย์เรียนรู้ว่าต้องทำ หากทำแล้วได้อะไร (ตัวเสริมแรง) ไม่ทำแล้วเสียอะไร (การลงโทษ) ดังนั้นพฤติกรรมที่สกินเนอร์สนใจจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

สกินเนอร์ มีแนวคิดว่า หากมองในแนวคิดของผู้กระทำ ผู้กระทำเกิดการเรียนรู้ว่ากระทำอะไร นำไปสู่ผลอะไร จึงเรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลจากการกระทำ ส่วนเงื่อนไขผลที่เกิดจากการกระทำ (C) ที่สำคัญมี 2 ประเภทได้แก่ (1) เงื่อนไขการเสริมแรง และ (2) เงื่อนไขการลงโทษ

เงื่อนไขการเสริมแรง (Reinforce) หมายถึง พฤติกรรมใดที่ทำแล้วได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นพฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่ที่สูงขึ้นเรียกผลจากการกระทำนั้นว่า การเสริมแรง

เงื่อนไขการลงโทษ (Punishment) หมายถึงพฤติกรรมใดที่ทำแล้วได้รับผลจากการกระทำหนึ่งแล้ว จากนั้นมีแนวโน้มว่าจะเกิดลดลง หรือเกิดขึ้นด้วยความถี่ที่ต่ำลง เรียกผลจากการกระทำนั้นว่า การลงโทษ

2) การทดสอบแนวคิดของสกินเนอร์ สกินเนอร์ได้ทดสอบแนวคิดด้วยการทดลองในห้องทดลองกับหนูขาว ต่อจากนั้นจึงทดลองกับมนุษย์

การทดลองกับมนุษย์ทั้งในสถานศึกษา โรงพยาบาล ในองค์กรทั่วไป พบว่าการให้เงื่อนไขผลจากการกระทำได้แก่ การเสริมแรง ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ เพิ่มพฤติกรรม และทำให้พฤติกรรมคงทน และการลงโทษ ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เช่นในองค์กรได้นำมาเพิ่มพฤติกรรมการไปพบลูกค้าของพนักงานขาย ด้วยการกำหนดเงื่อนไขว่า หากไปพบลูกค้าวันละ 10 ราย จะได้เงินพิเศษ 1,000 บาท พบว่าพนักงานขายจะเพิ่มพฤติกรรมการออกไปพบลูกค้ามากขึ้น

นอกจากการทดลองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันแล้ว ยังนำไปทดลองกับพฤติกรรมกิริยาสะท้อน เช่น ความโกรธ แล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม เช่น พุดก้าวร้าว ชกต่อย ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ขว้างปาสิ่งของ หากเด็กแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรง เด็กจะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นมากขึ้น แต่ถ้าลงโทษพฤติกรรมเหล่านั้นจะลดลง เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ ที่กล่าวว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เกิดจากการกระทำ หากผลที่เกิดจากการกระทำ

เป็นสิ่งที่พึงพอใจ จะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นบ่อยขึ้น หากผลที่เกิดจากการกระทำเป็นสิ่งที่ไม่พอใจ จะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดลดน้อยลง ได้นำมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม โดยนำเทคนิคเงื่อนไขการเสริมแรง มาใช้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมเพิ่มขึ้นและมีความคงทน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Albert Bandura) อ้างถึงในปรีชา วิหคโต 2549: 22 - 23) ได้มีแนวคิดและการทดสอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของแบนดูรา แบนดูรามีแนวคิดที่ มนุษย์ เรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) ได้แก่ เห็นตัวแบบ (Modeling) ผู้สังเกตจะดูว่า ตัวแบบทำอะไร แล้วได้รับจากการกระทำอะไร ในวันข้างหน้า ผู้สังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรม และทำตามตัวแบบนั้น ซึ่งแบนดูราอธิบายว่ามนุษย์มีความคิด (Thinking) ได้แก่การสังเกต ความจำ จินตนาการ และมนุษย์มีความรู้สึก (Feeling) ได้แก่ความกลัว ความชอบ ความโกรธ ซึ่งความคิด ความรู้สึกของมนุษย์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย ดังนั้น ความคิด หรือเรียกว่าปัญญา จึงเป็นปัจจัยสำคัญร่วมกับเงื่อนไขที่เกิดจากสังคม

2. การทดสอบแนวคิดของแบนดูรา แบนดูราได้อธิบายว่า การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนั้นเกิดขึ้นทั่วไปในสังคม ทุกเพศทุกวัย เช่น เด็กวัยรุ่นเลียนแบบการแต่งกายจากดาราที่ตนเองชื่นชอบ นักศึกษาฝึกหัดครูสอนเลียนแบบครูของตัวเอง ตัวแบบที่แบนดูรากล่าวถึงอาจเป็น (1) ตัวแบบที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยกัน (2) ตัวแบบที่เป็นตัวอักษร เช่น หนังสือ นวนิยาย พระเอก นางเอกจะเป็นตัวแบบที่ผู้อ่านเลียนแบบ (3) ตัวแบบที่เป็นภาพ เช่น ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ และ (3) คำบอกเล่า เช่น คำสอน นิทาน คำรา เป็นต้น ตัวแบบเหล่านี้จะทำหน้าที่ให้ข้อมูล ูงใจให้แสดงพฤติกรรม และให้การเสริมแรง

การสอนทักษะชีวิตจำเป็นที่จะต้องมีการเป็นขั้นเป็นตอนและเป็นธรรมชาติโดยให้เด็กและวัยรุ่นเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบ การสังเกต และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตทางสังคมสามารถเกิดขึ้นและพัฒนาได้โดยขึ้นอยู่กับลักษณะประจำตัวของบุคคล พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม สถานการณ์ และการให้ตัวแบบ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านสังคม

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น มีดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น งานวิจัยของ เขตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยทำการศึกษาแบบกึ่ง ทดลองใน 2 กลุ่ม ผลพบว่าภายในกลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ เหมาะสม ทักษะชีวิตและมีการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิตและการป้องกันการ มีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ราณี วงศ์คงเดช (2549) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรง สนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผล ของการประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการ ดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่ายในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 31 คน เพื่อวัดผล 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะชีวิตด้าน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความภาคภูมิใจใน ตนเอง การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่น และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด 2) พฤติกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ 3) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ภายหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตและ พฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติว่าการทดลองเกือบทุกด้าน

พิชัย ไชยอุดม (2540) ที่ได้ทำการศึกษาแนวคิดทักษะชีวิตศึกษา ในการ สอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษา ในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง 40 คนและกลุ่มควบคุม 38 ผลการ ทดลองพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเพศศึกษา ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $= 0.05$ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่า ความ

รับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตพบว่าการพัฒนาทักษะชีวิตมักทำเพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เข้ามาคุกคามการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น การวิจัยครั้งนี้จึงนำทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านสังคมที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมมาพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นมีดังนี้

ไกรสร ชันทจร (2553) ได้ศึกษา “ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่าเด็กและเยาวชนชายที่กระทำความผิด ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีระดับทักษะทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง อายุที่แตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีเด็กและเยาวชน มีระดับทักษะทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นงนุช ธนะวัฒน์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของการฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลเหมาะสมกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลเหมาะสมกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลในระยะหลังทดลองเหมาะสมกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิรินทร์ ศรีประสิทธิ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการล่วงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า 1) นักเรียนหญิงที่มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยประสพการณ์การคบเพื่อนชายและประสพการณ์การถูกล่วงทางเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันการล่วงทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นักเรียนหญิงที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวแตกต่างกันและนักเรียนหญิงที่ได้รับค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันการล่วงเกินทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01และ.05 ตามลำดับ 2) ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะการสอนตนเอง ทักษะการเผชิญปัญหา ทักษะการได้มาซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมและทักษะการแก้ปัญหา สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการล่วงเกินทางเพศของนักเรียนหญิงได้ร้อยละ 57.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

ยุพิน ตุ่มโหมด (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างความรู้และทักษะทางสังคม แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภัทรทัญญาวิทยา จังหวัดนครปฐม พบว่า 1) การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถเสริมสร้างความรู้และทักษะทางสังคมทั้งในภาพรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ 2) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์สามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งในภาพรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ 3) การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การใช้สื่อสัมพันธ์ และการเรียนในชั้นเรียนปกติให้ผลในการเสริมสร้างความรู้และทักษะทางสังคม แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งในภาพรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการที่ใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับทักษะทางสังคมและทักษะทางสังคมสูงกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ ส่วนการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคมและทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน

ศิริรัตน์ เวียงพระปรก (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการกระจำง่า่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงการมีปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคาราสุมุทร อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี” พบว่า

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม กิจกรรมการกระจำง่า่านิยม และกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีปัญหานในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคม มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมี ปัญหา ในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผลต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ

4) นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยง ต่อการมี ปัญหา ในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5) นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมการกระจำค่านิยม มีพฤติกรรมที่เสี่ยง ต่อการมี ปัญหา ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล

จากการศึกษานานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม โดยการนำทักษะด้านต่างๆไปใช้ ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีทักษะชีวิตด้านสังคมมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงนำทักษะด้านสังคมที่ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิเสธ และเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น มาใช้พัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีแนวทางที่หลากหลาย จึงเลือกแนวทางที่สำคัญมานำเสนอเพียง 3 วิธี ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยธรรมชาติ การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม โดยธรรมชาติ เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยไม่ได้จัดกระทำ

นพรัตน์ นาชาสิงห์ (2551: 26) ได้กล่าวถึง ทักษะทางสังคมของบุคคลของบุคคล ว่า สามารถพัฒนาขึ้นตามวัยของบุคคล เมื่อบุคคลมีการเจริญเติบโตขึ้น ย่อมมีพัฒนาการทางด้าน ร่างกายที่พร้อมจะนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมของบุคคล

เซฟเฟอร์(Schaffer,1981 อ้างถึงในนพรัตน์ นาชาสิงห์ 2551: 29) ได้ให้แนวคิดที่ว่า เพศเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้และมีแนวคิด ในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิงจะเข้าใจความรู้สึกหรือจิตใจของเพื่อนหรือผู้ที่อยู่ ใกล้ชิด ชอบการอยู่ร่วมกัน ปิดบังความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ส่วนเพศชายจะมีลักษณะของ ความเข้มแข็ง หนักแน่น สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่อ่อนไหว ก้าวร้าว มักให้ความสำคัญกับการ แสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมแบบตรงไปตรงมามากกว่า

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยธรรมชาติ เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยไม่ได้จัดกระทำ เช่น พัฒนาการตามวัย เพศ เป็นต้น

3.2 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยการฝึก

พริสเลย์ (Priestley 1978: 91) กล่าวว่า การฝึกทักษะชีวิตด้านสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในสังคมทำให้ตระหนักถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นการเตรียมตัวที่จะนำไปใช้กับคนอื่น ๆ

ไกรสร ชันทจร (2553: 20) ได้สรุปขั้นตอนการฝึกทักษะชีวิตด้านสังคมไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนการประเมินปัญหาของผู้เข้าโปรแกรม
2. ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคม โดยตั้งวัตถุประสงค์เชิง

พฤติกรรมและใช้วิธีการสังเกตผู้อื่น หรือการสร้างสถานการณ์จำลอง และให้มีการแสดงบทบาทสมมติ

3. ขั้นตอนการฝึกโปรแกรม ฝึกการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ฝึกทักษะการฟัง การพูด การใช้คำถาม และการแสดงความคิดเห็น
4. ขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งจะใช้ในการสังเกตในสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติหรือแบบทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกตการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เหมือนจริง

นอกจากนี้จากการศึกษาของแมนกรูเก้ วิตแมนและโพสเนอร์ (Mangrulkar: Whitman:&Posner 2001: 55) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกทักษะชีวิตโดยการฝึกรอบมไว้ดังนี้

1. ช่วยยับยั้งหรือชะลอการใช้ยาเสพติดต่าง ๆ ของวัยรุ่น
2. ช่วยป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้
3. ช่วยในเรื่องการควบคุมอารมณ์ โดยเฉพาะความโกรธ
4. ป้องกันพฤติกรรมเกเร และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม
5. ช่วยพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และพัฒนาความภาคภูมิใจใน

ตนเอง

6. ช่วยส่งเสริมการปรับตัวทางสังคมที่ดีได้
7. ช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยการฝึกเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น

3.3 การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว

คอตแมน อาชบาย และเดอกรอฟ (Kottman, Ashby & De Groaf, 2001) อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545:11) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนว (Guidance Activities) ไว้ว่า “มวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายทางการแนะแนวในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม”

กรมวิชาการ (2545: 1) ได้ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิตให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในทางพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี นอกจากนี้กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวทั้งในและนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานบริการแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ได้รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม ที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบสำหรับผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการได้บรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนาหรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกัน หรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ แผนการจัดกิจกรรม ใบบาง ใบบทความรู้ คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีแบบทดสอบก่อนและหลังร่วมกิจกรรม และสื่อหรืออุปกรณ์

คณะอาจารย์ และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (อ้างอิงจาก สุคนธ์ มูลประหัต 2548: 37) ได้ให้ความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า หมายถึง “เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆกิจกรรม ที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมาย และขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีแบบทดสอบก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม และสื่อหรืออุปกรณ์”

จินตนา บัวเขียน (2550: 21) ได้สรุปความหมายชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึก

พัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามขอบข่ายของงานแนะแนว ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

สรุปความหมายของชุดกิจกรรมได้ว่า หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว ๆ กิจกรรม ซึ่งนำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้น เฉพาะเจาะจงเพื่อการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาผู้รับบริการให้มีจิตลักษณะหรือ พฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.3.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

มูโร และคอตท์แมน (Muro and Kottman, 1995 อ้างถึงในสมร ทองดีและ ปรานี รามสูต 2545: 45-46) ได้ให้แนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวคือ การเสริมสร้างให้ผู้รับบริการมีลักษณะที่อยู่ในขอบข่ายดังนี้คือ ความรู้สึกที่ดีต่อการสร้าง สัมพันธภาพกับผู้อื่น รู้จักแสวงหาความหมายของชีวิตด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์แห่งชีวิต การมองโลกในแง่ดี การรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เข้าใจ และยอมรับผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง ในการเรียนรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาที่มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม เสริมสร้างให้มีเจตคติเชิงบวกต่อการมีชีวิตที่เหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546: 24) ที่กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวมุ่งส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้มี ทักษะด้านการศึกษา อาชีพ ชีวิตและสังคม มีสุขภาพจิตดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 6 ประการ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งการเรียนรู้ ทั้ง ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ และมีเจตคติที่ ดี ต่ออาชีพที่สุจริต
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัยคุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน

6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และต่อประเทศชาติ

3.3.3 หลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545:45-46) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว มีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ได้ประสิทธิภาพจะต้องคำนึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะของผู้รับบริการ ลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ของการนำไปใช้

1) ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา จะต้องครอบคลุมขอบข่ายทางการแนะแนวทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้รับบริการ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน

2) ลักษณะของผู้รับบริการ จะต้องคำนึงถึงวัยของผู้รับบริการ ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ซึ่งในแต่ละวัยจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกันคือ

ก. วัยเด็ก เป็นช่วงวัยที่ อยากรู้อยากเห็น ชอบสนุกสนาน สนุกสนาน สนใจการเล่น ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มีชีวิตชีวา ส่งเสริมการแสดงออก จัดให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรม และสอดแทรกการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการพูด การฟัง และสร้างสัมพันธ์

ข. วัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ความเป็นอิสระ ชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ สนใจอุดมการณ์ของชีวิต และแสวงหาเอกลักษณ์และบทบาทของตน การจัดกิจกรรมสำหรับวัยรุ่นจึงควรเน้นกิจกรรมกลุ่ม และให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเน้นการฝึกทักษะทางสังคม การแสดงความคิดเห็นของตน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ ให้ได้มีโอกาสคิด วิเคราะห์ มีการใช้สื่อ เกม เพลง และกระบวนการกลุ่มประกอบการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการของวัยรุ่นเป็นสำคัญ

ค. วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันในสังคม มีอาชีพ มีวุฒิภาวะทางสังคมและอารมณ์อาจมีปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับการปรับตัวด้านอาชีพและสังคม มักให้ความสนใจด้านการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเน้น การคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุผล นำเสนอแนวคิด โดยจัดกิจกรรมที่เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์มากกว่าที่จะเน้นความสนุกสนาน เล่น หรือ เคลื่อนไหวมากเกินไป

3) ลักษณะของกิจกรรม แบ่งเป็นสองลักษณะคือ กิจกรรมที่จัดเป็นกลุ่ม และจัดเป็นรายบุคคล ซึ่งมีบางกิจกรรมสามารถจัดได้ทั้งสองลักษณะ เช่น กิจกรรมให้การปรึกษา บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสาธิต ทดลอง ฝึกปฏิบัติ การสืบค้น ทั้งนี้ต้องคำนึงให้เหมาะสมกับวัยของผู้รับบริการและปัจจัยแวดล้อมในการจัดกิจกรรม

4) ประโยชน์ของการนำไปใช้ เป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถนำสาระที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2) **แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว** ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรม ควรเสริมสร้างให้ผู้รับบริการดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (2) การกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม (3) การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุปกิจกรรม แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แคมมณี (2545: 142-147) 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Participation (Ac) คือ จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว มีชีวิตชีวา โดยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ก่อให้เกิดความพร้อม และความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน

2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ Group Interaction (G) คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันกับสมาชิกกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูล มีทัศนคติที่กว้างและหลากหลาย

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ Experiential Learning (E) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนค้นพบประสบการณ์และคำตอบด้วยตัวเอง มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้จดจำได้ดี และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4. เน้นกระบวนการ Process-Oriented (P) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ในการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และให้ได้รับผลจากการเรียนรู้

5. เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ Application of Knowledge (Ap) เป็นการเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างชัดเจน และนำสิ่งที่ได้

เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้รับบริการหรือผู้เรียนสามารถ
ดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรมได้ดังนี้ คือ **ขั้นนำ** เป็นการเตรียมความพร้อมและเร้า
ความสนใจเพื่อที่จะเชื่อมต่อการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป **ขั้นดำเนินกิจกรรม** เป็นการให้ผู้เรียนได้
ลงมือปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรมหลักด้วยตนเอง ให้มีประสบการณ์เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และ
ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนการสรุปรวบรวม ประสบการณ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น
และกระตุ้นให้ผู้รับบริการหรือผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทิสนา แคมมณี (2545: 152) ได้กล่าวถึงวิธีการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนหรือ
ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ วิธีการที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการที่ผู้สอนจะสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียน
ได้เล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำ
อย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการ
แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. บทบาทสมมติ (Role-Play) เป็นวิธีการซึ่งกำหนดสถานการณ์สมมติ
ขึ้น โดยมีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมานั้น แล้วให้ผู้เรียนแสดงออก
ตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นวิธีการที่ช่วย
ให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งใช้เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงแล้ว
นำมาดัดแปลง เพื่อใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ
และฝึกฝนตนเองที่จะเผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้
รู้จักคิดพิจารณาข้อมูลรวมทั้งการนำเอากรณีที่เกิดขึ้นซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงของตนมาใช้ ช่วยให้
การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียน
มากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการสร้างสถานการณ์ที่ใกล้เคียง
กับความเป็นจริง ให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลอง หรือแสดงถึง
พฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะผลที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการ
เสี่ยงจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลอง
แสดงบทบาทตามที่เรียนหรือที่กำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่
กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วน
ทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการ

ที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อย เป็นวิธีการซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นการใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่าง ๆ กัน แล้วแต่ผู้จัดจะคิดได้ เช่น กลุ่มระดมสมอง กลุ่มนกกระจอก เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวควรคำนึงถึงหลักการและแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวที่สำคัญ 4 ประการ คือ ลักษณะสิ่งที่ต้องการพัฒนา ลักษณะบุคคลที่ต้องการพัฒนา ลักษณะของกิจกรรม และประโยชน์ในการนำไปใช้

3.3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาจิตลักษณะและทักษะชีวิตที่พึงประสงค์ ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของอังคณา เมตุลา (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ จังหวัดนครพนม” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยการสุ่มเป็นรายบุคคลได้ 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกด้วยกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 10 ครั้ง ผลพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว แบบบูรณาการมีการรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการและยังมีงานวิจัยของ สุคนธ์ มุลประหัส (2548) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 32 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 11 ครั้ง กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวปกติจำนวน 11 ครั้ง พบว่าหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 มีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บัวเฟียน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี จากโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 60 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของภัทรพร ชมพูนุช (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะที่แตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10 – 13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอย จังหวัดบ้านพลอย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยสิ่งที่รอคอยสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น สุพัฒนา ร่วมโพธิ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ของนักศึกษาระดับปวช. แผนกพาณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี” มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 16 คน ที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน ซึ่งสมัครใจเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 8 กิจกรรมจากผลพบว่า กลุ่มทดลองมีการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนสูงขึ้น หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปราณี เดชบุญ (2546) ได้ศึกษา “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึก เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนจำนวน 12 กิจกรรม มีระยะเวลาการทดลองครั้งละ 50 นาที ผลการวิจัย

พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความ
 รับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วย
 ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
 ฝึกด้วยกิจกรรมแนะแนวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็น
 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในระดับที่มากที่สุด มีผลสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพิน สุขแจ่ม
 (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทย จังหวัดชุมพร” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการประหยัดมาก
 ขึ้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง
 ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรพรรณ พูลศรี (2546) ที่ได้ศึกษา “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะ
 แนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรี
 ภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต” พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุทุมพร สงสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อ
 ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” ผลพบว่านักเรียนกลุ่ม
 ทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่า
 กลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีผลสอดคล้องกับ
 งานวิจัยของ อรณัฐา โยธะกา (2551) เรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 รับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและ
 หญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี ๒ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 60 คน
 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 รับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 รับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของวัชรียา
 แจ่มใส (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น
 ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง
 13 – 15 ปี ของโรงเรียนขอนแก่นวิทยลัย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
 วิจัย คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น จำนวน 10 กิจกรรม แบบวัด
 พฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน มีพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีจิตลักษณะและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น เช่น การรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด มีความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน การตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบ การประหยัด การปรับตัวกับเพื่อน ความมีวินัยในตนเอง และพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น เป็นต้น

4. ภูมิหลังทางชีวสังคมกับทักษะชีวิตด้านสังคม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และ ภูมิลำเนาเดิมของนักเรียน ที่ได้รับจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มาศึกษาเพิ่มเติมด้วย

4.1 เพศ

เพศ เป็นลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็นเพศชายและเพศหญิงจากความแตกต่างทางเพศนี้ทำให้มนุษย์แสดงบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และสังคมของบุคคลที่อาศัยอยู่ ดังที่อารี พันธมณี (2542: 38-39) ได้แสดงทฤษฎีเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศไว้ว่า หมายถึง “ความแตกต่างในเรื่องเกี่ยวกับเพศชายและเพศหญิง วัฒนธรรมมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดบทบาทระหว่างเพศชายและเพศหญิง วัฒนธรรมมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดบทบาทระหว่างเพศชายและเพศหญิงให้แตกต่างกัน” จากการศึกษาของธัญภรณ์ ธารีทา (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร จำนวน 220 คน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียน โดยพิจารณาจำแนกตามความพร้อมสถานการณ์ทางสังคม และเพศ จากผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง เพศหญิงจะมีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าเพศชายที่มี

ความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมต่ำ และนักเรียนที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง เพศหญิงจะมีพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าเพศชาย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศทำให้แสดงออกแตกต่างกัน ดังนี้ สรณรงค์ สุพรรณรัตนรัฐ (2546) ได้ศึกษา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2546 จำนวน 290 คน พบว่า นิสิตหญิงมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านสัมพันธภาพ ความตระหนักในตนเอง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับความเครียดสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสันสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545) ได้ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรมกรุงเทพมหานครมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลางส่วน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน แต่ผลการศึกษาของสุภัทรา สามัง (2548) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตที่มีต่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 101 คน พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนชายกลุ่มทดลอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม ความตระหนักในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการปฏิเสธ มากกว่านักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนชายมีทักษะชีวิตมากกว่านักเรียนหญิง

สรุปได้ว่า ความแตกต่างทางเพศ คือ เพศชายและเพศหญิงมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทักษะด้านสังคมที่แตกต่างกัน

4.2 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย

ผลการเรียนเฉลี่ย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) เป็นตัวบ่งบอกถึงความสามารถของนักเรียนในด้านสติปัญญาในการรวบรวมความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์จากการเรียนรู้ ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2534:90) ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลที่มีสติปัญญาสูง มักมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว” สอดคล้องกับศรีเรือน แก้วกังวาน (2549: 352) ที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสติปัญญาดีจะมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักวางแผนในอนาคต มีอารมณ์ที่มั่นคง กล้าผู้ปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 34-35) ได้กล่าวถึงความสามารถด้านสติปัญญา พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า มีความสำคัญต่อบุคคลที่จะแสดงออกถึงการเป็นผู้นำ ซึ่งจำเป็นต้องมีระดับสติปัญญาที่เฉลี่ยฉลาด เพราะจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งมีความสามารถที่จะแสวงหาข้อมูลที่เป็นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ศิริรัตน์ ลำพูนธา (2545) ได้ศึกษา ระดับคุณธรรมและระดับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนและเปรียบเทียบคุณธรรมและอัตมโนทัศน์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดหนองคาย ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและระดับเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่มีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่าปกติมีคุณธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับเชาวน์ปัญญาปกติและต่ำกว่าปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงกว่าปกติมีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูง จะมีการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำ

4.3 อาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้เพื่อใช้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้ระบุ 3 กลุ่มอาชีพ ซึ่งได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย

ภัทรา พาชัยยุทธ (2547) ได้ให้ความหมาย อาชีพของผู้ปกครองไว้ว่า “ชนิดของงานที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนประกอบเป็นรายได้หลักเพื่อเลี้ยงชีพ” จากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชีพของผู้ปกครอง (กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมาซึ่งรายได้) มีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมของนักเรียน เช่น งานวิจัยของจินตนา บัวเขียน (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงอายุระหว่าง 13-15 ปี ของโรงเรียนนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 60 คน โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน จำนวน 10 กิจกรรม จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร คือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (การฝึก) กับภูมิหลังทางชีวิตสังคม (ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) จากผลการวิจัย ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวิตสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับภัทรพร ชมพูนุช (2550) ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอย ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 10 – 13 ปี จากโรงเรียนบ้านพลอยจังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน จากผลการวิจัยไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวิตสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภูมิหลังทางชีวสังคมของนักเรียนเพิ่มเติมด้วย
ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง โดยมุ่งศึกษาว่า กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทาง
ชีวสังคมแตกต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย นนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง (The Randomize Control-Group Pretest-posttest Design)

1. ประเภทและแบบการวิจัย

1.1 ประเภทและแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง (The Randomize Control-Group Pretest-posttest Design) กล่าวคือ มีการสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการวัดก่อน-หลังการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้คือ มีการสุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นดำเนินการทดลองการวัดก่อนการทดลองทั้งสองกลุ่มด้วยแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม กลุ่มควบคุมใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติที่ใช้ในการเรียนการสอน หลังสิ้นสุดการทดลองจึงดำเนินการวัดทักษะชีวิตด้านสังคมของทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบวัดชุดเดียวกับที่ใช้วัดก่อนทดลอง แสดงรูปแบบการวิจัยดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รูปแบบการวิจัย

Sample	Random assignment	Pretest	Treatment	Protest
Experimental Group	R	T ₁	X	T ₁
Control Group	R	T ₂	~X	T ₂

R แทน การสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มเข้ากลุ่ม

X แทน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมที่ใช้กับกลุ่มทดลอง

~X แทน การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคมไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ที่ใช้กับกลุ่มควบคุม

T₁ แทน การวัดก่อนการทดลอง

T₂ แทน การวัดหลังทดลอง

1.2 ขั้นตอนการทดลอง นำเสนอขั้นตอนการทดลองดังต่อไปนี้

1.2.1 การจัดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อจัดนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามขั้นตอนการจัดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ยังมีการจัดสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นในส่วนของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่มโดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงใกล้เคียงกัน ทั้งในกิจกรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงด้วยตารางที่ 3.5

1.2.2 การวัดและการจัดกระทำ การวัดและการจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

	ขั้นตอนการดำเนินงาน		
	การวัดพื้นฐานก่อนการทดลอง	การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	การวัดหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	✓	✓	✓
กลุ่มควบคุม	✓	-	✓

1.2.3 การวัดพื้นฐาน เป็นการวัดภูมิหลังทางชีวสังคม คือ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม

1.2.4 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม เป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวฯดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวจำนวน 12 กิจกรรม ใช้ระยะเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมชุดกิจกรรมแนะแนวปกติที่ใช้ในการเรียนการสอน จำนวน 12 กิจกรรม โดยฝึกตามตารางวันเวลาเดียวกันกับกลุ่มทดลอง

1.2.5 การวัดหลังทดลอง เป็นการวัดตัวแปรตามของการวิจัย ได้แก่ พฤติกรรมการเป็นผู้นำ โดยวัดหลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงประมาณ 1 สัปดาห์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

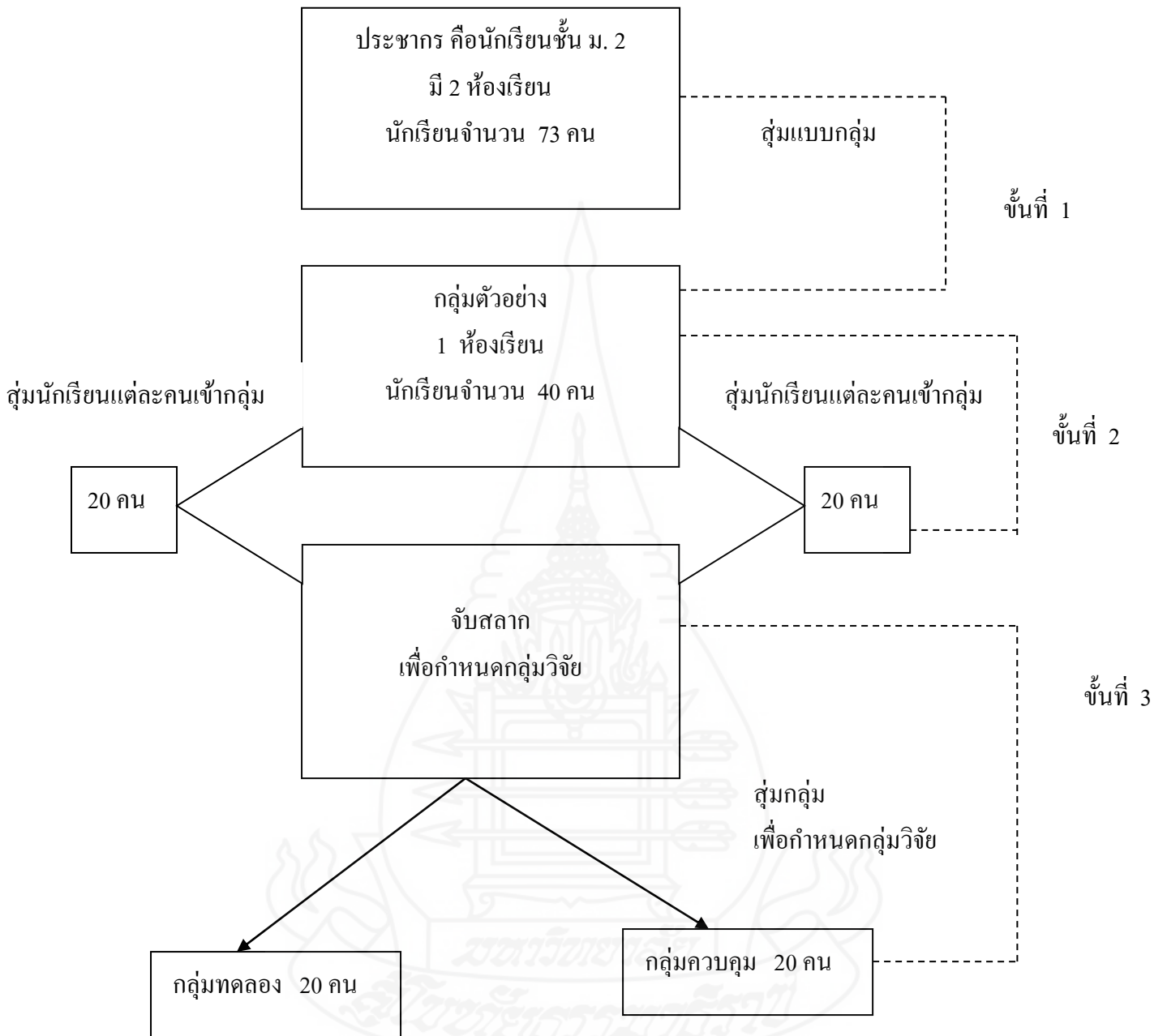
2.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 มี 2 ห้องเรียน และมีนักเรียนจำนวน 73 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวยปีการศึกษา 2554 ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนหลากหลายเป็นตัวแทนของประชากรมีนักเรียนจำนวน 40 คน จากนั้นสุ่มนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่ม (Random Assignment) 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน และจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1กลุ่ม โดยดำเนินการเลือกและจัดกลุ่มเพื่อการทดลองตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มมา 1 ห้องเรียนซึ่งมีนักเรียนหลากหลายเป็นตัวแทนของประชากรได้ มีนักเรียนจำนวน 40 คน
2. สุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม (Random Assignment) โดยการจับสลากนักเรียนแต่ละคนเข้ากลุ่มได้ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน
3. สุ่มกลุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มวิจัย เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง ขั้นตอนการจัดกลุ่มตัวอย่างแสดงด้วยภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

3.1 ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลองนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำและตัวแปรอิสระสมทบ ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมจำนวน 12 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 60 นาที ตัวแปรดังกล่าวมี 2 ค่า ได้แก่การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติที่ใช้ในการเรียนการสอน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือ ภูมิหลังทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

3.1.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม

3.2 นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

3.2.1 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม หมายถึงการใช้เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวโดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว จำนวน 12 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของทิสนา แจมมณี (2545: 142-144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Ac) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (G) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ (E) เน้นกระบวนการ (P) และเน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Ap) และมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษาคกรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวใช้เวลาในการฝึก 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมที่ 12

3.2.2 ทักษะชีวิตด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับตัวหรือความสามารถในการจัดการกับความต้อ่งการ ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมจนทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ และทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีรายละเอียดดังนี้

ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง ความสามารถในการพูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสมและรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และรู้จักรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่น

ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง หมายถึง ความสามารถในการหลีกเลี่ยงจากการมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อถูกชักชวน โดยการแสดงออกอย่างเหมาะสมและหาทางออกเพื่อไม่ให้เสียสัมพันธภาพ

ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม หมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองและไม่ล่วงล้ำในสิทธิของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึกและความต้องการของตนเองต่อบุคคลอื่น การแสดงความคิดเห็นด้วยอย่างสุภาพ

ทักษะการให้ความร่วมมือ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำงาน การให้ความร่วมมือในการเรียนการศึกษา หรือการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันกับบุคคลอื่นๆ

ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง การรับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความต้องการของผู้อื่นเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

ทักษะชีวิตด้านสังคม สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย ประกอบด้วยคำถามจำนวน 40 ข้อ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบใกล้เคียงกัน คะแนนที่เป็นไปได้ คือ 40 ถึง 240 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูง แสดงว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงและนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมต่ำ

3.2.3 ตัวแปรภูมิหลังทางชีวสังคม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนดังนี้

- 1) เพศ แบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง
- 2) ผลการเรียนเฉลี่ย หมายถึง ระดับผลการเรียนเป็นความสามารถทางสมองของบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ในปีการศึกษา 2553 แทนความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียน โดยแบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.99 และนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 – 3.00

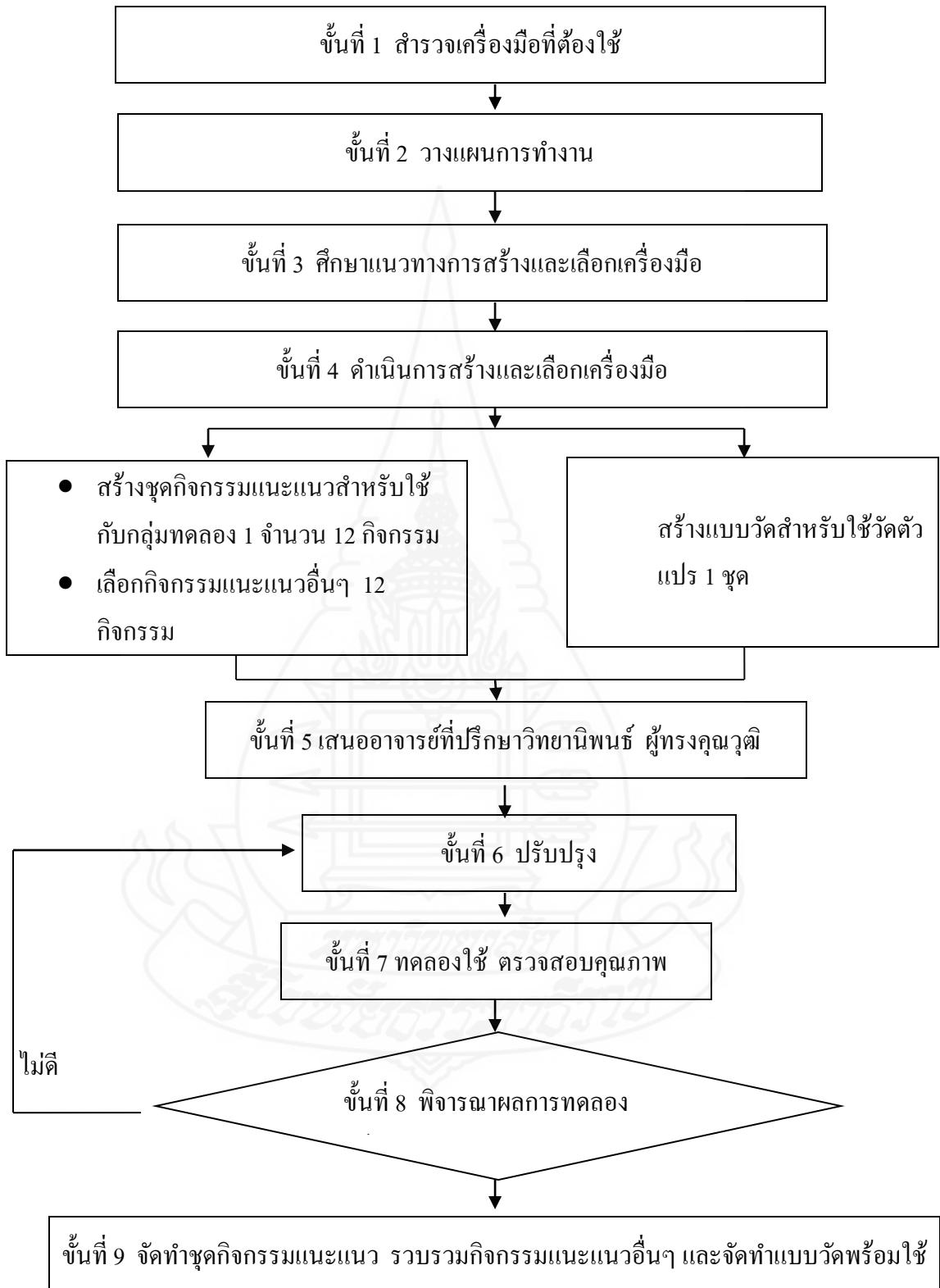
3) อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมหลักของผู้ปกครองที่นำมา ซึ่งรายได้ในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว งานวิจัยนี้ระบุไว้ 3 อาชีพ คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีสร้าง

4.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่สำหรับการวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่คล้ายคลึงกันทั้งเครื่องมือที่ใช้สำหรับทดลองและเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปร โดยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน โดยรวมคล้ายคลึงกัน ดังภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพที่ 3.2 เป็นภาพแสดงขั้นตอนการทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอธิบาย
วิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 **สำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้** ผู้วิจัยสำรวจเครื่องมือที่ต้องใช้พบว่าเครื่องมือ
ที่ต้องใช้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือสำหรับใช้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือชุดกิจกรรม
หลักแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ 12 กิจกรรม

2) แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม

ขั้นที่ 2 **วางแผนการทำงาน** ผู้วิจัยวางแผนสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนหลัก
9 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) สำรวจเครื่องมือเครื่องใช้ 2) วางแผนการทำงาน 3) ศึกษาแนวทางการสร้าง
และเลือกเครื่องมือ 4) ดำเนินการสร้าง และ/หรือเลือกเครื่องมือ 5) เสนออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ 6) ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ
7) นำเครื่องมือไปทดลองใช้เบื้องต้นกับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ 8) พิจารณาผลการทดลองใช้ และ 9) จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ทักษะชีวิตด้านสังคม รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ และจัดทำ แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม
พร้อมใช้จริง

ขั้นที่ 3 **ศึกษาแนวทางการสร้างและเลือกเครื่องมือ** ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร
งานวิจัยต่างๆ เพื่อแสวงหารูปแบบและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลจาก
ประสบการณ์ แนวคิดต่างๆที่ได้ เพื่อนำไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 4 **ดำเนินการสร้างและเลือกเครื่องมือ** ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ
โดยเริ่มจากการเขียนนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ให้มีความชัดเจน ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ
อย่างครบถ้วน จึงได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ฉบับร่าง) จำนวน 12 กิจกรรมขึ้น เพื่อใช้ในการฝึกกับนักเรียนกลุ่ม
ทดลอง และในส่วนของแบบวัดได้ดำเนินการสร้างฝังตัวแปร โดยพิจารณาว่าตัวแปรนั้นมี
องค์ประกอบใดบ้าง จะวัดด้วยข้อความที่ข้อเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบก็ข้อแล้วจึง
สร้างแบบร่างข้อความตามฝังตัวแปรและนิยามปฏิบัติการดังกล่าว แบบวัดที่สร้างขึ้นนี้คือ แบบวัด
ทักษะชีวิตด้านสังคม (ฉบับร่าง)

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น (ฉบับร่าง) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเพื่อนนักศึกษา เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบวิธีการ เนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ เมื่อได้ปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่นี้ จัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาดังนี้ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม พิจารณาความตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนและวิธีการดำเนินกิจกรรม 2) เครื่องมือที่เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ลักษณะข้อคำถามแต่ละข้อและรวมถึงแบบวัดทั้งฉบับ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนนักศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือทั้งในส่วนของชุดกิจกรรมแนะแนวและแบบวัด

ขั้นที่ 7 ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมจำนวน 12 กิจกรรม (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมเพื่อการใช้งานจริง ในส่วนของแบบวัดตัวแปรที่สร้างขึ้น (ฉบับร่าง) ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 จากนั้นนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (item-total correlation) และตรวจสอบความเที่ยงความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) แล้วนำมาข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้งานจริง

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จำนวน 12 กิจกรรม หลังการนำไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) แล้ว จึงได้นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขส่วนกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ที่ใช้กับกลุ่มควบคุม มี 12 กิจกรรม เป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้และในส่วนของแบบวัดตัวแปร เลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพรายข้อและทั้งฉบับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อยู่ระหว่าง .80 ถึง .82 และสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .82

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนว รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ และจัดทำแบบวัดพร้อมใช้ เมื่อการสร้างเครื่องมือที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนว การรวบรวมกิจกรรมแนะแนว

อื่นๆ และแบบวัดผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่เหมาะสมแล้วผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์และรวบรวมเป็นรูปเล่มอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานพร้อมใช้ในการทดลองต่อไป

4.2 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดครั้งนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและแบบวัด ดังนี้

4.2.1 เครื่องมือที่เป็นกิจกรรมแนะแนว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จำนวน 12 กิจกรรม (สำหรับกลุ่มทดลอง) และกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคม จำนวน 12 กิจกรรม (สำหรับกลุ่มควบคุม)ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 กิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ซึ่งได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนในภาพที่ 3.2 โดยมีโครงสร้างและรายละเอียดของชุดกิจกรรมแนะแนวตามองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตด้านสังคม ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออก ทักษะการให้ความร่วมมือ และทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาสร้างเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน จึงนำเสนอผังโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ดังภาพที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

กิจกรรมที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ “เปิดโลกใหม่ด้วยใจตน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ: 1. วิเคราะห์การเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งเป็นที่มาในการยอมรับความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม 2. บอกแนวปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง	การอภิปราย การนำเสนอผลงาน ซีดีเพลงบรรเลง Pretest แบบวัดทักษะด้านสังคม
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ			

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
2	“ใจเขาใจเรา”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ใช้คำพูดเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ 2. บอกแนวทางในการรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้	การแสดงบทบาท สมมติ การอภิปราย การนำเสนอผลงาน
3	“ภาษาดอกไม้”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ใช้คำพูดเพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีกับบุคคลอื่นได้ 2. แสดงออกทางท่าทางได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	การแสดงบทบาท สมมติ การอภิปราย การนำเสนอผลงาน
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการปฏิเสธ			
4	“สิ่งที่ฉันปฏิเสธ”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. บอกวิธีการปฏิเสธอย่างประนีประนอมได้ 2. อธิบายผลดี ผลเสียของการปฏิเสธในชีวิตประจำวันที่มีต่อตนเองและเพื่อนได้	การแสดงบทบาท สมมติ การอภิปราย การนำเสนอผลงาน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
5	“กอดกันจากเพื่อน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ยกตัวอย่างความกอดกันจากเพื่อนทั้ง สิ่งดีและไม่ดี 2. ยกตัวอย่างคำนิยามที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจ 3. ใช้ทักษะต่างๆ ในการปฏิเสธ	การแสดงบทบาท สมมติ การอภิปราย การนำเสนอผลงาน การตอบ แบบสอบถาม
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม			
6	“เดินตามกติกา”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. สรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติ ตามระเบียบของโรงเรียน 2. เสนอแนวทางที่ได้เรียนรู้ไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	การร้องเพลง การอภิปราย การนำเสนอผลงาน การศึกษาครณี ตัวอย่าง
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม			
7	“คำขวัญเตือนตน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. แสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ได้ 2. เขียนคำขวัญเตือนตนเพื่อควบคุม ตนเองไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ	การร้องเพลง การเล่นเกม การศึกษาครณี ตัวอย่าง การอภิปราย
องค์ประกอบที่ 4 ทักษะการให้ความร่วมมือ			

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
8	“ร่วมแรงร่วมใจ”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. แสดงออกถึงการให้ความร่วมมือใน การทำงานร่วมกัน 2. วางแผนการทำงานร่วมกัน โดย คำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกัน	การร้องเพลง การเล่นเกม การศึกษาครณี ตัวอย่าง การอภิปราย
9	“ร่วมกันสร้างสรรค์ สังคม”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของ ตนเองได้ 2. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในฐานะ สมาชิกของสังคม 3. เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคมของตนเองได้	การร้องเพลง การอภิปราย การนำเสนอผลงาน
องค์ประกอบที่ 5 ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น			
10	“สุข ทุกข์ของเพื่อน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ได้รู้สาเหตุแห่งสุขและทุกข์ของ เพื่อนได้ 2. ใช้คำพูด เพื่อปลอบใจเพื่อนได้	การร้องเพลง การเล่นเกม การศึกษาครณี ตัวอย่าง การอภิปราย
11	“หาหนทางร่วมกัน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. ยกตัวอย่างปัญหาของตนเองและ เพื่อนได้ 2. บอกแนวทางในการแก้ปัญหาของ ตนเองและเพื่อนได้	การร้องเพลง การแสดงบทบาท สมมติ การอภิปราย การนำเสนอผลงาน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค
12	ปัจฉิมนิเทศ “เรียนรู้ร่วมกัน”	เมื่อนักเรียนได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ: 1. วางแผนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 2. สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วม กิจกรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน 3. แสดงออกถึงการให้กำลังใจแก่กัน และกัน	Posttest แบบวัด ทักษะด้านสังคม การร้องเพลง การอภิปราย การนำเสนอผลงาน

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมในแต่ละกิจกรรมมีส่วนประกอบของกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม 2) ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 3) ระดับ/วัยของผู้รับบริการ 4) ขนาดของกลุ่ม 5) แนวคิด 6) วัตถุประสงค์ 7) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป 8) สื่อ/อุปกรณ์ และ 9) การประเมินผลลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องกันตั้งแต่กิจกรรมที่ 1 จนถึงกิจกรรมที่ 12 ชุดกิจกรรมแนะแนวฯดังกล่าวมีจำนวน 12 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมแนะแนวโดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่น และยังใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ ทิศนา แคมมณี (2545: 142-144) (เรียกโดยย่อว่า “AGEPA”) คือ 1) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Participation (Ac) คือ จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน ตื่นตัว มีชีวิตชีวา โดยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ก่อให้เกิดความพร้อม และความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ Group Interaction (G) คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันกับสมาชิกกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียน ได้รับรู้ข้อมูล มีทักษะที่กว้างและหลากหลาย 3) ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ Experiential Learning (E) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนค้นพบประสบการณ์และคำตอบด้วยตนเอง มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้จดจำได้ดีและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 4) เน้นกระบวนการ

Process-Oriented (P) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์กระบวนการต่างๆ ในการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และให้รับผลการเรียนรู้ และ 5) เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน Application of Knowledge (Ap) เป็นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างชัดเจนและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้เข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างชัดเจนและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกทั้งมีการดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น การเล่นเกม การอภิปรายร่วมกัน การร้องเพลง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม (กลุ่มทดลอง)

กิจกรรมที่ 10

ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม “สุข ทุกข์ ของเพื่อน”

เวลา 60 นาที

ระดับ / วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (13-14 ปี)

ขนาดของกลุ่ม 20-30 คน

*****

แนวคิด

การที่คนเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จำเป็นที่จะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างตัวเราและเพื่อน เราอาจคิดเห็นไม่ตรงกัน รับรู้เรื่องเดียวกันแต่ต่างความหมายกันแต่เราก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ด้วยการเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน

วัตถุประสงค์ เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถ:

รู้สาเหตุแห่งสุข ทุกข์ของเพื่อนได้

ใช้คำพูดเพื่อปลอบโยนเพื่อนได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ (10 นาที)

- 1) เปิดเพลง “เพื่อนไม่ทิ้งกัน” ให้นักเรียนฟัง และรอบที่สอง ให้นักเรียนร้องตาม (Ac)
- 2) ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเนื้อเพลง
- 3) ถามความรู้สึกของนักเรียนหลังจากได้ฟังเพลง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม (35 นาที)

- 1) ยกสถานการณ์ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกแยกของเพื่อนที่ขัดใจกันเพราะความเห็นไม่ตรงกัน
- 2) ให้นักเรียนวาดภาพสิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุขและความทุกข์ หรืออาจใช้ภาพจากนิตยสาร วารสาร ลงในใบงานที่ 1 “สุข ทุกข์ ของฉัน” (P)
- 3) ให้นักเรียนเลือกคำที่แทนความหมายของรูปหรือภาพที่หามา เขียนกำกับไว้ได้รูป

4) ให้นักเรียนจับกลุ่มๆ ละ 4 คน โดยการจับสลาก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจากภาพของเพื่อนในกลุ่ม เน้นให้ใช้ความรู้สึกที่ดีต่อกัน เข้าใจยอมรับสิ่งที่เพื่อนพูด (E)

5) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามในใบงานที่ 2 “สุข ทุกข์ ของเพื่อน” (G)

6) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 2 “สุข ทุกข์ ของเพื่อน” (E)

7) นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติม ถึงสิ่งที่สังเกตเห็นพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น การแบ่งหน้าที่กันในกลุ่ม เป็นต้น เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพึงปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. ขั้นสรุป (15 นาที)

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมการร่วมกิจกรรม (Ap)

2. ครูกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคน ยกตัวอย่างการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน(Ap)

- สื่อและอุปกรณ์**
- 1) ใบงานที่ 1 ชื่อ “สุข ทุกข์ ของฉัน”
  - 2) ใบงานที่ 2 ชื่อ “สุข ทุกข์ ของเพื่อน”
  - 3) ดินสอ สำหรับวาดรูป
  - 4) สีไม้ สีเทียน กาว 2 หน้า
  - 5) เพลง “เพื่อนไม่ทิ้งกัน”

การประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์โดย:

- 1) สังเกตการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน
- 2) เปรียบเทียบการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

2) กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (กลุ่มควบคุม) ผู้วิจัยได้รวบรวมกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ด้านส่วนตัวและสังคมมีจำนวน 12 กิจกรรม ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม เพื่อให้สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การดำเนินกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ สำหรับกลุ่มควบคุมกระทำในเวลาเดียวกับกลุ่มทดลอง กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ได้แก่ (1) “เปิดโลกใหม่ด้วยใจตน” (2) “ฉันคือฉัน” (3) “เวลาและเงินตรา” (4) “เสริมความเชื่อมั่นในความดีงาม” (5) “เพื่อนแท้” (6) “คำพูดที่สร้างสรรค์” (7) “น้ำตาแก้ปัญหาใจ” (8) “ภัยทางเพศ” (9) “โลชีวิตของฉัน” (10) “ทุกอย่างก้าวของชีวิต” (11) “ความดีในอดีต” (12) “เรียนรู้ร่วมกัน” ตัวอย่างของกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ มีดังนี้

ตัวอย่าง กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ (กลุ่มควบคุม)

กิจกรรมที่ 10

การพัฒนาด้านส่วนตัวและสังคม

ชื่อกิจกรรม “โลชีวิตของฉัน”

เวลา 60 นาที

ระดับ / วัยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (13-14 ปี)

ขนาดของกลุ่ม 20-30 คน

*****

แนวคิด

การที่บุคคลรู้จักประเมินตนเอง ทำให้รู้จักตนเอง รู้ความต้องการ รู้ค่านิยม และตอบสนองความต้องการของตนเองได้ มีความจริงใจต่อตนเอง ใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสามารถเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของตนเองได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนรู้จักสำรวจค่านิยมของตนเองได้
2. เพื่อให้ นักเรียนรู้ถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในชีวิตได้
3. เพื่อให้ นักเรียนรู้ความต้องการ ค่านิยมของตนเองและผู้อื่นได้

กระบวนการจัดกิจกรรม

1. นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตามใบงานที่ 1 เรื่อง “โล่ชีวิตของฉัน”
2. นักเรียนจับคู่สนทนาแลกเปลี่ยนคำตอบกับเพื่อนๆ เกี่ยวกับค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือความต้องการของแต่ละคน และอะไรที่มีความหมายสำคัญต่อชีวิตของแต่ละคน
3. นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าห้อง
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปอภิปรายข้อคิดหรือประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมนี้

สื่อ/อุปกรณ์

ใบงาน เรื่อง “โล่ชีวิตของฉัน”

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. จากการทำใบงาน
3. จากการแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถามของนักเรียน

3. **แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม** เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน 5 ด้าน ตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อศึกษาภูมิหลังทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามภูมิหลังทางชีวสังคม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

ขอให้นักเรียนเขียนข้อความลงใน ..... และทำเครื่องหมาย ลงใน ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่แล้ว.....
3. อาชีพของผู้ปกครอง เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย-ธุรกิจ

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน รวมทั้งหมด 40 ข้อ (ดังตารางที่ 3.4) ให้เลือกคำตอบ 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุดจริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย โดยผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบที่ตรงกับความ เป็นจริงของตนมากที่สุด ช่วงคะแนนแบบวัดมีความเป็นไปได้ตั้งแต่ 40 ถึง 240 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงแสดงว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูง และนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมต่ำ แบบวัดดังกล่าวมีค่าความสัมพันธ์รายข้อกับทั้งฉบับอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และค่าความเที่ยง หาโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาได้เท่ากับ .82 ซึ่งเสนอผังแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคมเกณฑ์การประเมินการให้คะแนนของแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม ดังนี้

ตารางที่ 3.4 ผังแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม

องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านสังคม	ข้อที่เป็นข้อความทางบวก	ข้อที่เป็นข้อความทางลบ	จำนวนข้อ
1. ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ	1, 2, 6, 7	3, 4, 5, 8	8 ข้อ
2. ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง	9, 12, 13, 15, 16	10, 11, 14	8 ข้อ
3. ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	17, 20, 21, 22	18, 19, 23, 24	8 ข้อ
4. ทักษะการให้ความร่วมมือ	25, 28, 30, 32	26, 27, 29, 31	8 ข้อ
5. ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	33, 34, 39, 40	35, 36, 37, 38	8 ข้อ
ผลรวมจำนวน	21 ข้อ	19 ข้อ	40 ข้อ

การให้คะแนนสำหรับข้อความเชิงบวก คือ

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด	6 คะแนน
จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก	5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก	4 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างน้อย	3 คะแนน
ไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย	1 คะแนน

การให้คะแนนสำหรับข้อความเชิงลบ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด	1 คะแนน
จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก	2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างมาก	3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนค่อนข้างน้อย	4 คะแนน
ไม่จริง	หมายถึง ข้อความตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย	5 คะแนน
ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย	6 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุดคือ 6 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์การวัดทักษะชีวิตด้านสังคม ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมายของช่วงคะแนน
200 – 240 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมมากที่สุด
160 – 199 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมมาก
120 – 159 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมปานกลาง
80 – 119 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมน้อย
40 – 79 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลทักษะชีวิตด้านสังคมเป็นรายด้าน มี 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยมีเกณฑ์อยู่ในระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมายของช่วงคะแนน
40 – 48 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
30 – 39 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านในระดับมาก
20 – 29 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
10 – 19 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านอยู่ในระดับน้อย
1 – 9 หมายถึง	มีทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างของแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคมมีดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”
ตอนที่ 2 “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแต่ละข้อความว่านักเรียนเป็นเช่นนั้นเพียงใด ตั้งแต่ **จริงที่สุด**
จริง **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน.....
ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความให้ตอบ

1. ฉันสามารถพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น

.....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ฉันสามารถรับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนที่มาเล่าให้ฟังอย่างใส่ใจ

.....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ฉันพูดถึงปมด้อยของเพื่อนอยู่บ่อยๆ

.....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 ก่อนการทดลอง

ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยวัดองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน 5 ด้าน ตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ลักษณะข้อคำถามมีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่มีจำนวนข้อใกล้เคียงกัน

5.2 ระหว่างการทดลอง

ได้ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 12 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ จำนวน 12 กิจกรรม (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม) โดยดำเนินกิจกรรมในวันและเวลาเดียวกัน มีจำนวนคาบเท่าๆ กัน สถานที่เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน อีกทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่มโดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังแสดงด้วยตารางการทดลองตามตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตารางการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ห้อง 1) กลุ่มทดลอง ห้อง 2) กลุ่มควบคุม ชื่อผู้ดำเนินกิจกรรม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	23 มิถุนายน 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	ปฐมนิเทศ “เปิดโลกใหม่ด้วยใจตน” แบบวัดทักษะชีวิตฯ	ปฐมนิเทศ “เปิดโลกใหม่ด้วยใจตน” แบบวัดทักษะชีวิตฯ
2	27 มิถุนายน 2554	1)นงลักษณ์ ตุ่มทอง 2)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ	“ใจเขา ใจเรา”	“ฉันคือฉัน”
3	30 มิถุนายน 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	“ภาษาคอกไม้”	“นี่หรือคือฉัน”
4	4 กรกฎาคม 2554	1)นงลักษณ์ ตุ่มทอง 2)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ	“สิ่งที่ฉันปฏิเสธ”	“เวลาและเงินตรา”
5	7 กรกฎาคม 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	“กดดันจากเพื่อน”	“เสริมความเชื่อมั่นใน ความดีงาม”
6	11 กรกฎาคม 2554	1)นงลักษณ์ ตุ่มทอง 2)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ	“เดินตามกติกา”	“เพื่อนแท้”
7	14 กรกฎาคม 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	“คำขวัญเตือนตน”	“คำพูดที่สร้างสรรค์”
8	18 กรกฎาคม 2554	1)นงลักษณ์ ตุ่มทอง 2)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ	“ร่วมแรงร่วมใจ”	“น้ำตา...แก้ปัญหาใจ”
9	21 กรกฎาคม 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	“ร่วมกันสร้างสรรค์ สังคม”	“ภัยทางเพศ”
10	25 กรกฎาคม 2554	1)นงลักษณ์ ตุ่มทอง 2)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ	“สุข ทุกข์ ของเพื่อน”	“ไล่ชีวิตของฉัน”
11	28 กรกฎาคม 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	“รู้ใจได้เพื่อน”	“ทุกอย่างก้าวของชีวิต”
12	5 สิงหาคม 2554	1)มิเรียม ชุ้นสุวรรณ 2)นงลักษณ์ ตุ่มทอง	ปัจฉิมนิเทศ “เรียนรู้ร่วมกัน” แบบวัดทักษะชีวิตฯ	ปัจฉิมนิเทศ “เรียนรู้ร่วมกัน” แบบวัดทักษะชีวิตฯ

5.3 หลังการทดลอง

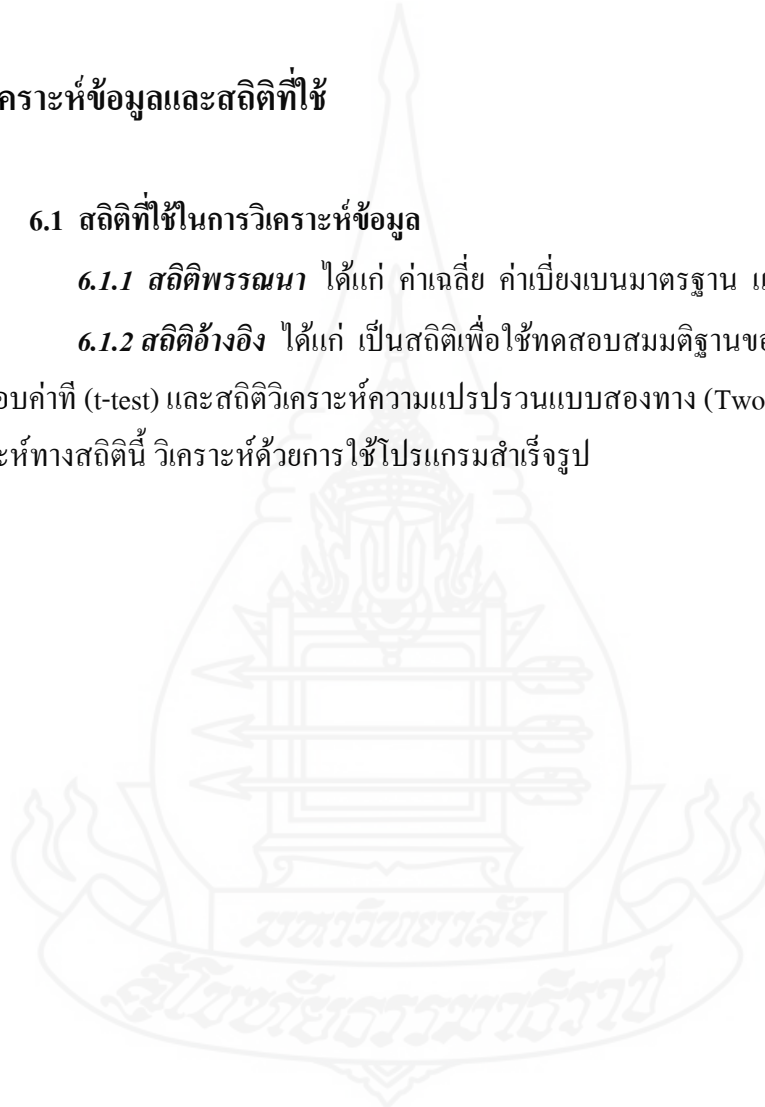
เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม (Posttest) โดยใช้แบบวัดเดียวกันกับที่ให้ให้นักเรียนทำก่อนการทดลอง จากนั้นได้นำแบบวัดมาตรวจให้คะแนน เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลองและจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

6.1.2 สถิติอ้างอิง ได้แก่ เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่ สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ วิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

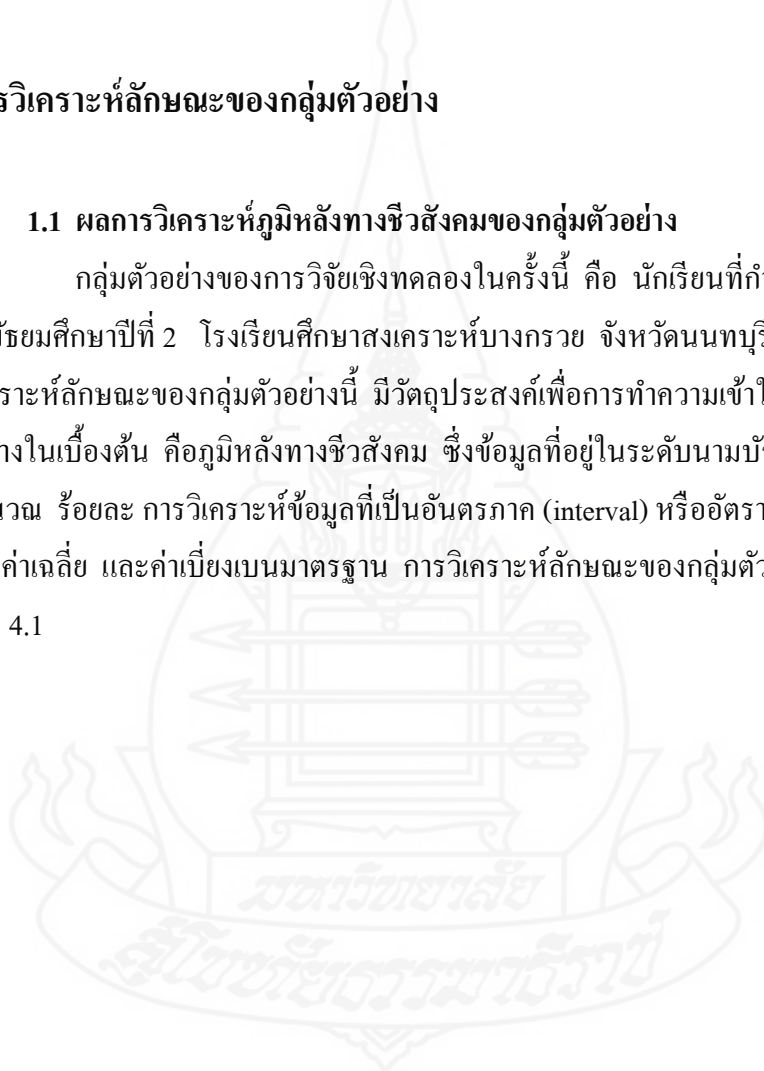
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิเคราะห์ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงทดลองในครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 ในการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในเบื้องต้น คือภูมิหลังทางชีวสังคม ซึ่งข้อมูลที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การคำนวณ ร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นอันตรภาค (interval) หรืออัตราส่วน ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ภูมิหลังทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

ภูมิหลังทางชีวสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง (n=20)		กลุ่มควบคุม (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	11	55	10	50
หญิง	9	45	10	50
รวม	20	100	20	100
ผลการเรียนเฉลี่ย				
ระหว่าง 1.00 – 1.99	12	60	13	65
2.00 – 3.00	8	40	7	35
รวม	20	100	20	100
อาชีพผู้ปกครอง				
เกษตรกร	5	25	7	35
รับจ้าง	12	60	11	55
ค้าขาย	3	15	2	10
รวม	20	100	20	100

จากตารางที่ 4.1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 40 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองเมื่อจำแนกตามเพศพบว่ามีเพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เพศหญิง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.99 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 – 3.00 มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่ามีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15

ส่วนกลุ่มควบคุม เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า มีเพศชายและเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 50 เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.99 มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 และกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 – 3.00 มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และเมื่อจำแนกตาม อาชีพของผู้ปกครอง พบว่ามีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 10

1.2 การวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองโดยแยกตาม องค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

ในการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองโดยจำแนก ตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความ ร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น เพื่อศึกษาภาพรวมว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการ เป็นผู้นำตามองค์ประกอบย่อยในแต่ละด้านในระดับต่างๆ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน

ทักษะชีวิตด้านสังคม 5 ด้าน (ก่อนการทดลอง)	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพ	40	31.98	5.71	มาก
2. ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง	40	31.68	4.42	มาก
3. ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	40	26.9	5.14	ปานกลาง
4. ทักษะการให้ความร่วมมือ	40	32.45	4.94	มาก
5. ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น	40	34.92	4.75	มาก
ภาพรวม	40	31.59	4.99	

จากตารางที่ 4.2 เป็นผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง โดยจำแนกตามองค์ประกอบย่อย 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น พบว่าทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะการติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ภาพ ทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง ทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ทักษะชีวิตด้านสังคมรายด้านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

1.3 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

ในการทดลอง แม้ว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดให้นักเรียนเข้ากลุ่มโดยการสุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) เพื่อให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเท่าเทียมกันและเพื่อเป็นการตรวจสอบความเท่าเทียมกันในตัวแปรตามของการวิจัยครั้งนี้ด้วยคือทักษะชีวิตด้านสังคม จึงตรวจสอบความเท่าเทียมกันก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งได้ผลกาวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	20	161.45	14.37	.81
กลุ่มควบคุม	20	157.25	18.56	

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาทักษะชีวิตด้านสังคมซึ่งเป็นตัวแปรตาม ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมเป็นดังนี้ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 161.45 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 157.25 ได้ค่าที (t-test) เท่ากับ .81 ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 นี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3 ประการ ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอ ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม” เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านสังคม ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของกลุ่มทดลอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และทักษะชีวิตด้านสังคมตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

ตัวแปรอิสระ	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	20	161.45	14.37	4.78*
หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	20	171.60	15.79	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ได้พบว่า ทักษะชีวิตด้านสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย คือนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 171.60$) ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ($\bar{X} = 161.45$)

จากผลที่พบ จึงกล่าวได้ว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมแล้ว นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ซึ่งผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 1

2.2 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การวิเคราะห์ผลในส่วนนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 คือ “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม” เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านสังคมระหว่างกลุ่มที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) ตัวแปรอิสระคือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมและตัวแปรตาม คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม ได้ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ทักษะชีวิตด้านสังคม	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ		
		$\bar{X}$	(S.D)	t
กลุ่มทดลอง (การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว)	20	171.60	15.79	2.36*
กลุ่มควบคุม (การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นๆ)	20	159.45	16.91	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านสังคม ระหว่าง
กลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้
กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน พบว่า กลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม มีทักษะชีวิตหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านสังคม กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 171.60$) ซึ่งมีความสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมที่
ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ($\bar{X} = 159.45$)

จากผลในส่วนนี้ สรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ซึ่งผลที่ได้เป็นไป
ตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

ดังนั้นจึงสรุปการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อที่กล่าวมา พบผล
สนับสนุนตามสมมติฐานในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ จากผลพบว่า หลังการใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมแล้ว นักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อน
ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และนักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่านักเรียนที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ

2.3 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับภูมิหลังทางชีวสังคม

สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “กลุ่มทดลอง
ที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะ
แนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม” ได้นำภูมิหลังทางชีวสังคมที่แตกต่างกันมาวิเคราะห์โดยใช้

สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) ที่มีการใช้ชุดกิจกรรม
 แนะนำเป็นตัวแปรแรก และตัวแปรที่สองตัวแปรภูมิหลังทางชีวสังคมได้แก่ เพศ แบ่งเป็น เพศ
 ชายและเพศหญิง ผลการเรียนรู้เฉลี่ยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 –
 1.99 กับระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.00 – 3.00 และอาชีพผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 กลุ่มอาชีพ
 คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ
 นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.6 – 4.8

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการ
 ใช้ชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับเพศ

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การใช้ชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนา					
ทักษะชีวิตด้านสังคม (ก)	1	3622.094	3622.094	64.037*	.000
เพศ (ข)	1	169.630	169.630	2.999	.103
(ก) x (ข)	1	116.877	116.877	2.066	.170
ความคลาดเคลื่อน	16	905	56.563		
รวม	19	4738			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง
 เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับเพศ
 ผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม
 แนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับเพศ

ผลที่พบสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีเพศต่างกัน ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรม
 แนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวไม่
 สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “นักเรียนที่มีเพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และอาชีพผู้ปกครองต่างกัน
 เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จะมีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่าง
 กัน”

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับผลการเรียนเฉลี่ย

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา					
ทักษะชีวิตด้านสังคม (ก)	1	3616.973	3616.973	60.861*	.000
ผลการเรียนเฉลี่ย (ข)	1	129.147	129.147	2.173	.160
(ก) x (ข)	1	95.002	95.002	1.599	.224
ความคลาดเคลื่อน	16	950.875	59.430		
รวม	19	4738.800			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับกับผลการเรียนเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับผลการเรียนเฉลี่ย

ผลที่พบสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “นักเรียนที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพ ผู้ปกครองต่างกัน เมื่อได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จะมีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน”

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม กับอาชีพของผู้ปกครอง

Source of variation	df	SS	MS	F	Sig
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา					
ทักษะชีวิตด้านสังคม (ก)	1	2156.054	2156.054	38.270*	.000
อาชีพของผู้ปกครอง (ข)	2	70.811	35.405	.628	.548
(ก) x (ข)	2	318.298	159.149	2.825	.093
ความคลาดเคลื่อน	14	788.722	56.337		
รวม	19	4738.800			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับอาชีพของผู้ปกครอง ผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับอาชีพของผู้ปกครอง

ผลที่พบสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกัน ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “นักเรียนที่มีเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพ ผู้ปกครองต่างกัน เมื่อ ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม จะมีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน”

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ พบผลสนับสนุนตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 อย่างสมบูรณ์ และไม่พบผลสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ว่า 1) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกันหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการนำเสนอ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

1.2.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม

1.2.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2554 มี 2 ห้องเรียน จำนวน 73 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 40 คน ที่ได้จากการสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) 1 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียนหลากหลาย เป็นตัวแทนของประชากรได้

1.3.3 ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ (1) ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม และแบบวัดตัวแปรในการวิจัย (2) **ตัวแปรสมทบ** คือ ภูมิหลังทางชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง

2) **ตัวแปรตาม** คือ ทักษะชีวิตด้านสังคม

1.3.4 **เครื่องมือการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว และแบบวัด มีดังนี้

1) **กิจกรรมแนะแนว** แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมจำนวน 12 กิจกรรม (ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง)

(2) กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวกับการแนะแนวส่วนตัวและสังคม มีจำนวน 12 กิจกรรม (ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม)

(3) แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวิตสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง” มีทั้งหมด 40 ข้อ

1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บและรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1) **ก่อนการทดลอง**

ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดซึ่งมี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 “ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน” (ภูมิหลังทางชีวิตสังคม) มีทั้งหมด 3 ข้อ และตอนที่ 2 “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม” โดยวัดองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียน 5 ด้านตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ลักษณะของข้อคำถามมีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่มีจำนวนข้อใกล้เคียงกัน

2) ระหว่างการทดลอง

ได้ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 12 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ จำนวน 12 กิจกรรม (ที่ไม่ใช่ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม) โดยดำเนินกิจกรรมในวันและเวลาเดียวกัน มีจำนวนคาบเท่าๆ กัน สถานที่เพื่อใช้สำหรับจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน อีกทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้มีการสุ่ม โดยการจับสลากเพื่อเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3) หลังการทดลอง

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม (Posttest) โดยใช้แบบวัดเดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลอง จากนั้นได้นำแบบวัดมาตรวจให้คะแนน เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลองและจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

(2) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ในการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ส่วนสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

(2) สถิติอ้างอิง เป็นสถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ได้แก่

สถิติทดสอบค่าที (t-test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA)

การวิเคราะห์ทางสถิตินี้ วิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1.4 ผลการวิจัย

1.4.1 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมมีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4.3 กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี” สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม” จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 คือ นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ที่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 อภิปรายได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม สามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นได้ดี น่าจะเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ มีกระบวนการสร้างเครื่องมืออย่างเป็นระบบและประณีต โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักการและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือทางการแนะแนว นอกจากนี้ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมยังคำนึงถึงการเลือกใช้เทคนิค วิธีการหลากหลาย ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรมตลอดจนธรรมชาติและพัฒนาการของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น โดยเฉพาะและได้นำหลักการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มของทิสนา แคมมณี (2545: 142 – 144) เรียกโดยย่อว่า “AGEPA” มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสนุกสนานกับการเรียนรู้ได้ปฏิบัติฝึกจริงด้วยตนเอง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง จากผลเช่นนี้กล่าวได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตอนต้น เช่น งานวิจัยของอรพิน สุขแจ่ม (2546) ที่ได้

ศึกษา “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทยา จังหวัดชุมพร” กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัด 12 กิจกรรม พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดมากขึ้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของปราณี เดชบุญ (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” จำนวน 30 คน พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับจรีพรรณ พูลศรี (2546) ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของอุมาพร สงสุวรรณ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรดา” ซึ่งพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้เกิดผลดี พัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวไว้ว่า “กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม” จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 อภิปรายได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมจำนวน 12 กิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพสามารถพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้สูงกว่าการใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ ทั้งนี้จะเป็นเพราะ ประการที่หนึ่ง คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมที่สร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการทดลองใช้และผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เมื่อนำไปใช้จริงจึงเกิดผลดีต่อนักเรียน ประการที่สองคือ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นจำนวน 12 กิจกรรม มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ซึ่ง

ครอบคลุมองค์ประกอบย่อย 5 ด้านเฉพาะ ส่วนกิจกรรมแนะแนวอื่นๆที่ใช้กับกลุ่มควบคุมนั้นเป็นกิจกรรมทั่วไปที่ไม่ได้มีจุดเน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งนอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้คำนึงถึงธรรมชาติ บุคลิกภาพ พัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นตอนต้นเป็นสำคัญ ผลที่เป็นดังนี้สามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถพัฒนาได้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น งานวิจัยของอรพิน สุขแจ่ม (2546) ที่ได้ศึกษา “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีราษฎร์ จังหวัดชุมพร” กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัด 12 กิจกรรม พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัดมากขึ้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของปราณี เดชบุญ (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” จำนวน 30 คน พบว่าหลังการทดลองนักเรียนที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับจุริพรรณ พูลศรี (2546) ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของอุมาพร สงสุวรรณ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรดา” ซึ่งพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นผลการวิจัยที่แสดงว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม มีทักษะชีวิตด้านสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถกล่าวได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2.3 อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกันมีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม” เมื่อพิจารณาตามตัวแปรการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตกับภูมิหลังทางชีวสังคม

(เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) จากผลการวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมกับภูมิหลังทางชีวสังคม ผลเช่นนี้อธิบายได้ว่า แม้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 มีภูมิหลังทางชีวสังคม

(เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง) ที่แตกต่างกัน หลังจากได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมแล้ว มีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมนั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะตามองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตด้านสังคมโดยเฉพาะ ดังนั้นไม่ว่านักเรียนมีภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน จึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดทักษะชีวิตด้านสังคม

ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “กลุ่มทดลองที่มีภูมิหลังชีวสังคมต่างกัน มีทักษะชีวิตด้านสังคมแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม” จากผลดังกล่าวพบที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา บัวเขียน (2550) ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” จากผลการวิเคราะห์ความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการกระทำของตน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร คือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว กับภูมิหลังทางชีวสังคม (เพศ ผลการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง) จากผลการวิจัย ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ชมพูนุช (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการฝึกพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” จากผลไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของความแปรปรวนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับภูมิหลังทางชีวสังคม(เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย และอาชีพของผู้ปกครอง)

จากผลการวิจัยในข้อนี้ จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีภูมิหลังทางชีวสังคมที่แตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมแล้ว พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตด้านสังคมไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้ มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู อาจารย์ หรือผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมไปพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้

3.1.2 ก่อนจะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมไปใช้ผู้ดำเนินกิจกรรมแนะแนวควรศึกษาขั้นตอนต่างๆ จากคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมอย่างละเอียดทั้งวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และ/หรือปรึกษากับผู้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวฯ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3.1.3 เนื่องจากนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นต้องการการยอมรับ ดังนั้นผู้นำกิจกรรมไปใช้ควรดำเนินกิจกรรมอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวาเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึงและให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3.1.4 หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมแล้วควรมีการติดตามและประเมินผล

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมและ/หรือองค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจทักษะการจัดการกับอารมณ์ ทักษะการจัดการกับความเครียด

3.2.2 ควรมีการศึกษาทักษะชีวิตกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2540) *แผนพัฒนาการแนะแนวระยะที่ 2* (พ.ศ.2540-2544)
กรุงเทพมหานคร
_____ (2545) “แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”
ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2545) *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*
“คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) *วิธีเสริมสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็ก* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น
- ไกรสร ชันทอง (2553) “ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายที่
กระทำผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กรมสุขภาพจิต (2545) *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*
ศูนย์สุขภาพจิต เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ
- จินตนา บัวเขียน (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาความเชื่อในการควบคุมสาเหตุและผลจากการ
กระทำของตน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกันด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จूरิพรธณ พูลศรี (2546) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัว
กับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) “ประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทศนา แวมมณี (2545) *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ นิชินแอดเวอร์ซิง กรุ๊ป
- ธัญภรณ์ ทวีธาร (2548) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นนุช ธนะวัฒน์ (2542) “ผลของการฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อเจตคติต่อความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
- นพรัตน์ นาชาสิงห์ (2551) “การศึกษาเปรียบเทียบทักษะสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บัญญัติ จันทร์ดา (2553) *หลักการและแนวความคิดการจัดการศึกษาสงเคราะห์แนวใหม่* พิษณุโลก การพิมพ์คอตคอม
- ปราณี เดชบุญ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีชา วิหคโต (2549) “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษา* หน้าที่ 9 หน้า นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- พิชัย ไทยอุดม (2540) “การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภัทรพร ชมพูนุช (2550) “ผลการฝึกเพื่อพัฒนาการตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่รอคอยของนักเรียนวัยรุ่นที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ภัทรา พาชัยยุทธ (2541) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2546) “บุคลิกภาพของนักแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตแนะแนว* หน่วยที่ 4 หน้า 216 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์
- ราณี วงศ์คงเดช (2549) “การเสริมสร้างทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เมธาวี อุดมธรรมานุกาพ (2546) *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน* กรุงเทพมหานคร ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- ยุพิน คุ่มโหมด (2546) “การศึกษาเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างความรู้และทักษะทางสังคมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภัทรคุณวิทยา จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วัชรียา แจ่มใส (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิลาศลักษณ์ ชวัลลี (2542) “การพัฒนาสติปัญญาของอารมณ์ เพื่อความสำเร็จในการทำงาน” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*

- สกล วรเจริญศรี (2550) “การพัฒนาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกรวมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น” ปรินญาการศึกษาคุณูปภัณพิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมร ทองดีและปราณี รามสูต (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 9 หน้า 20 – 29 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมพร สุทัศน์ย์ (2544) *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ด้านสหวิชาการพิมพ์
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิริน ศรประสิทธิ์ (2545) “ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการล่วงเกินทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุคนธ์ มูลประหัต (2548) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการหลีกเลี่ยงยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุชา จันทร์เอม (2529) *จิตวิทยาวัยรุ่น* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สุภัทรา สามัง (2548) “ผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตที่มีต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัฒนา ร่วมโพธิ์ (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างเพื่อนของนักศึกษาระดับ ปวช. แผนกพาณิชยการวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) *นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส* กรุงเทพมหานคร พรักหวานกราฟฟิค

- เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2546) “ทักษะชีวิตกับการดำรงตนในสังคม” ใน *เอกสารชุดวิชาทักษะชีวิต*
หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศิลปศาสตร์
- คันสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545) “การศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริรัตน์ เวียงพระพรก (2546) “ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมและกิจกรรมการ
กระจำง่า่านายมที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงการมีปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนคาราสุมุทร อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศรีเรือน แก้วก้งวาลย์ (2540) *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงชั้น* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรณัฐธา โยชะกา (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ
สังคมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อรพิน สุขแจ่ม (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรียาภัย จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต (การแนะแนว) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อรอนันท์ ไสแสง (2552) “ประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกับ
แรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการติดเกมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอมือง จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อังคณา เมตุลา (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการรู้จักและเห็นคุณค่า
ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสราษณ์รังสฤษฏ์ จังหวัด
นครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชา
การแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อารี พันธุ์มณี (2542) *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดินอ้อ

- อุมพร สงสุวรรณ (2551) “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อุไร อภัยจิรวัดน์และคณะ (2548) *คู่มือโปรแกรมพัฒนาตนด้านความฉลาดทางอารมณ์*
กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยสหประชาชาติไทย
- Argyle, M. (1972). *The Psychology of Interpersonal*. 2nd Harmondsworth : Penguin.
- Bandura, Albert. (1997). *Social Learning Theory*. Engle woods Cliffs, N.J.:Prentice -Hall.
- Goleman, Daniel. (1998). *Working With Emotional Intelligence*. New York: Bantam Book.
- Hargie, Owen and Patricia.J. McCaton. (1986). *Social Skills Training and Psychiatric Nursing*.
London: Croom Helm.
- Mangulkar, Leena; Whitman, Chey V; & Posner. (2001). *Approach to Child and Adolescent
Health Human Development*. Washington, DC: Education Development Center.
- Priestley, p. (1978). *Social Skills and Personal Problem Solving*. London: Tavistock
Publication Limited.
- Riggio, Ronald E. (1986). *Assessment of Basic Social Skills*. *Journal of Personality and Social
Psychology*. 3(51): 649-660.
- WHO. (1997). *Life Skills Education for Children and adolescent in School*. Geneva.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ นางสาวสุนันท์ มุลประหัส

ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าสำนักประสานงานกลางองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด (ส.อ.ส.) สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สถานที่ทำงาน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้าสำนักประสานงานกลางองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด (ส.อ.ส.) สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. ชื่อ นางสาวอมรรพรรณ แก้วส่อง

ดำรงตำแหน่ง หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสบการณ์หรือความชำนาญ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ
3. ชื่อ ดร. ปรีชา จันทวี

ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดอนโพธิ์

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านดอนโพธิ์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปริญญาเอก ปรัชญาดุสิตบัณฑิต วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดอนโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี

ที่ ศร 0522.16 (นย)

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมารัตนา
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือนิวอี้
เรียน หัวหน้าสำนักประสานงานกลางองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด (ส.ย.ส.)
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวมีเรียน ชื่นสุวรรณ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมารัตนา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของ
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
ศึกษาศาสตร์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้วันหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ
นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ
และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ
นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทิต จินตานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2503-2670

โทรสาร. 0-2503-3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน หัวหน้างานแนะแนวโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน)ในพระราชูปถัมภ์ฯ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวมีเรียม ชื่นสุวรรณ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผล
ของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนศึกษาลงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง
สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การแนะแนว ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษานี้ด้วย สำหรับ
รายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอบลุดมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทักดิ์ จินตานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2503-2870
โทรสาร. 0-2503-3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (น) ๕2

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

14 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.ปรีชา จันทร์วิ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคยบโพธิ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวมิเรียม ชูนสุวรรณ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชาการแนะแนว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้ขออนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของ
การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
ศึกษาศาสตร์เกราะที่บางกวย จังหวัดนนทบุรี

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ
นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา

จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การวัดและประเมินผล ได้โปรดพิจารณา
ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด
อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2503-2870

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย

แบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม หรืออีกชื่อหนึ่งคือ “แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”

“แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จัดทำโดย

นางสาวมิเรียม ชุ้นสุวรรณ

แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

“แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนมี 3 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง มี 40 ข้อ
2. โปรดอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจโดยละเอียด ก่อนตอบคำถามแต่ละตอน
3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของนักเรียนให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย
นางสาวมิริยม ชื่นสุวรรณ

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

“แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

ขอให้นักเรียนเขียนข้อความลงใน .....และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่แล้ว.....
3. อาชีพของผู้ปกครอง เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย-ธุรกิจ

ตอนที่ 2 “แบบสอบถามการกระทำของตนเอง”

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแต่ละข้อความว่านักเรียนเป็นเช่นนั้นเพียงใด ตั้งแต่ จริงที่สุด จริงค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ลงบน.....ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันสามารถพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
2. ฉันสามารถรับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนที่มาเล่าให้ฟังอย่างใส่ใจ
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
3. ฉันพูดถึงปมด้อยของเพื่อนอยู่บ่อย ๆ
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
4. ฉันมักแสดงสีหน้าไม่พอใจ เมื่อเพื่อล้อเลียน
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
5. ฉันมักจะโยนความผิดให้กับคนอื่น
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ฉันสังเกตดูท่าทางของเพื่อน ก็รู้ได้ทันทีว่าเขามีเรื่องไม่สบายใจ
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
7. ฉันเตือนเพื่อน โดยเลือกใช้คำพูด ที่ไม่ทำร้ายความรู้สึกของเพื่อน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
8. ฉันแสดงความรำคาญเมื่อรับฟังปัญหาหรือเรื่องทุกข์ใจของคนอื่น
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
9. ฉันสามารถพูดโน้มน้าวให้เพื่อนทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมได้
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
10. ฉันไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน เมื่อถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
11. ฉัน มักทำตามเพื่อน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่ถูกไม่ควร
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
12. ฉันตัดสินใจด้วยตนเอง เกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
13. ฉันสามารถบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองกับเพื่อนได้
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
14. ฉัน ไม่กล้าเดินออกจากสถานการณ์ ที่ไม่เหมาะสม
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
15. ฉันสามารถพูดปฏิเสธ โดยไม่ทำให้เพื่อน โกรธ
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

16. ฉันปฏิเสธในการให้ความร่วมมือกับเพื่อน ถ้าการกระทำนั้นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
17. ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยไม่สนใจเสียงรอบข้าง
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
18. ฉันประหม่า เมื่อต้องออกไปพูดหน้าห้อง
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
19. ฉันไม่กล้าถามเส้นทางกับคนแปลกหน้า
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
20. ฉันทักทายคนอื่นก่อนเสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
21. ฉันสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อน ได้
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
22. ฉันยกมือขึ้นถามครูทันที เมื่อนั้นไม่เข้าใจ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
23. ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
24. ฉันมักบ่ย่ำเพียง เวลาเพื่อนให้เป็นผู้นำเสนอผลงานของกลุ่ม
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
25. ฉันให้ความร่วมมือกับการทำงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

26. ฉันมักขาดการประชุมกับกลุ่ม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

27. ฉันปล่อยให้เพื่อนคอยเป็นประจำ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

28. ฉันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

29. ฉันหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเพื่อค้นคว้าหาข้อมูล

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

30. ฉันมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

31. ฉันต้องทำงานของตัวเองให้เสร็จก่อนทำงานกลุ่ม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

32. ฉันให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของกลุ่ม

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

33. ฉันแสดงออกถึงการมีน้ำใจต่อทุกคน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

34. ฉันพูดปลอบใจเพื่อน เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

35. ฉันพูดนิทาว่าร้ายคนอื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

36. ฉันพูดยกย่องตัวฉันเสมอ เมื่อพบคนที่ด้อยกว่า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

37. ฉันพูดถนอมน้ำใจเฉพาะเพื่อนที่สนิทเท่านั้น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

38. ฉันพูดเรื่องของตนเองมากกว่าฟังเรื่องของผู้อื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

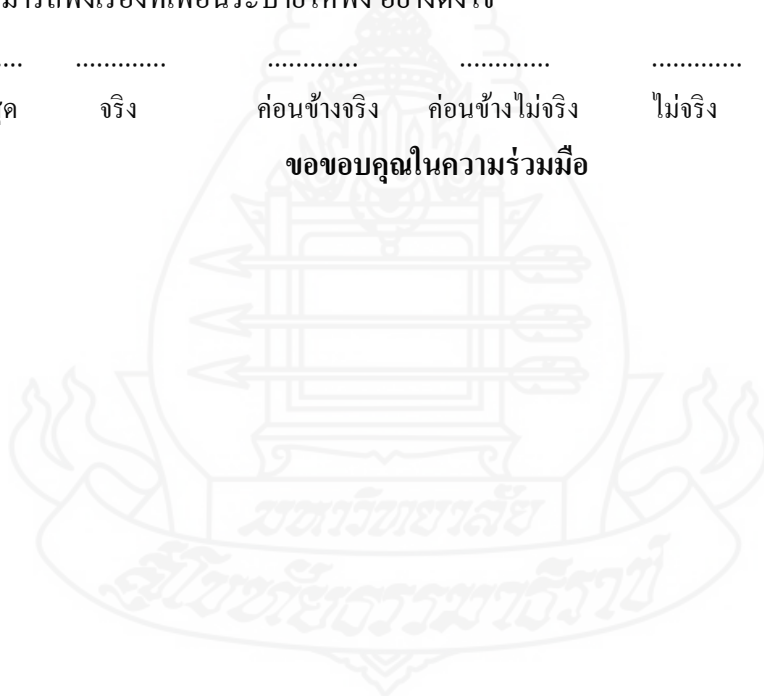
39. ฉันให้คำชม เมื่อเพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

40. ฉันสามารถฟังเรื่องที่เพื่อนระบายให้ฟัง อย่างตั้งใจ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

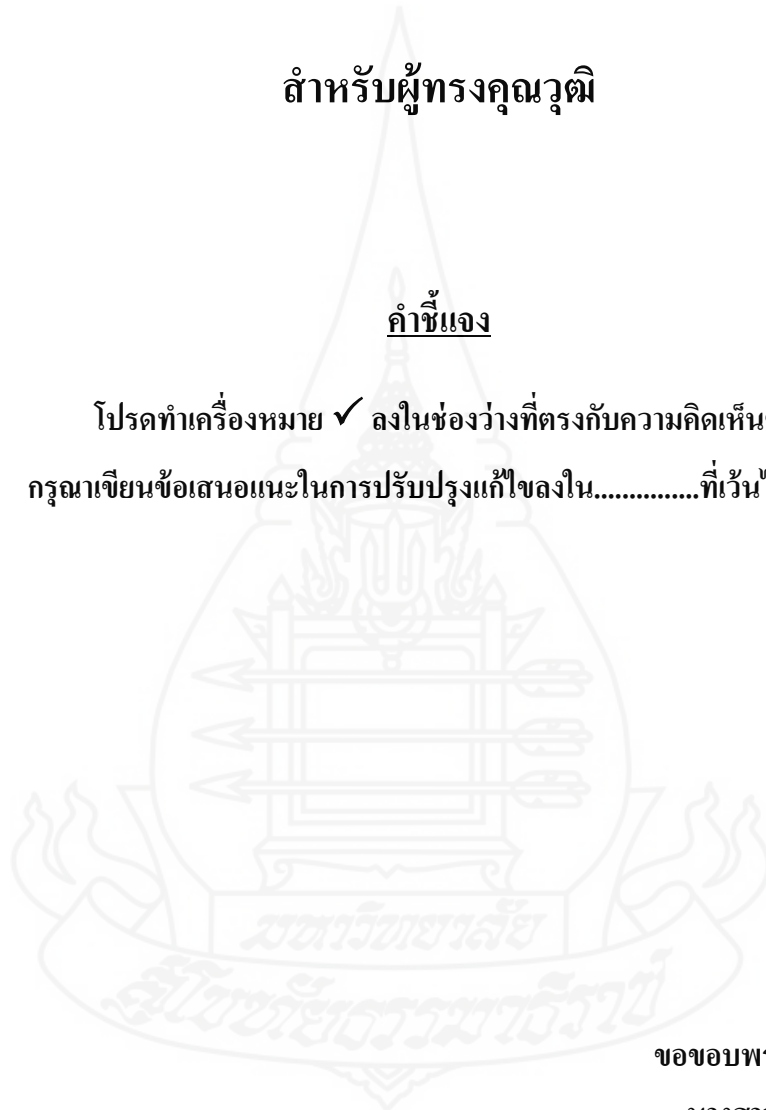
แบบประเมินเพื่อตรวจสอบแบบวัดทักษะชีวิตด้านสังคม

(“แบบสอบถามการแสดงออกทางสังคม”)

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน พร้อมทั้ง
กรุณาเขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขลงใน.....ที่เว้นไว้ให้ในแต่ละข้อ

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้
นางสาวมริยม ชื่นสุวรรณ

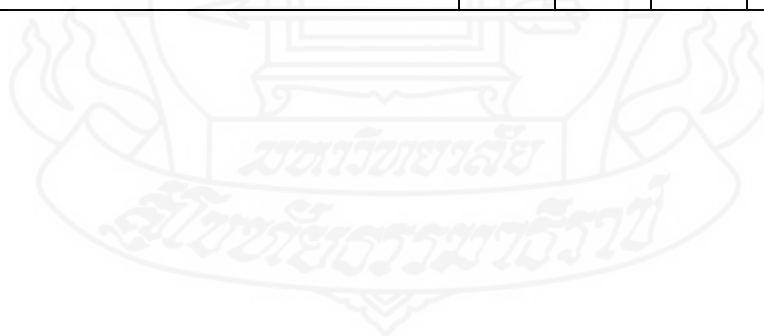
แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถาม	ระดับความเห็น			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข
	+ 1	0	- 1	
1. ฉันสามารถพูดคุยกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น				....
2. ฉันสามารถรับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อน ที่มาเล่าให้ฟังอย่าง ใสใจ				....
3. ฉันพูดถึงปมด้อยของเพื่อนอยู่บ่อย ๆ				....
4. ฉันมักแสดงสีหน้าไม่พอใจ เมื่อเพื่อนล้อเลียน				....
5. ฉันมักจะโยนความผิดให้กับคนอื่น				....
6. ฉันสังเกตดูท่าทางของเพื่อน ก็รู้ได้ทันทีว่าเขา มีเรื่องไม่สบายใจ				....
7. ฉันเตือนเพื่อน โดยเลือกใช้คำพูด ที่ไม่ทำร้าย ความรู้สึกของเพื่อน				....
8. ฉันเป็นหน่วยรับคำทูลที่รับฟังปัญหาหรือเรื่อง ทุกข์ใจของคนอื่น				....
9. ฉันสามารถพูดโน้มน้าวให้เพื่อนทำในสิ่งที่ ถูกต้องเหมาะสมได้				....
10. ฉันไม่กล้าที่จะปฏิเสธเพื่อน เมื่อถูกชักชวน ไป ในทางที่ไม่ถูกต้อง				....

ข้อความ	ระดับความเห็น			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข
	+ 1	0	- 1	
11. ฉันเป็นคนคิดเพื่อน มักจะทำตามเพื่อนทั้งที่รู้ว่าไม่ถูกไม่ควร				....
12. ฉันตัดสินใจด้วยตนเอง เกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ				....
13. ฉันสามารถบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองกับเพื่อนได้				....
14. ฉันไม่กล้าเดินออกจากสถานการณ์ ที่ไม่เหมาะสม				....
15. ฉันสามารถพูดปฏิเสธ โดยไม่ทำให้เพื่อนโกรธ				....
16. ฉันปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับเพื่อน ถ้าการกระทำนั้นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน				....
17. ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยไม่สนใจเสียงรอบข้าง				....
18. ฉันรู้สึกประหม่า เมื่อต้องออกไปพูดหน้าห้อง				....
19. ฉันไม่กล้าถามทางกับคนแปลกหน้า				....
20. ฉันทักทายคนอื่นก่อนเสมอ				....
21. ฉันสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อนได้				....

ข้อความ	ระดับความเห็น			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข
	+ 1	0	- 1	
22. ฉันยกมือขึ้นถามครูทันที เมื่อฉันไม่เข้าใจ				....
23. ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง				....
24. ฉันมักจะบ่นเบี่ยง เวลาเพื่อนให้เป็นผู้นำเสนอผลงานของกลุ่ม				....
25. ฉันให้ความร่วมมือกับการทำงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ				....
26. ฉันมักขาดการประชุมกับกลุ่ม				....
27. ฉันมักจะปล่อยให้เพื่อนคอยเป็นประจำ				....
28. ฉันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม				....
29. ฉันหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเพื่อค้นคว้าหาข้อมูล				....
30. ฉันมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม				....
31. ฉันต้องทำงานของตัวเองให้เสร็จก่อนทำงานกลุ่ม				....
32. ฉันให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของกลุ่ม				....

ข้อความ	ระดับความเห็น			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข
	+ 1	0	- 1	
33. ฉันมีน้ำใจไมตรีอันดีงามต่อทุกคน				....
34. ฉันพูดปลอบใจเพื่อน เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่ สบายใจ				....
35. ฉันมักชอบพูดนินทาว่าร้ายคนอื่น				....
36. ฉันพูดยกย่องตัวฉันเสมอ เมื่อพบคนที่ด้อย กว่า				....
37. ฉันพูดถนอมน้ำใจเฉพาะเพื่อนที่สนิทเท่านั้น				....
38. ฉันมักพูดเรื่องของตนเองมากกว่าฟังเรื่องของ ผู้อื่น				....
39. ฉันให้คำชม เมื่อเพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง				....
40. ฉันสามารถฟังเรื่องที่เพื่อนระบายให้ฟัง อย่าง ตั้งใจ				....

แบบสรุปรายงานผลการตรวจคุณภาพของแบบวัดจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC
1	1	1	1	1
2	1	1	1	1
3	1	1	1	1
4	1	1	1	1
5	1	1	1	1
6	1	1	0	0.66
7	1	1	1	1
8	1	1	1	1
9	0	0	1	0.33
10	1	1	1	1
11	1	1	1	1
12	1	1	1	1
13	1	1	1	1
14	1	1	1	1
15	1	1	1	1
16	1	1	1	1
17	1	0	1	.66
18	1	1	0	.66
19	1	1	1	1
20	1	1	1	.66
21	1	1	1	1
22	1	1	1	1

ข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่า IOC
23	1	1	1	1
24	1	1	1	1
25	1	1	1	1
26	1	1	1	1
27	1	1	1	1
28	1	1	1	1
29	1	0	1	.66
30	1	-1	1	.33
31	1	1	1	1
32	1	1	1	1
33	1	1	0	.66
34	1	1	1	1
35	1	0	1	.66
36	1	1	1	1
37	1	1	0	.66
38	1	1	0	.66
39	1	1	0	.66
40	1	1	1	1

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	1	คัดลอกไว้	21	1	คัดลอกไว้
2	1	คัดลอกไว้	22	1	คัดลอกไว้
3	1	คัดลอกไว้	23	1	คัดลอกไว้
4	1	คัดลอกไว้	24	1	คัดลอกไว้
5	1	คัดลอกไว้	25	1	คัดลอกไว้
6	0.66	คัดลอกไว้	26	1	คัดลอกไว้
7	1	คัดลอกไว้	27	1	คัดลอกไว้
8	1	คัดลอกไว้	28	1	คัดลอกไว้
9	0.33	คัดลอกไว้/ปรับ	29	.66	คัดลอกไว้
10	1	คัดลอกไว้	30	.33	คัดลอกไว้/ปรับ
11	1	คัดลอกไว้	31	1	คัดลอกไว้
12	1	คัดลอกไว้	32	1	คัดลอกไว้
13	1	คัดลอกไว้	33	.66	คัดลอกไว้
14	1	คัดลอกไว้	34	1	คัดลอกไว้
15	1	คัดลอกไว้	35	.66	คัดลอกไว้
16	1	คัดลอกไว้	36	1	คัดลอกไว้
17	1	คัดลอกไว้	37	.66	คัดลอกไว้
18	.66	คัดลอกไว้	38	.66	คัดลอกไว้
19	1	คัดลอกไว้	39	.66	คัดลอกไว้
20	.66	คัดลอกไว้	40	1	คัดลอกไว้

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม

**กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ**

กิจกรรมที่ 2

1. ชื่อกิจกรรม   ใจเขา ใจเรา

2. เวลา   60 นาที

3. แนวคิด

การสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการสร้างสัมพันธภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ดังนั้นในการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เราควรเรียนรู้ซึ่งกันและกันว่าแต่ละคนชอบไม่ชอบอะไร เพื่อจะได้พูดคุยหรือแสดงออกต่อกันอย่างเหมาะสม ส่วนใหญ่แล้วสิ่งใดที่เราไม่ชอบให้คนอื่นทำกับเรา คนอื่นก็ย่อมไม่ชอบให้เราทำกับเขาด้วยเช่นกัน เราควรเรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนฝึกทักษะการสื่อสารที่ดีกับผู้อื่น
3. บอกแนวทางในการรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

5. สื่อ / อุปกรณ์

1. ใบงาน “ใจเขาใจเรา”
2. แบบสังเกต
3. เพลง “เรามีเรา”

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1. ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) เปิดเพลง “เรามีเรา”
- 2) ครูสุ่มถามนักเรียน 4-5 คน เกี่ยวกับสาระสำคัญที่ได้จากบทเพลง

6.2 ขั้นตอนกิจกรรม

- 1) นักเรียน ตอบคำถามลงในกระดาษเขียนตอบ “ในการพูดคุยกับผู้อื่น มีคำพูดใดที่ไม่อยากให้ผู้อื่นพูดกับเรา และท่าทีแบบใด ที่ไม่อยากให้ผู้อื่นแสดงกับเรา” (A)
- 2) สุ่มถามคำตอบนักเรียน 4 – 5 คน
- 3) นักเรียนช่วยกันสรุป คำพูดและท่าที ที่เราไม่ชอบ ผู้อื่นก็ไม่ชอบ เช่นเดียวกัน (E)
- 4) นักเรียนจับกลุ่มย่อย กลุ่มละ 3-4 คน โดยกำหนดให้ คนที่ 1 เป็นผู้พูด คนที่ 2 เป็นผู้ฟัง และคนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์ (G)
- 5) ให้ผู้พูดสนทนากับผู้ฟัง ในเรื่องราวต่าง ๆ ประมาณ 3 นาที ให้ผู้สังเกตการณ์บันทึกคำพูด และภาษาท่าทาง ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง แล้วสลับบทบาทกันให้ผู้ฟังเป็นผู้พูด และผู้พูดเป็นผู้ฟังบ้าง แล้วผู้สังเกตการณ์บันทึก (P)
- 6) สุ่มถามนักเรียน 3-4 คู่ สัมภาษณ์ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้สังเกตการณ์

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

- 1) นักเรียนช่วยกันสรุปคำพูด และท่าที ที่เราชอบ ผู้อื่นก็ชอบเช่นกัน เมื่อเราอยากได้ เราควรให้ผู้อื่นก่อน ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้ใดให้ ผู้นั้นได้รับ”
- 2) ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปลงบนกระดาน และกระตุ้นให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ก่อนจะพูดจะทำอะไร ให้นึกถึง “ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ” (A)

7. การประเมินผล

- 6.1 ใบงาน “ ใจเขาใจเรา ”
- 6.2 แบบสังเกต
- 6.3 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เพลง เรามี่เรา (C)

แหวน ! จูดีมา สุดสุนทร

C

ดนตรี 7 Bars..5...6... 7....แต่ก่อนแต่ไร ไม่เคยอุ่นใจ

โคดเดี่ยวเดี่ยวคาย ข้างกายไม่มีใครสักคน

ฝ่าทางชีวิต ทุกข์ภัยผจญ ฝ่าลมและฝน ก็โดยลำพัง

แต่มาวันนี้ กลุกกลีกับเธอ อยู่เคียงกับเธอ แล้วทำให้ใจมีพลัง

จะเดินต่อไป ไม่ยอมหยุดยั้ง หากเดินพลาดพลั้ง นั้นยังมีเธอ

เราสองเคยผ่านชีวิต โคดเดี่ยว สองเราเคยเหนื่อยและท้อ เต็มที่

หนทางยังอยู่แสนไกลจากวันนี้ เพียงเรามี่เรา หากจะเดินไปทางใด ไม่หวั่น

จับมือกันเดินด้วยใจจดทน หากใครสักคนล้มลงจุดมือกันขึ้น ไป

จะฝ่าประจันทุกข์อันตราย กอดคอกันไป ไม่กลัวภัยพาล

ดนตรี 15 Bars..13...14...

15....เราสองเคยผ่านชีวิต โคดเดี่ยว สองเราเคยเหนื่อยและท้อ เต็มที่

หนทางยังอยู่แสนไกลจากวันนี้ เพียงเรามี่เรา หากจะเดินไปทางใด ไม่หวั่น

จับมือกันเดินด้วยใจจดทน หากใครสักคนล้มลงจุดมือกันขึ้น ไป

จะฝ่าประจันทุกข์อันตราย กอดคอกันไป ไม่กลัวภัยพาล

จับมือกันไป ไม่กลัวภัยพาล

กอดคอกันไป ไม่กลัวภัยพาล

**กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ**

กิจกรรมที่ 3

1. ชื่อกิจกรรม   ภาษาดอกไม้

2. เวลา   60 นาที

3. แนวคิด

คำพูดทุกคำไม่ได้มีแค่ความหมายทางบวกทางลบ แต่มีผลต่อความรู้สึก ความคิด การกระทำ คุณค่าของตนเองและผู้อื่น ทุกคนต้องการคำพูดทางบวก การรู้จักใช้คำพูดทางบวกกับตนเองและผู้อื่น นำมาซึ่งความสุข ความสบายใจ พอใจ ให้กับตนเองและผู้อื่น

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถเลือกสรรใช้คำพูดเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีกับบุคคลอื่นได้
2. นักเรียนสามารถแสดงออกทางท่าทางได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 ใบงานเรื่อง “ จันทน์แก่นแก่นและน่ารัก ”
- 5.2 บัตรคำ
- 5.3 กระดาษรูปหัวใจ

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1. ขั้นนำสู่กิจกรรม

1) นักเรียนช่วยกันเสนอคำพูดที่มีความหมายทางบวก เช่น สวย ดี เก่ง น่ารัก) และทางลบ เช่น แย่ โง่ ไม่ได้เรื่อง

2) ถามความรู้สึกของนักเรียน เมื่อได้ยินคำพูดเหล่านี้ (A)

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

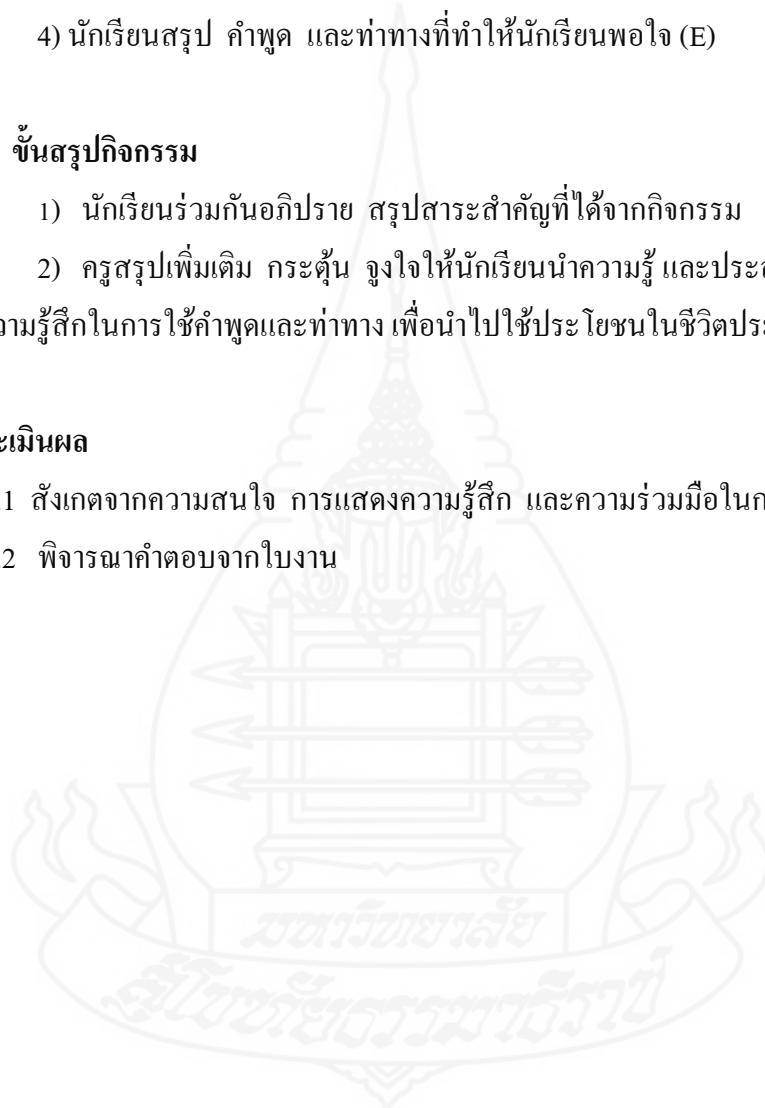
- 1) นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตามใบงาน “ ถิ่นเก่งและน่ารัก” (A)
- 2) นักเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบในใบงาน “ ถิ่นเก่งและน่ารัก” (G)
- 3) ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้น
- 4) นักเรียนสรุป คำพูด และท่าทางที่ทำให้นักเรียนพอใจ (E)

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

- 1) นักเรียนร่วมกันอภิปราย สรุปสาระสำคัญที่ได้จากกิจกรรม
- 2) ครูสรุปเพิ่มเติม กระตุ้น จูงใจให้นักเรียนนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกในการใช้คำพูดและท่าทาง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

- 7.1 สังเกตจากความสนใจ การแสดงความรู้สึก และความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 7.2 พิจารณาคำตอบจากใบงาน

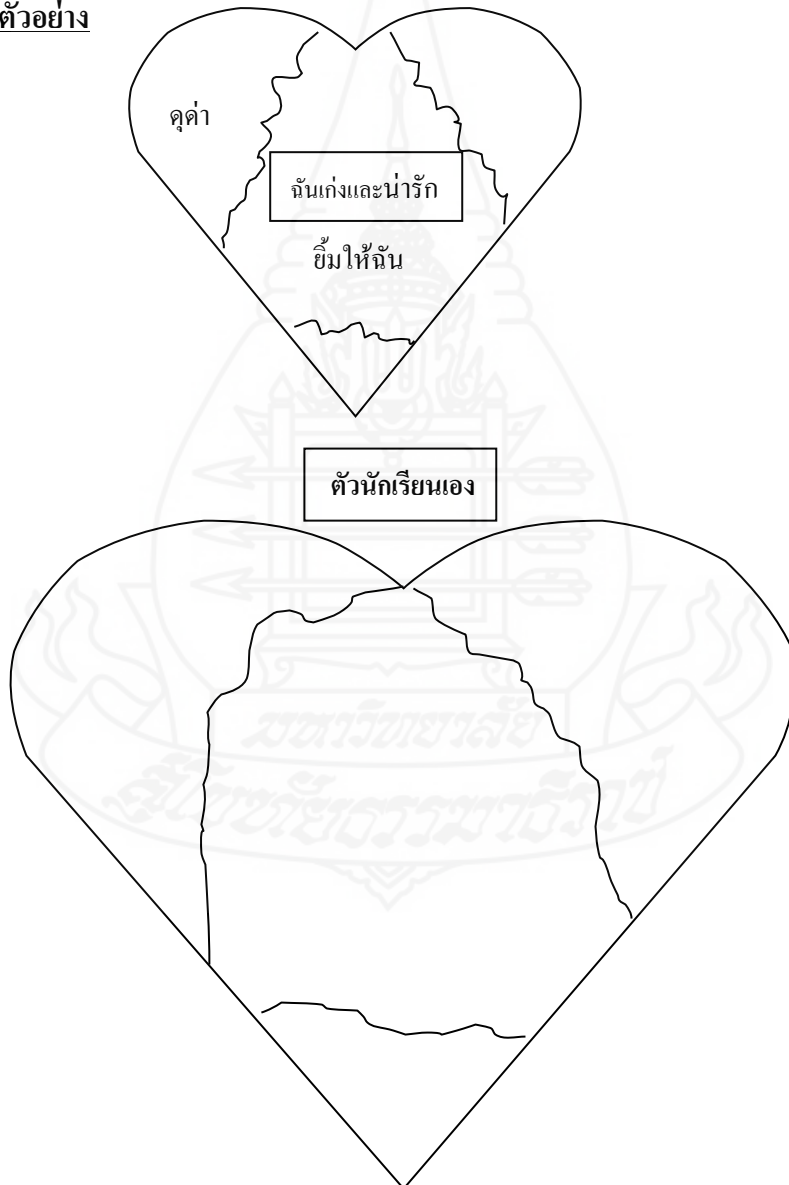

ใบงานเรื่อง “ฉันทะและนารี”

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความข้างล่างแล้วปฏิบัติตาม

นักเรียนคิดว่าตั้งแต่เข้ามามีใครพูดหรือแสดงท่าทางให้นักเรียนรู้สึกดีใจ **พอใจบ้าง** ถ้ามีให้เขียนคำพูดหรือท่าทางที่เขาแสดงต่อนักเรียนไว้รอบ ๆ รูปสี่เหลี่ยมที่อยู่กลางหัวใจ ซึ่งมีข้อความเขียนภายในรูปสี่เหลี่ยมว่า “ฉันทะและนารี” และให้คิดต่อไปว่าตั้งแต่เข้ามามีใครพูดหรือแสดงท่าทางให้นักเรียนรู้สึกเสียใจ **ไม่พอใจบ้าง** ให้เขียนคำพูดหรือท่าทางที่เขาแสดงต่อนักเรียนไว้รอบหัวใจ โดยขีดเส้นเหมือนกับเนื้องหัวใจออกไป (ดังตัวอย่าง) โดยให้ทำลงทางด้านขวามือที่เขียนว่าตัวนักเรียน

ตัวอย่าง

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง

กิจกรรมที่ 4

1. ชื่อกิจกรรม   สิ่งที่ฉันปฏิเสธ

2. เวลา   60 นาที

3. แนวคิด

การวิเคราะห์ผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้น เป็นการช่วยเตรียมตัวเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้า จะได้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถป้องกันตนเองจากสถานการณ์อันตรายที่ไม่คาดคิดได้

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิเสธอย่างประนีประนอม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายผลดี ผลเสียของการปฏิเสธในชีวิตประจำวันที่มีต่อตนเองและผู้อื่นได้

5. สื่อ / อุปกรณ์

5.1 ใบความรู้ “การปฏิเสธอย่างประนีประนอม”

5.2 ใบงาน สิ่งที่ฉันปฏิเสธ

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) ครูนำเสนอเกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ต้องปฏิเสธ
- 2) สุ่มถามนักเรียน ให้เล่าความรู้สึกของตนเองที่ต้องปฏิเสธ

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 1) นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง การปฏิเสธอย่างประนีประนอม
- 2) นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการปฏิเสธอย่างประนีประนอม เพื่อนำนักเรียนนำไปใช้ในการทำกิจกรรมตามใบงาน
- 4) แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีผลเสียของการปฏิเสธได้ (G)
  - 5) ให้แต่ละกลุ่มอภิปราย วิธีการปฏิเสธ รวมถึงผลดีผลเสียตามประเด็นที่กำหนด คือ (E)
    - เพื่อนชวนโดดเรียนไปเล่นเกม
    - เพื่อนชวนสูบบุหรี่
    - เพื่อนชวนดื่มเบียร์ ในงานเลี้ยงสังสรรค์
    - เพื่อนชวนเที่ยวกลางคืน
- 3) เมื่อแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นแล้ว ให้สรุปประเด็นสำคัญลงใบงาน
- 4) ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอพร้อมแสดงบทบาทสมมติ (A)
- 5) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้ (P)
  - จากใบงาน สิ่งที่น่าปฏิเสธ ใครสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ถูกต้องเหมาะสมที่สุดเพราะเหตุใด
    - นักเรียนคิดว่าการปฏิเสธ ส่งผลดี กับนักเรียนอย่างไร
    - นักเรียนคิดว่าการปฏิเสธ ส่งผลเสีย กับนักเรียนอย่างไร
    - นักเรียนคิดว่าถ้าจะนำวิธีการปฏิเสธอย่างประนีประนอม ไปใช้กับตัวเองได้อย่างไร

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญและข้อคิดที่ได้จากการทำใบงาน แล้วสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างประณีตประนอม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

7.1 สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม

7.2 สังเกตการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นไปตามขั้นตอนการปฏิบัติอย่างประณีตประนอมมากน้อยเพียงใด

ใบความรู้ การปฏิเสธอย่างประนีประนอม

การเจรจาเพื่อปฏิเสธอย่างประนีประนอม เป็นการเจรจาเพื่อรักษาจุดยืนของเรา ในเรื่องที่เราไม่อยากจะทำตามคำชักชวนของบุคคลรอบข้างเรา การปฏิเสธอย่างประนีประนอม จะเป็นการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันซึ่งควรฝึกฝนเป็นประจำ ในระยะแรกของการฝึกอาจจะทำไม่ได้ดีนัก แต่ถ้าฝึกต่อไปต่อไปและพยายามนำวิธีการไปใช้ก็จะทำให้สามารถปฏิเสธอย่างประนีประนอมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมชาติ การเจรจาเพื่อปฏิเสธอย่างประนีประนอมมีขั้นตอนการเจรจา 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 บอกความรู้สึกของตนเอง ต่อเรื่องที่ถูกรบกวน

- ✱ ฉันรู้สึกไม่สบายเลย ถ้าฉันต้อง.....
- ✱ ฉันรู้สึกยุ่งยากใจ ถ้าจะต้อง.....
- ✱ ฉันสับสนมาก ถ้าจะต้อง.....
- ✱ ฉันไม่ชอบเลย.....
- ✱ แย่แน่เลยถ้าฉัน.....

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 เสนอแนะแนวทางที่เราอยากจะทำให้คู่เจรจากับเราปฏิบัติ ดังตัวอย่างคำพูด

- ✱ เอาอย่างนี้ดีไหม ถ้าเราจะ.....
- ✱ ฉันคิดว่าเราควร.....ดีกว่านะ
- ✱ ฉันอยากให้เธอ.....

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามความรู้สึกกับคู่เจรจาเกี่ยวกับข้อเสนอของเรา ดังตัวอย่างคำพูด

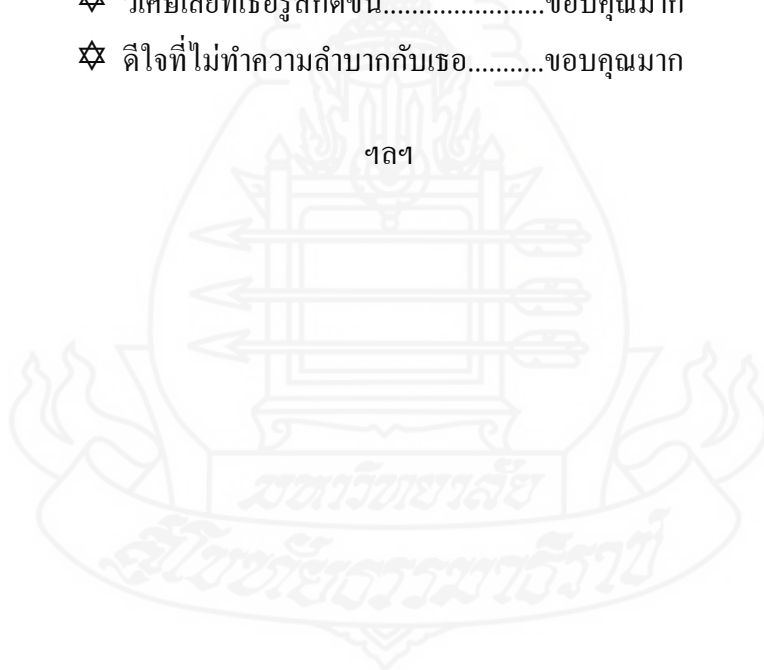
- ☼ คงจะดีกับเธอนะ.....
- ☼ เธอคงเห็นด้วยกับฉันนะ.....
- ☼ คุณคงจะชอบนะ.....
- ☼ ไม่ยุ่งยากกับเธอนะ.....
- ☼ เธอคงรู้สึกดีขึ้นแล้วนะ.....

ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 4 กล่าวสรุปและขอบคุณเมื่อคู่เจรจาเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของเรา ดังตัวอย่างคำพูด

- ☆ ขอบคุณมาก
- ☆ คุณน่ารักจังเลยที่เห็นด้วย.....ขอบคุณมาก
- ☆ ฉันดีใจจังเลยที่เธอชอบ.....ขอบคุณมาก
- ☆ วิเศษเลยที่เธอรู้สึกดีขึ้น.....ขอบคุณมาก
- ☆ ดีใจที่ไม่ทำความลำบากกับเธอ.....ขอบคุณมาก

ฯลฯ

ใบงาน
สิ่งที่ฉันปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิธีการปฏิบัติ รวมถึงผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นในเรื่องที่ได้รับมอบหมายลงในตารางที่กำหนด

เรื่องที่ปฏิบัติ	วิธีการปฏิบัติ	ผลดี		ผลเสีย	
		ต่อตนเอง	ต่อผู้อื่น	ต่อตนเอง	ต่อผู้อื่น
1. เพื่อนชวนโดดเรียนไปเล่นเกม					
2. เพื่อนชวนสูบบุหรี่					
3. เพื่อนชวนดื่มเบียร์ในงานเลี้ยงสังสรรค์					
4. เพื่อนชวนเที่ยวกลางคืน					

**กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง**

กิจกรรมที่ 5

1. ชื่อกิจกรรม กอดันจากเพื่อน

2. เวลา 60 นาที

3. แนวคิด

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญและมีผลต่อพัฒนาการของวัยรุ่น มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจและให้ความรักทั้งยังตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง วัยรุ่นจึงต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง ตัดสินใจโดยใช้ค่านิยมของครอบครัว ค่านิยมของตนเอง หรือของเพื่อน และบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม

4. วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถเข้าใจความกอดันจากกลุ่มเพื่อนทั้งสิ่งดีและไม่ดี
2. นักเรียนสามารถเรียนรู้ค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
3. นักเรียนได้ฝึกการใช้ทักษะการปฏิเสธ

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 ก้อนกระดาษ
- 5.2 กระดาษสี
- 5.3 ใบงาน เธอจะอย่างไร
- 5.4 แบบฝึกเรื่อง ทักษะการปฏิเสธ

6.6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ถูกรุมเพื่อนกดดัน
- 2) แจกเอกสาร “เธอจะอย่างไร” ให้ทุกคนทำนั้บคำตอบว่า ก,ข,ค อย่างละกี่ข้อ

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 1) แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อภิปรายแต่ละข้อ โดยแสดงเหตุผล ใครเปลี่ยนใจตามกลุ่มให้ทำเครื่องหมายไว้ (G)
- 2) อภิปรายทั้งชั้น ถามว่า (E)
  - คิดว่ายากไหมที่จะตอบยืนยันในบางสถานการณ์
  - ค่านิยมอะไรที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์
  - ใครเปลี่ยนตัวเองบ้างหลังจากการอภิปรายเพราะเหตุใด อะไรเป็นตัวชี้
- 4) แจกเอกสารให้นักเรียนทุกคนอ่าน แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน (P)

หมายเลข 1 ผู้ชักชวน ชักชวนหมายเลข 2 ให้.....

หมายเลข 2 ผู้ตัดสินใจ “จะยอมรับ” หรือ “ไม่รับ” หมายเลข 1

หมายเลข 3 ผู้สังเกตการณ์ สังเกตและบันทึกทักษะการปฏิเสธของหมายเลข 2
- 5) อภิปรายกลุ่ม ในประเด็นต่อไปนี้ (E)
  - รู้สึกอย่างไรต่อการชักชวน
  - รู้สึกอย่างไรต่อการตัดสินใจ กดดันใหม่ ยากหรือไม่
  - วิธีปฏิเสธแบบไหน ง่าย / ยาก

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ในประเด็นที่นักเรียนที่นักเรียนต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิเสธในสถานการณ์ที่กดดัน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

- 7.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 7.2 พิจารณาคำตอบจากใบงาน

ใบงาน
เธอจะอย่างไร

อ่านสถานการณ์แต่ละข้อข้างล่างดัง ๆ และให้นักเรียนตอบว่าจะเลือกข้อ (ก) หรือ (ข)

ข้อ	สถานการณ์	(ก)	(ข)
1	เธอกำลังทำข้อสอบคัดเลือกเข้าเรียนหลักสูตรพิเศษ ซึ่งเธออยากได้คะแนนดี ๆ ทันใดนั้นเธอนึกขึ้นได้ว่า จริง ๆ แล้วเธอมีโอกาสที่ลอกคำตอบจากนักเรียนที่สุดได้เธอจะ	ต่อต้านความ อยากจะทำ	ลอกคำตอบของ เพื่อนที่เก่งเท่าที่จะ ทำได้
2	พ่อแม่ไม่ชอบเพื่อนของเธอ เธอจะ.....	เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่คบกับเขาอีก ต่อไป	บอกว่า “อย่ายุ่งกับ หนูได้ไหม หนูอายุ มากพอที่จะเลือกคบ เพื่อนเองได้แล้ว”
3	เพื่อนชวนให้โดดเรียนไปดูหนังด้วยกัน เธอ จะ.....	ปฏิเสธไม่ไป	ไปกับเขา
4	พ่อแม่ใช้ให้ทำอะไร เธอจะ.....	เชื่อฟัง ทำตาม	ปฏิเสธ บอกว่า “ไม่”
5	เพื่อนชวนให้ดื่มเหล้าและเสพยาด้วยกัน เธอ จะ.....	บอกว่า “ไม่”	บอกว่า “ได้เลย”แล้ว ร่วมกลุ่มด้วย
6	เธอลับบ้านดึก เพราะไปงานบ้านเพื่อน โดย ที่พ่อแม่ไม่อนุญาต เธอจะ.....	ขอโทษ และบอก ว่าต่อไปจะไม่ทำ อีก	โกหกว่าไปที่อื่น
7	เพื่อนเล่าข่าวขันลามก โดยมีน้องสาวของเธออยู่ ด้วย เธอจะ.....	แสดงท่าทีไม่เห็น ด้วย ไม่หัวเราะ ด้วย	หัวเราะไปกับเขา
8	ครูของเธอตะโกน “พวกเธอเงียบกันเสียทีแล้ว นั่งลงด้วย” เธอจะ.....	นั่งลงและฟัง	ทำเสียงลือเลียน ทำ ให้คนอื่นหัวเราะ ตาม

ข้อ	สถานการณ์	(ก)	(ข)
9	มีคนถูกเข้าใจผิดว่าทำความผิดที่เธอเป็นคนก่อ เขาจะต้องถูกทำโทษ เธอจะ.....	บอกว่าเป็น ความผิดของเธอ และยอมรับโทษ	นิ่งเสีย ปล่อยให้ คน ๆ นั้นถูกทำโทษ ไป
10	เธอเจอกระเป๋าในหอพัก ในนั้นมีเงินมาก เธอ จะ.....	เอากระเป๋าไปให้ คนรับผิดชอบ	เก็บเงินไว้
11	นักเรียนบางคนกล่าวโทษนักเรียนอีกคนหนึ่ง ที่ไม่ค่อยมีคนชอบอย่างไม่ยุติธรรมต่อหน้าเธอ เธอจะ.....	พูดปกป้อง นักเรียน	เฉยเสีย
12	เพื่อนร่วมห้องของเธอชนะเลือกตั้งได้คะแนน ดีหรือได้รางวัล เธอจะ.....	แสดงความยินดี กับเขา	อิจฉา นินทาลับหลัง
13	เธอเผชิญได้ยื่นกลุ่มเพื่อกำล้างชุบชิบนิทานครู คนหนึ่งอยู่ เธอจะ.....	พูดแก้ให้ครูคน นั้น	ร่วมกลุ่ม เสริมข้อมูล
14	เธอพบว่ามีคนกำลังปล่อยข่าวลือเรื่องของเธอ เธอจะ.....	วางเฉย	โกรธ เข้าหาเรื่อง
15	เธออยู่กับเพื่อน พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน เพื่อนชวน ให้ดูหนังโป๊ เธอจะ.....	ปฏิเสธ	ตอบตกลง เลือก หนังกับเพื่อน
16	คนในครอบครัวกำลังสอบมนต์ เธอจะ.....	เข้าร่วมอย่างเต็ม ใจ	หลบ บอกว่าต้องดู หนังสือสอบ
17	เธออ่านหนังสือเตรียมสอบไม่ทัน เธอจะ.....	เข้าสอบ ยอมรับ ผลที่จะเกิด ตามมา	ขาดสอบโดยแกล้ง ทำเป็นป่วย
18	นักเรียนบางคนล้อเลียนเธอ แกล้งทำให้เธอ อับอาย เธอจะ.....	วางเฉย	ทำท่าย ชูจะชกต่อ
19	เธอไปเที่ยวบ้านเพื่อน ทำแค้นที่แพงมาก แตกโดยไม่ตั้งใจ เธอจะ....	ยอมรับ ขอโทษ	ไม่ยอมรับว่าทำโทษ ว่าคนอื่นทำ

แบบฝึกเรื่อง ทักษะการปฏิเสธ

เพื่อนและความกดดัน

กลุ่มเพื่อนที่มีความสำคัญต่อวัยรุ่น เป็นที่มาของความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ และช่วยให้ค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองและความเป็นตัวของตัวเอง

ความรู้สึกมั่นคงของวัยรุ่นที่สำคัญคือการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจึงเป็นที่มาของความกดดันหรือบีบบังคับให้นักเรียนเข้าร่วมในพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง เช่น การสูบบุหรี่ การหนีโรงเรียน การใช้สารเสพติด ปัญหาด้านเพศ ชกต่อย ขโมย ทำสิ่งโหดโชนอันตราย

วัยรุ่นจึงต้องตัดสินใจโดยใช้ความเชื่อค่านิยมจากครอบครัว ตัวเอง เพื่อนและบุคคลอื่น สร้างกลุ่มเพื่อนใหม่ ๆ เช่น กลุ่มด้านการเรียน กีฬา ศิลปะ กิจกรรมทางสังคม โดยไม่ต้องลดความสำคัญของกลุ่มเพื่อน แต่เปลี่ยนเป็นกลุ่มเพื่อนคุณภาพ

ถ้าจะบอกเพื่อนว่า “ไม่”

วิธี	คำชวน	การปฏิเสธ
1. ปฏิเสธอย่างสุภาพ	“ดื่มเหล้าสักหน่อยไหม”	“ไม่ ขอขอบคุณ”
2. ให้เหตุผล	“เบียร์หน่อยเป็นไง”	“ฉันไม่ชอบดื่มเบียร์”
3. พูดคำเดิม	“เฮ้ สูบเสี่ยหน่อย”	“ไม่ ขอขอบคุณ”
	“เอาน่า”	“ไม่ ขอขอบคุณ”
	“ลองหน่อยน่าจะเข้าหู”	“ไม่ ขอขอบคุณ”
4. เดินหนี	“นี่อยากได้กัญชาสักหน่อยไหม”	“ไม่” และเดินหนี
5. เฉยเมย	“อยากลองกัญชาไหม”	ทำสิ่งที่กำลังทำต่อไปเหมือนกับไม่ได้ยินที่พูด
6. ให้ทางเลือกอื่น	“ขึ้นไปในห้องผมกันเถอะ”	“ฉันอยากดูทีวีที่ห้องนี้มากกว่า”
7. เปลี่ยนความกดดัน	“นำ...ขึ้นไปในห้องผมกันเถอะ”	“เมื่อกี้ฉันบอกอะไรไป” “เธอได้ยินใช่ไหม”
8. หลีกเลี่ยงสถานการณ์	พยายามอยู่ให้ห่างสถานการณ์นั้น	
9. หลายคนช่วยกัน	ใช้เวลาอยู่กับคนที่เห็นด้วยกับเธอว่า ไม่ควรดื่มเหล้าหรือใช้สารเสพติด	
10. แสดงความรู้สึก	“ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่จะทำอย่างนี้” “นี่ทำให้ฉันไม่สบายใจ”	

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่ 6

1. ชื่อกิจกรรม   เดินตามกติกา

2. เวลา   60 นาที

3. แนวคิด

การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย สมาชิกต้องยอมรับกฎระเบียบที่กำหนดไว้ เพื่อความเป็นระเบียบของส่วนร่วม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้

4.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้

4.3 เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้

5. สื่อ / อุปกรณ์

แบบสำรวจตนเอง

6. ขั้นตอนกิจกรรม(AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

1) นักเรียนบอกกฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน จดบนกระดานดำ

2) ครูถาม ที่กฎต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นแบบนั้น เพราะเหตุใด นักเรียนอภิปราย

แลกเปลี่ยน (E)

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

1) นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนสำรวจตนเองและเพื่อน ๆ ดังนี้ (G)

กลุ่ม 1 ให้ออกการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง

พร้อมบอกเหตุผลที่นักเรียนยอมปฏิบัติตามกฎนั้น ๆ และจดบันทึกไว้

กลุ่ม 2 ให้ออกการปฏิบัติที่ผิดกฎระเบียบของโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง พร้อมบอก

เหตุผลที่นักเรียนไม่ยอมปฏิบัติตามกฎนั้น ๆ และจดบันทึกไว้

2) ตัวแทนกลุ่มสรุปให้เพื่อนฟัง เขียนบนกระดานดำ (P)

3) ครูสรุปเมื่อนักเรียนรู้ว่ากฎมีไว้เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและป้องกัน

ผลเสียต่อนักเรียนเอง และให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายหาวิธีในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน (E)

4) นักเรียนแต่ละคนสำรวจตนเองว่าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนด้านใดบ้าง และจะปรับปรุงได้อย่างไร (A)

5) สุ่มนักเรียน 5-6 คน ตอบคำถาม

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

7.1 สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

7.2 ติดตามผลการปรับปรุงตนเองของนักเรียนตามแบบสำรวจตนเอง

ใบงาน
เดินตามกติกา

คำชี้แจง: ให้นักเรียนสำรวจตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน พร้อมทั้งแสดงแนวทางปรับปรุงตนเอง

พฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	แนวทางการปรับปรุงตนเอง
	

ลงชื่อ .....

(.....)

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่ 7

1. ชื่อกิจกรรม   คำขวัญเดือนตน
2. เวลา   60 นาที
3. แนวคิด

ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ที่ไม่ดีของตนเอง จะช่วยไม่ให้เกิดเหตุการณ์เลวร้ายที่ไม่คาดฝัน หลายคนทำสิ่งไม่ดีด้วยความเคยชินหรือคิดว่าไม่เป็นไร แต่สิ่งที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ จะบ่มเพาะนิสัยที่เลวร้าย ทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองในภายหลังได้ การใช้คำขวัญเพื่อเดือนตนไม่ให้เกิดจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เรามีพฤติกรรมที่ดีงามและเหมาะสมกับสถานการณ์

4. จุดประสงค์

- 4.1 นักเรียนสามารถบอกวิธีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้
- 4.2 นักเรียนสามารถเขียนคำขวัญเดือนตนเพื่อควบคุมตนเองไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 ใบงาน คำขวัญเดือนตน
- 5.2 หนังสือคำคม คำขวัญ

6. ขั้นตอนกิจกรรม(AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) ครูยกตัวอย่างคำขวัญ หรือสุภาษิต ให้นักเรียนได้อ่าน
- 2) ครูสุ่มถามนักเรียน เกี่ยวกับคำขวัญหรือสุภาษิตที่นักเรียนยึดถือ (E)

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 1) นักเรียนทำใบงานเรื่อง คำขวัญเดือนตน โดยให้แต่ละคนคิดถึงเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับตนเองแล้วไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เช่น โมโหสุดขีดแล้วทำร้ายร่างกายหรือคำทอผู้อื่น เป็นต้น แล้ววาดรูปลงในกรอบที่กำหนด (A)
- 2) นักเรียนแต่งคำขวัญที่สามารถเตือนสติตนเองไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ หรือให้ทำในสิ่งที่ควรทำ (P)

3) นักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปรับคำคมหรือคำขวัญเตือนตนให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้น (G)

4) ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าห้อง

5) ครูมอบหมายให้นักเรียนเขียนคำขวัญที่คิดลงในกระดาษแผ่นใหญ่ ให้สวยงามเขียนหลาย ๆ แผ่นแล้วนำไปติดในห้องที่มองเห็นได้ง่ายเพื่อเตือนสติตนเอง (E)

6.3 ชั้นสรุปกิจกรรม

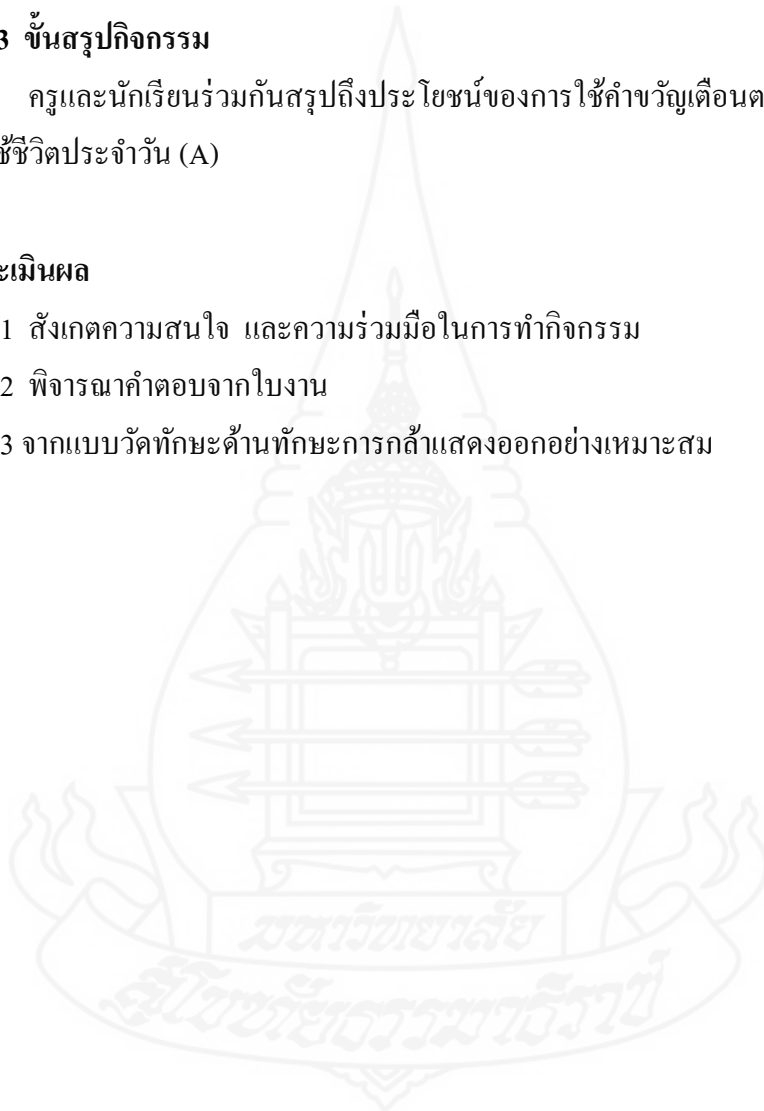
ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของการใช้คำขวัญเตือนตน พร้อมเสนอแนะให้นำไปใช้ชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

7.1 สังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม

7.2 พิจารณาคำตอบจากใบงาน

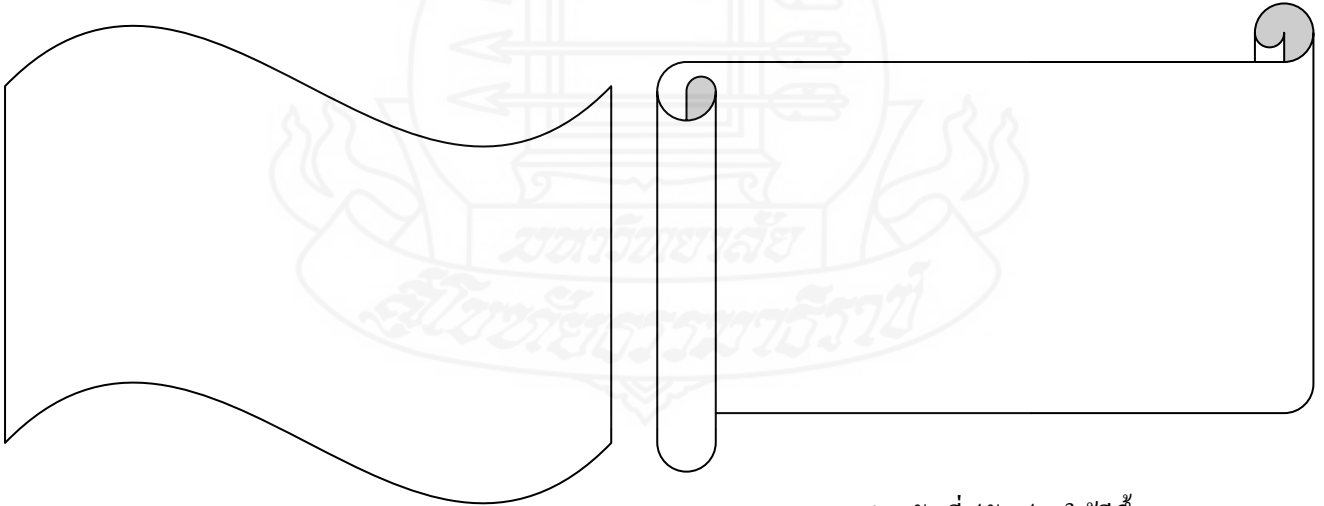
7.3 จากแบบวัดทักษะด้านทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

ใบงาน
คำขวัญเตือนตน

ให้นักเรียนวาดรูปเหตุการณ์ไม่ดีที่เคยเกิดขึ้น

คำขวัญที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น

คำขวัญที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น

คำขวัญที่ปรับปรุงให้ดีขึ้น

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการให้ความร่วมมือ

กิจกรรมที่ 8

1. ชื่อกิจกรรม ร่วมแรง ร่วมใจ

2. เวลา 60 นาที

3. แนวคิด

การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น งานจะสำเร็จตามเป้าหมายได้ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- การทำงานร่วมกันวางแผนจัดสรรบุคคลให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานที่ได้รับและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- สมาชิกทุกคนพยายามทำงานเต็มความสามารถและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด
- รู้จักให้อภัย และให้โอกาสผู้ที่ผิดพลาดได้เริ่มต้นใหม่
- ยอมรับความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล
- มีความอดทน และปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- มีขวัญและกำลังใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จได้

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน
- 4.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่าง

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 บัตรคำคมหรือวลีที่เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม
- 5.2 ตะเกียบ ลูกปิงปอง แก้วน้ำ

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1. ขั้นนำสู่กิจกรรม

1) นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับวลีหรือคำคมที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น “รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตาย” “คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย” ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันอภิปรายพิจารณาคำตอบของวลีหรือคำคมดังกล่าว (E)

2) สุ่มนักเรียน 2-3 คน ให้ยกตัวอย่างคำคมหรือวลีที่นอกเหนือที่ครูกำหนด (A)

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

1) นักเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม บอกลกติกาการทำกิจกรรมคือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันกันตีบลูกปิงปองด้วยตะเกียบในเวลา 5 นาที โดยปฏิบัติดังนี้ (G)

(1) นักเรียนแต่ละกลุ่มยืนเรียงแถวหน้ากระดาน ทุกคนมีตะเกียบ ในมือ คนแรกใช้ตะเกียบตีบลูกปิงปอง จากแก้วน้ำใบที่ 1 (ห้ามใช้มือ หยิบ) แล้วส่งต่อกันไปโดยให้ทุกคนยืนรอ อยู่กับที่ไม่ขยับเท้า การส่งลูกปิงปองให้ส่งด้วยตะเกียบต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงคนสุดท้าย จากนั้นคนสุดท้าย นำไปใส่ในแก้วน้ำใบที่ 2 ซึ่งวางอยู่ห่างจากคนแรกประมาณ 5 เมตร (P)

(2) ถ้าลูกปิงปองหล่นระหว่างทางให้เริ่มต้นส่งจากคนที่ 1 ใหม่

(3) กลุ่มที่ชนะคือ กลุ่มที่สามารถลำเลียงลูกปิงปองจากคนแรกไปสู่แก้วน้ำใบที่ 2 ได้จำนวนมากที่สุดภายในเวลา 5 นาที

2) ก่อนทำการแข่งขันให้กลุ่มร่วมกันวางแผนการทำงาน โดยใช้เวลา 5 นาที ต่อจากเริ่มทำการแข่งขัน

3) ผู้สังเกตการณ์ มีหน้าที่สังเกตวิธีการทำงานของแต่ละกลุ่ม และพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มขณะทำงานร่วมกัน

4) ครูให้สัญญาณเริ่มการแข่งขัน

5) เมื่อจบการแข่งขันครูซักถามผู้สังเกตการณ์ถึงสิ่งที่สังเกตเห็น

6) เมื่อจบการแข่งขันให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายใน แต่ละกลุ่ม (E)

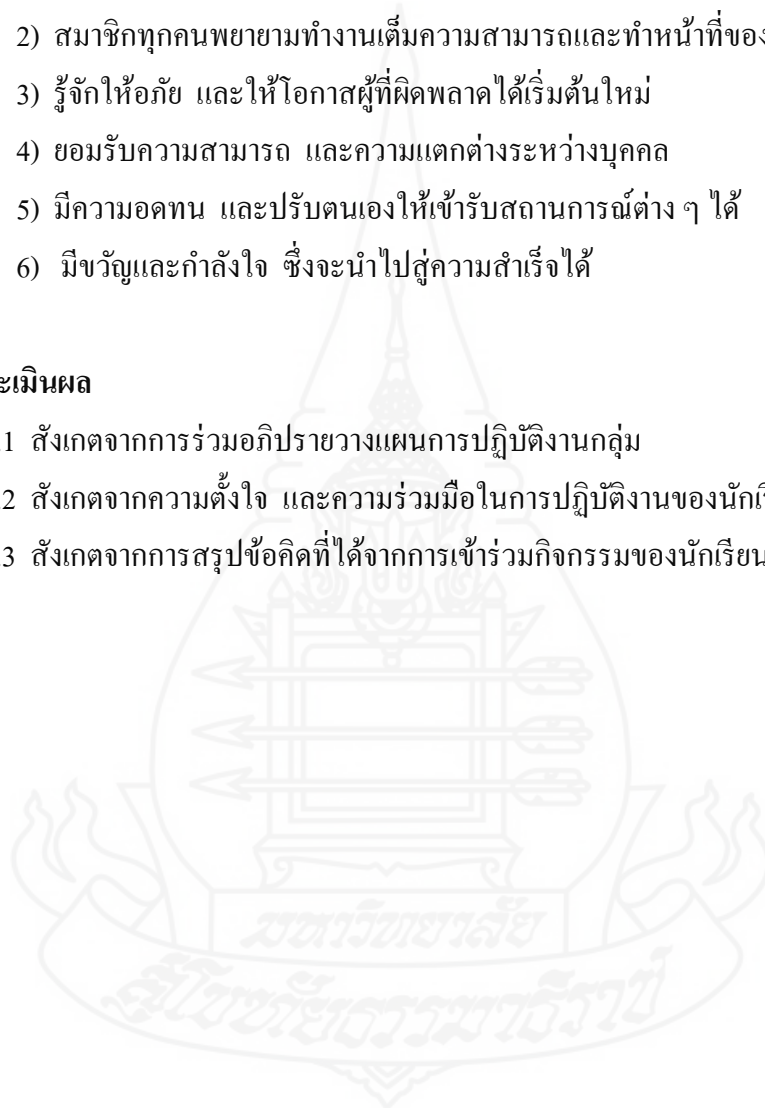
6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่นักเรียนต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน คือ (A)

- 1) การร่วมกันวางแผนจัดสรรให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานที่ได้รับและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 2) สมาชิกทุกคนพยายามทำงานเต็มความสามารถและทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด
- 3) รู้จักให้อภัย และให้โอกาสผู้ที่ผิดพลาดได้เริ่มต้นใหม่
- 4) ยอมรับความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 5) มีความอดทน และปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- 6) มีขวัญและกำลังใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จได้

7. การประเมินผล

- 5.1 สังเกตจากการร่วมอภิปรายวางแผนการปฏิบัติงานกลุ่ม
- 5.2 สังเกตจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการปฏิบัติงานของนักเรียน
- 5.3 สังเกตจากการสรุปข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

**กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการให้ความร่วมมือ**

กิจกรรมที่ 9

1. ชื่อกิจกรรม ร่วมกันสร้างสรรค์สังคม

2. เวลา 60 นาที

3. แนวคิด

สังคมจะมีความเจริญมั่นคงได้นั้น เกิดจากบุคคลในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนา และรับผิดชอบต่อสังคมนั้น และการที่บุคคลมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมที่จะรับผิดชอบต่อสังคมก็เนื่องมาจากการรับรู้ถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การมีความรับผิดชอบต่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ ถ้าทุกคนในสังคมรู้บทบาทหน้าที่ และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อ ในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่ง

ของสังคม ย่อมจะทำให้สังคมนั้นมีแต่ความเจริญและความสงบสุข

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 นักเรียนบอกบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม
- 4.2 ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของตนเองได้
- 4.3 นักเรียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของตนเองได้

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 .ใบงาน
- 5.2 เพลง โรงเรียนของเราน่าอยู่

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) เปิดเพลง โรงเรียนของเราอยู่
- 2) ผู้วิจัยสุ่มถามนักเรียน 2-3 คน เกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อเพลง

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 1) ครูสุ่มถามนักเรียนว่าห้องเรียน / โรงเรียนของเราอยู่หรือไม่ (E)
  - 2) ในฐานะที่นักเรียนเป็นสมาชิกของห้อง / โรงเรียน นักเรียนจะพัฒนาห้อง / โรงเรียน อย่างไรบ้าง (A)
  - 3) ถ้านักเรียนคิดว่าจะพัฒนาโรงเรียน แต่นักเรียนไม่รับผิดชอบ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง สังคมของห้อง/โรงเรียนจะเป็นอย่างไร (P)
  - 4) สรุปคำตอบของนักเรียน
  - 5) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 – 6 คน โดยให้แต่ละกลุ่มเสนอปัญหาของห้อง / โรงเรียน กลุ่มละ 1 ปัญหา แล้วให้กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ (G)
    - (1) สาเหตุของปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหา
    - (2) บทบาทหรือหน้าที่ที่นักเรียนสามารถจะทำประโยชน์ให้กับห้อง/โรงเรียนได้
- ทนกลุ่มนำเสนอ

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงบทบาทหน้าที่และตระหนักถึงความรับผิดชอบ ในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

- 7.1 สังเกตความสนใจ ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 7.2 พิจารณาคำตอบจากใบงาน

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

กิจกรรมที่ 10

1. ชื่อกิจกรรม สุข ทุกข์ของเพื่อน

2. เวลา 60 นาที

3. แนวคิด

การที่คนเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จำเป็นที่จะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างตัวเราและเพื่อน เราอาจคิดเห็นไม่ตรงกัน รับรู้เรื่องเดียวกันแต่ต่างความหมายกันแต่เราก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ด้วยการเข้าและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน

4. วัตถุประสงค์

4.1 นักเรียนสามารถรู้สาเหตุแห่งสุขและทุกข์ของเพื่อนได้

4.2 นักเรียนสามารถใช้คำพูด เพื่อปลอบใจเพื่อนได้

5. สื่อ / อุปกรณ์

ใบงาน

รูปภาพแสดง อารมณ์ความสุข ความทุกข์

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1 ขั้นนำสู่กิจกรรม

- 1) ผู้วิจัยเปิดเพลง เพื่อนไม่ทิ้งกัน
- 2) ผู้วิจัย ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญที่จากเนื้อเพลง
- 3) ผู้ดำเนินกิจกรรมถามความรู้สึกของนักเรียนหลังจากได้ฟังเพลง

6.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

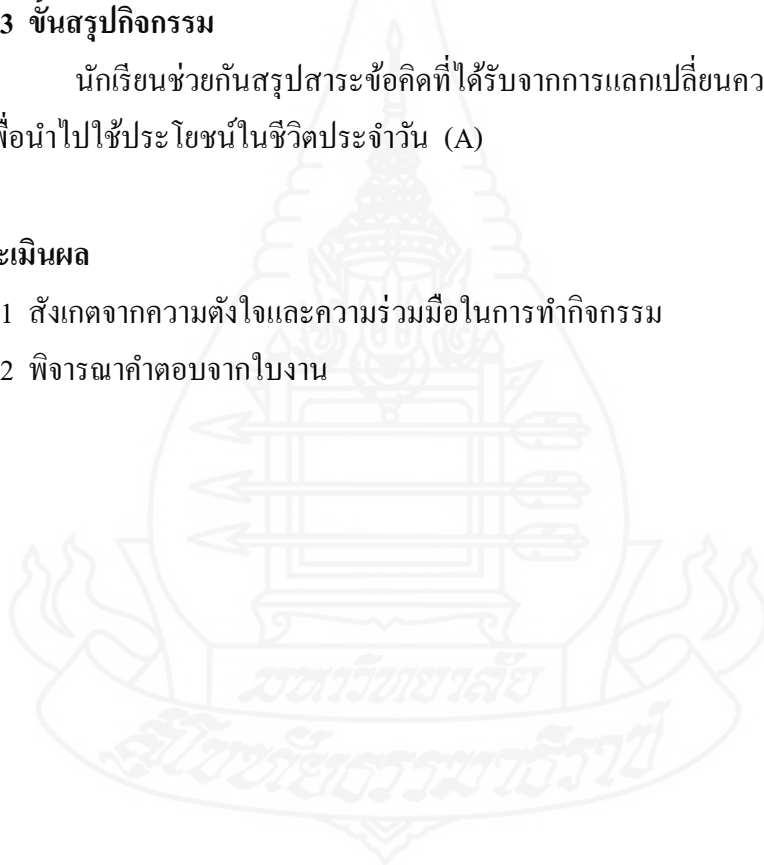
- 1) ครูยกสถานการณ์ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกแยกของเพื่อนที่ขัดใจกันเพราะความเห็นไม่ตรงกัน (E)
- 2) นักเรียนวาดภาพสิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุขและความทุกข์ หรืออาจใช้ภาพจากนิตยสาร วารสารติดในกรอบที่กำหนด (P)
- 3) นักเรียนเลือกคำที่แทนความหมายของรูปที่วาดหรือภาพที่หามา (A)
- 4) นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 4 คน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เน้นให้ใช้ความรู้สึกที่ดีต่อกัน เข้าใจและยอมรับสิ่งที่เพื่อนพูด (G)
- 5) ให้นักเรียนตอบคำถามในใบงาน

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

นักเรียนช่วยกันสรุปสาระข้อคิดที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (A)

7. การประเมินผล

- 7.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 7.2 พิจารณาคำตอบจากใบงาน

ใบงาน
สุข ทุกข์ ของเพื่อน

คำชี้แจง : 1. ให้นักเรียนวาดภาพสิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุขและความทุกข์ หรืออาจใช้ภาพจากนิตยสารวารสารติดในกรอบที่กำหนด เสร็จแล้วให้ตอบคำถาม

สิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุข	สิ่งที่ทำให้ตนเองมีความทุกข์
<p style="text-align: center;">คำที่แทนความหมายของรูป</p> <p>.....</p>	<p style="text-align: center;">คำที่แทนความหมายของรูป</p> <p>.....</p>

2. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุข คือ

.....
.....

2. สิ่งที่ทำให้ตนเองมีความสุข คือ

.....
.....

3. หลังจากเข้ากลุ่ม พูดคุยกับเพื่อนแล้ว พบว่า (ใส่ชื่อเพื่อน 3 คน และคำตอบที่ได้รับ)

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สิ่งที่ทำให้.....มีความสุข คือ .....

.....
.....

สรุปสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อตน

.....
.....
.....
.....

กิจกรรมแนะแนวทักษะชีวิตด้านสังคม
ด้านทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

กิจกรรมที่ 11

1. ชื่อกิจกรรม รู้ใจ ได้เพื่อน

2. เวลา 60 นาที

3. แนวคิด

เพื่อนที่สนิทกันส่วนใหญ่ เพราะมีอุปนิสัยใจคอคล้าย ๆ กัน มีความใกล้ชิด และมักทำงานร่วมกัน ถ้าเรารู้จักสังเกตอุปนิสัยใจคอของกันและกัน จะทำให้เรารู้จักกัน รู้ใจกันมากขึ้น เมื่อต้องทำงานหรือกิจกรรมร่วมกัน จะได้นำข้อดีของเพื่อนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หลีกเลี่ยงข้อบกพร่องหรืออาจช่วยกันตักเตือนและปรับปรุงในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของกันและกันการอยู่ร่วมกันก็จะมีความสุข งานก็จะสำเร็จตามที่เป้าหมายที่วางไว้ด้วยดี

4. วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนฝึกสังเกตอุปนิสัยใจคอของกันและกัน

5. สื่อ / อุปกรณ์

- 5.1 กระดาษตัดเป็นรูปหัวใจ ดินสอ หรือปากกา
- 5.2 ตัวอย่างคำทาย
- 5.3 เพลงคนที่รู้ใจ

6. ขั้นตอนกิจกรรม (AGEPA)

6.1 ช้่นนำสู่กิจกรรม

- 1) แจกกระดาษรูปหัวใจให้กับนักเรียนทุกคน
- 2) นักเรียน นำกระดาษรูปหัวใจ ไปให้เพื่อนที่ คิดว่ารู้ใจมากที่สุด

6.2 ขั้นตอนกิจกรรม

1) นักเรียนจับคู่เพื่อนสนิทของตน นำเก้าอี้มานั่งเป็นแถวเรียง 2 แถว ตรงข้ามกับคู่ของตน ห่างกันประมาณ 2 เมตร (G)

2) แจก ดินสอหรือปากกา ให้สมาชิกแต่ละคนทายใจโดยผลัดกันละแถว โดยเริ่มจาก แถวที่ 1 เป็นผู้ทาย แถวที่ 2 เป็นผู้ตอบ ให้เขียนคำตอบและคำตอบ ลงในกระดาษของตนเอง โดยไม่ให้พูดหรือถามกัน (P)

3) ให้แถวที่ 1 เป็นผู้ทายใจเพื่อนแถวที่ 2 เช่น

- กับข้าวอะไรที่คุณชอบรับประทานมากที่สุด แล้วให้ผู้ทายเดาคำตอบและเขียนในกระดาษคำตอบ ผู้ถูกทายก็เขียนคำตอบของตนเองลงในกระดาษรูปหัวใจ

4) เมื่อทุกคนจดคำตอบเสร็จ ให้ยกคำตอบให้กันและกันดู ถ้าคู่ใดตอบตรงกันจะได้ 1 คะแนน (A)

5) เมื่อทายใจแล้ว ครูสุ่มถามนักเรียนแต่ละคน ดังนี้ (E)

- ทำไมบางครั้งเราทายใจเพื่อนถูก บางครั้งทายไม่ถูกทั้ง ๆ ที่สนิทสนมกัน
- ผู้ทายไม่ถูกเลย หรือทายผิดมาก รู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด
- เวลาอยู่ด้วยกัน เราเคยเปิดเผยความในใจ (ทั้งข้อดี/ข้อเสีย)แก่เพื่อนบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.3 ขั้นสรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญที่ได้จากกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พร้อมเปิดเพลง คนที่รู้ใจ (A)

7. การประเมินผล

7.1 สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

7.2 สังเกตจากการสรุปข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

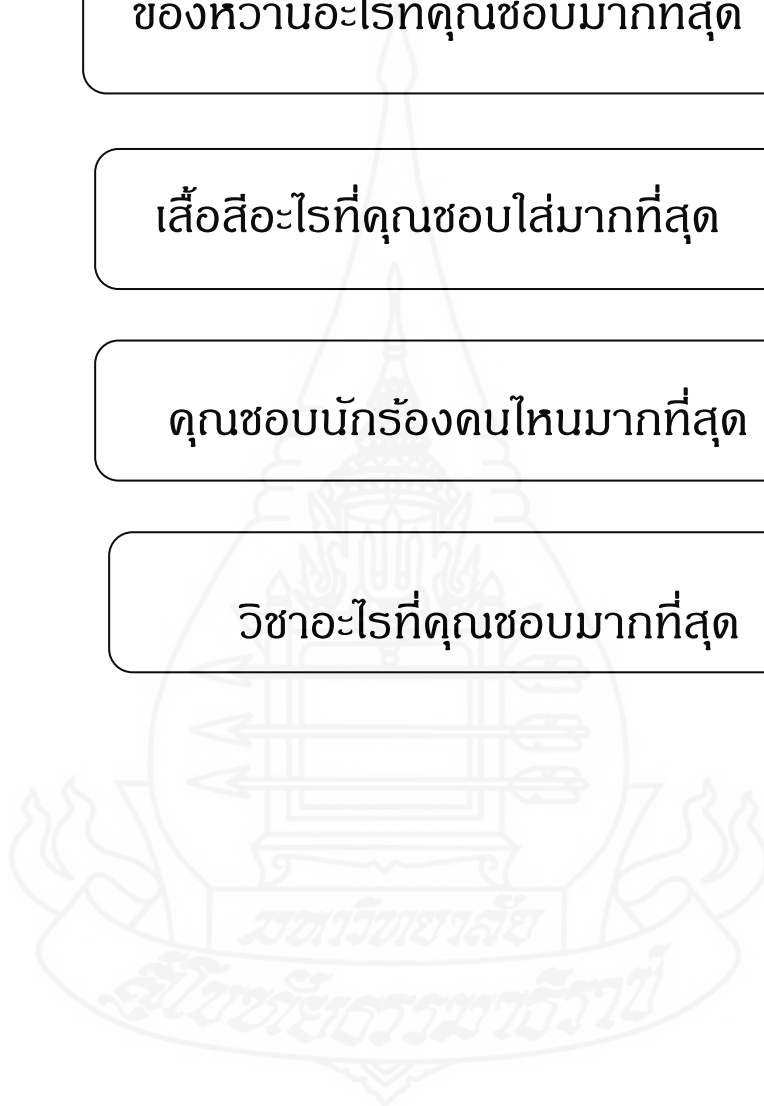
ตัวอย่างคำทำนาย

ของหวานอะไรที่คุณชอบมากที่สุด

เสื้อผ้าอะไรที่คุณชอบใส่มากที่สุด

คุณชอบนักร้องคนไหนมากที่สุด

วิชาอะไรที่คุณชอบมากที่สุด

เพลงคนที่รู้ใจ

- แหวน ฐิติมา สุตสุนทร

ใครจะมองเธอว่าไง ช่างปะไรไม่เคยจะสนใจ
 เธอจะเป็นคนเช่นไร ฉันเองเข้าใจเธอดี
 ใครที่ไหนจะรู้ดี เห็นความดีที่มีในหัวใจ
 ใครที่ไหนจะเข้าใจ เขามองกันไปต่างๆ
 ถึงแม้ไม่มีคุณค่า ในสายตาของใครคนอื่น
 ใครจะเข้าใจเธออย่างฉัน เพียงเรารู้ใจ ในกันและกัน
 ใครจะมาสำคัญเท่าเธอคงไม่มี เราก็มักสองคน
 ไม่กังวลไม่มีวันเสียใจ ใครจะมองเธอว่าไง
 ฉันก็มองแต่คงไม่เหมือนใคร ด้วยความมั่นใจ
 เพราะรู้...เธอเป็นคนดี
 เพราะรู้...เธอเป็นคนดี
 ฉันรู้...เธอเป็นคนดี

ภาคผนวก ง
คุณภาพของเครื่องมือ

แบบรายงานคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง แสดงคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ข้อที่	ข้อความ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1	ฉันสามารถพูดคุยกับเพื่อน ได้อย่างราบรื่น	.81
2	ฉันสามารถรับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนที่มาเล่าให้ฟังอย่างใส่ใจ	.82
3	ฉันพูดถึงปมด้อยของเพื่อนอยู่บ่อย ๆ	.81
4	ฉันมักแสดงสีหน้าไม่พอใจ เมื่อเพื่อนล้อเลียน	.82
5	ฉันมักโยนความผิดให้กับคนอื่น	.81
6	ฉันสังเกตดูท่าทางของเพื่อน ก็รู้ได้ทันทีว่าเขามีเรื่องไม่สบายใจ	.81
7	ฉันเตือนเพื่อน โดยเลือกใช้คำพูด ที่ไม่ทำร้ายความรู้สึกของเพื่อน	.81
8	ฉันแสดงความรำคาญเมื่อรับฟังปัญหาหรือเรื่องทุกข์ใจของคนอื่น	.82
9	ฉันสามารถพูดโน้มน้าวให้เพื่อนทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมได้	.82
10	ฉันไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน เมื่อถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง	.81
11	ฉันเป็นคนติดเพื่อน มักทำตามเพื่อน ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่ถูกไม่ควร	.80
12	ฉันตัดสินใจด้วยตนเอง เกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ	.81
13	ฉันสามารถบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองกับเพื่อนได้	.82
14	ฉันไม่กล้าเดินออกจากสถานการณ์ ที่ไม่เหมาะสม	.82
15	ฉันสามารถพูดปฏิเสธ โดยไม่ทำให้เพื่อนโกรธ	.82
16	ฉันปฏิเสธในการให้ความร่วมมือกับเพื่อน ถ้าการกระทำนั้นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	.82
17	ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยไม่สนใจเสียงรอบข้าง	.81
18	ฉันประหม่า เมื่อต้องออกไปพูดหน้าห้อง	.83
19	ฉันไม่กล้าถามเส้นทางกับคนแปลกหน้า	.82
20	ฉันทักทายคนอื่นก่อนเสมอ	.82
21	ฉันสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อนได้	.82

22	ฉันยกมือขึ้นถามครูทันที เมื่อนั้นไม่เข้าใจ	.82
23	ฉันไม่กล้าเดินไปตักอาหาร เมื่ออยู่ในงานเลี้ยง	.82
24	ฉันบ้ายเบียง เวลาเพื่อนให้เป็นผู้นำเสนอผลงานของกลุ่ม	.81
25	ฉันให้ความร่วมมือกับการทำงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	.81
26	ฉันขาดการประชุมกับกลุ่ม	.83
27	ฉันปล่อยให้เพื่อนคอยเป็นประจำ	.81
28	ฉันรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม	.81
29	ฉันหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มเพื่อค้นหาหาข้อมูล	.81
30	ฉันมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม	.81
31	ฉันต้องทำงานของตัวเองให้เสร็จก่อนทำงานกลุ่ม	.82
32	ฉันให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของกลุ่ม	.81
33	ฉันแสดงออกถึงการมีน้ำใจอันดีงามต่อทุกคน	.82
34	ฉันพูดปลอบใจเพื่อน เมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ	.81
35	ฉันพูดนินทาว่าร้ายคนอื่น	.81
36	ฉันพูดยกย่องตัวฉันเสมอ เมื่อพบคนที่ด้อยกว่า	.81
37	ฉันพูดถนอมน้ำใจเฉพาะเพื่อนที่สนิทเท่านั้น	.81
38	ฉันมักพูดเรื่องของตนเองมากกว่าฟังเรื่องของผู้อื่น	.81
39	ฉันให้คำชม เมื่อเพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง	.82
40	ฉันสามารถฟังเรื่องที่เพื่อนระบายให้ฟัง อย่างตั้งใจ	.81

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .82

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวมิริยม ชื่นสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	3 มิถุนายน 2510
ที่อยู่ปัจจุบัน	100/40 หมู่ 3 ตำบล บางคูวัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย 45/45 หมู่ 3 ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี 11130
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ

